

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Posouzení hospodaření vybraných obcí

Bc. Kateřina Nováková

© 2020 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Kateřina Nováková

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Posouzení hospodaření vybraných obcí

Název anglicky

Analysis of economy selected municipalities

Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je rozbor a posouzení hospodaření vybraných obcí v okrese Kolín ve zvoleném sledovaném období v letech 2014-2018. Konkrétně se jedná o městys Cerhenice a obec Jestřabí Lhota. Splnění cíle bude provedeno na základě podrobné analýzy příjmů, výdajů a jejich jednotlivých složek rozpočtu. Dílčí cíl bude sledovat rozvoj obce a zhodnocení čerpání dotací pomocí techniky dotazování statutárních zástupců obcí. Po zhodnocení výsledků budou výstupy práce strukturovány, jako možné návrhy na zlepšení a efektivnější hospodaření dotčených subjektů územně samosprávných celků.

Metodika

Diplomová práce je rozdělena na dvě hlavní části, na teoretickou a praktickou část. V teoretické části budou představeny základní pojmy problematiky související se základním článkem územní samosprávy. V této části se bude vycházet zejména z odborné literatury, brožur, zákonů, vyhlášek a internetových zdrojů.

Praktická část se bude zpočátku zabývat sběrem a vyhodnocením sekundárních dat pomocí účetních výkazů obcí za sledované období. Na základě obsahové a finanční analýzy budou odvozeny silné a slabé stránky hospodaření obcí.

V další části budou samostatně zpracována primární data, která budou získána polostrukturovaným rozhovorem od představitelů územních samosprávných celků. V poslední části bude probíhat metodou syntézy celkové zhodnocení vyvozených výsledků a případné doporučení na zlepšení hospodaření.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

Obec, územní samospráva, rozpočtový proces, příjmy, výdaje, dotace, rozvoj

---

Doporučené zdroje informací

KADEŘÁBKOVÁ, J. – PEKOVÁ, J. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.

OCHRANA, F. – MAAYTOVÁ, A. – PAVEL, J. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5561-8.

PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy : teorie a praxe v ČR.*

PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.

SEDMIHRADSKÁ, L. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-967-0.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Jaroslav Homolka, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 2. 12. 2019

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 12. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 04. 04. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Posouzení hospodaření vybraných obcí" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 4. dubna 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé práce prof. Ing. Jaroslavu Homolkovi, CSc. Za jeho ochotu, odbornou pomoc a rady, které mi poskytoval při zpracování této diplomové práce.

Zároveň bych také chtěla poděkovat úřadu městyse Cerhenice a obecnímu úřadu Jestřabí Lhota za přívětivost, poskytnuté informace a podklady při zpracování práce.

Posouzení hospodaření vybraných obcí

Abstrakt

Předmětem diplomové práce je posouzení hospodaření obce Jestřabí Lhota a městyse Cerhenice v letech 2014-2018. První část práce představuje teoretickou část, která se zabývá vysvětlením charakteristických pojmů v oblasti územně samosprávných celků. Jedná se především o působnost obce, orgány obcí, rozpočtový proces, rozpočet, strategické řízení územně samosprávných celků, trvale udržitelný rozvoj, participaci občanů a o monitoring obcí.

Praktická část práce se zprvu zabývá charakteristikou jednotlivých obcí a dále podrobnou analýzou rozpočtů a jejich plnění ve sledovaném období. Pro poskytnutí přesného obrazu o schopnosti splácení závazků vybraných municipalit jsou následně zmapovány vybrané ukazatele monitoringu obcí. V poslední dílčí části analytické části práce byl proveden kvalitativní výzkum formou polostrukturovaného rozhovoru se zástupci šetřených municipalit. Otázky byly zaměřeny na celkovou funkčnost hospodaření obce. Na závěr práce jsou shrnuty výsledky vlastního šetření spolu s návrhem na zlepšení hospodaření dotčených obcí.

Klíčová slova: obec, územní samospráva, rozpočtový proces, rozpočet, příjmy, výdaje, dotace, rozvoj, participace

Analysis of economy selected municipalities

Abstract

The subject of this diploma thesis is to appraise the economy of Jestřabí Lhota municipality and Cerhenice township between years 2014-2018. The first part of the thesis contains the theoretical part which is focused on explaining the specific terms of the regional self-governing unit topic. These terms are primarily terms of reference, municipality institutions, budget procedure, budget, strategic management, regional self-governing unit, sustainable development, citizen participation and monitoring of municipalities.

The practical part of the thesis is first focused on description of the individual municipalities and then detailed analysis of the budgets and its implementation during the reference period. After providing the accurate picture of the ability to fulfil the repayment obligations of the chosen municipalities the specific indicators of the municipalities monitoring charted. In the last part of the analytical part of the thesis there was the quantitative research. The research was executed by semistructured interview with the representants of the chosen municipalities. The questions were focused on the whole economy functionality of the municipality. In the conclusion the outcomes of the research were summarised with the suggestion for improving the economy of the researched municipalities.

Keywords: municipality, territorial self – government, budget process, budget, revenues, expenses, subsidy, development, participation

Obsah

1 Úvod.....	15
2 Cíl práce a metodika	16
2.1 Cíl práce	16
2.2 Metodika	16
2.2.1 Použité ukazatele	17
3 Teoretická východiska	18
3.1 Základní charakteristika obcí	18
3.1.1 Počet, členění a typy obcí v ČR.....	19
3.1.2 Působnost obce	22
3.1.3 Orgány obcí.....	24
3.2 Rozpočtový proces	27
3.2.1 Rozpočtový výhled	27
3.2.2 Rozpočtové provizorium.....	28
3.2.3 Rozpočtové opatření	28
3.2.4 Kontrola hospodaření.....	28
3.3 Rozpočet.....	29
3.3.1 Rozpočtová skladba	30
3.4 Příjmy rozpočtu obce	31
3.4.1 Daňové příjmy	31
3.4.2 Nedaňové příjmy.....	33
3.4.3 Kapitálové příjmy	33
3.4.4 Dotace a transfery	34
3.5 Výdaje rozpočtu obce.....	35
3.6 Strategické řízení ÚSC	36
3.7 Trvale udržitelný rozvoj.....	37
3.7.1 Meziobecní spolupráce	38
3.7.2 Místní akční skupiny.....	39
3.8 Participace občanů	40
3.9 Monitoring hospodaření ÚSC	41
4 Vlastní práce	43
4.1 Charakteristika obce Jestřabí Lhota	43
4.1.1 Demografické údaje	44
4.1.2 Historie.....	44
4.1.3 Veřejná infrastruktura	45

4.1.4	Komunální volby.....	46
4.1.5	Orgány obce	46
4.1.6	Komunitní život v obci a meziobecní spolupráce	47
4.2	Charakteristika městyse Cerhenice	47
4.2.1	Demografické údaje	48
4.2.2	Historie.....	48
4.2.3	Veřejná infrastruktura	49
4.2.4	Komunální volby.....	50
4.2.5	Orgány obce	51
4.2.6	Komunitní život v obci a meziobecní spolupráce	51
4.3	Analýza hospodaření vybraných obcí	52
4.3.1	Obec Jestřabí Lhota.....	52
4.3.2	Městys Cerhenice	63
4.4	Monitorující a informativní ukazatele SIMU	75
4.4.1	Monitorující ukazatele	75
4.4.2	Informativní ukazatele	78
4.5	Rozhovory	80
5	Výsledky a diskuse	84
5.1	Porovnání vybraných ukazatelů	84
5.2	Hodnocení výsledků šetření	87
5.3	Návrh na zlepšení hospodaření.....	91
6	Závěr.....	93
7	Seznam použitých zdrojů.....	95
7.1	Použitá literatura.....	95
7.2	Internetové zdroje.....	96
7.3	Právní předpisy.....	98
8	Přílohy	99

Seznam obrázků

Obrázek 1 Organizační schéma orgánů obce.....	24
Obrázek 2 fáze strategického řízení v obcích	36
Obrázek 3 Místní akční skupiny v České republice k 1.4. 2018	39
Obrázek 4 Umístění šetřených obcí v okrese Kolín	43

Seznam tabulek

Tabulka 1 Vývoj počtu obcí v ČR	19
Tabulka 2 Kategorie obcí.....	23
Tabulka 3 Počet členů zastupitelstva v obcích	25
Tabulka 4 Fáze rozpočtového cyklu obcí	27
Tabulka 5 Zákony pro kontrolu hospodaření ÚSC	28
Tabulka 6 Typy dotací z veřejných rozpočtů v ČR	34
Tabulka 7 Typy meziobecní spolupráce	38
Tabulka 8 Monitorující ukazatele	41
Tabulka 9 Soustava 18 ukazatelů SIMU.....	42
Tabulka 10 Věkové složení obyvatelstva v obci Jestřabí Lhota.....	44
Tabulka 11 Výsledky komunálních voleb v Jestřabí Lhotě 2014, 2018.....	46
Tabulka 12 Věkové složení obyvatelstva v městyse Cerhenice	48
Tabulka 13 Výsledky komunálních voleb v Cerhenicích 2014, 2018	50
Tabulka 14 Hospodaření obce Jestřabí Lhota v letech 2014-2018 (schválený rozpočet) ...	53
Tabulka 15 Hospodaření obce Jestřabí Lhota v letech 2014-2018 (skut. příjmy a výdaje)	53
Tabulka 16 Daňové příjmy obce Jestřabí Lhota v letech 2014-2018	57
Tabulka 17 Přijaté dotace v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018	59
Tabulka 18 Schválené a skutečné výdaje v Jestřabí Lhotě v letech 2014-2018.....	60

Tabulka 19 Hospodaření městyse Cerhenice v letech 2014-2018 (schválený rozpočet).....	63
Tabulka 20 Hospodaření městyse Cerhenice v letech 2014-2018 (skut. příjmy a výdaje)..	64
Tabulka 21 Daňové příjmy městyse Cerhenice v letech 2014-2018	67
Tabulka 22 Přijaté dotace v měštysi Cerhenice v letech 2014-2018	69
Tabulka 23 Schválené a skutečné výdaje v měštysi Cerhenice v letech 2014-2018	71
Tabulka 24 Monitorující ukazatele obce Jestřabí Lhota v letech 2014-2018	76
Tabulka 25 Monitorující ukazatele městyse Cerhenice v letech 2014-2018	77
Tabulka 26 Informativní ukazatele obce Jestřabí Lhota v letech 2014-2018	78
Tabulka 27 Informativní ukazatele městyse Cerhenice v letech 2014-2018	79
Tabulka 28 Porovnání počtu obyvatel v letech 2014-2018.....	84
Tabulka 29 Porovnání příjmů na jednoho obyvatele v letech 2014-2018	85
Tabulka 30 Porovnání výdajů na jednoho obyvatele v letech 2014-2018	85
Tabulka 31 Porovnání skutečného rozpočtového salda v letech 2014-2018	86
Tabulka 32 Porovnání zadluženosti v letech 2014-2018	86

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel v obci Jestřabí Lhota	44
Graf 2 Vývoj počtu obyvatel v obci městyse Cerhenice.....	48
Graf 3 Hospodaření obce Jestřabí Lhota v letech 2014-2018 (schválený rozpočet)	52
Graf 4 Schválené a skutečné příjmy v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018.....	54
Graf 5 Vývoj skutečných příjmů v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018	55
Graf 6 Podíl skupin přijatých příjmů v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018	56
Graf 7 Příjmy v obci Jestřabí Lhota v jednotlivých letech 2014-2018	56
Graf 8 Vývoj nedaňových a kapitálových P v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018.....	58
Graf 9 Schválené a skutečné výdaje v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018	60

Graf 10 Vývoj skutečných výdajů obce Jestřabí Lhota v letech 2014-2018	61
Graf 11 Podíl skupin výdajů v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018.....	61
Graf 12 Vývoj běžných a kapitálových výdajů v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018 .	62
Graf 13 Hospodaření městyse Cerhenice v letech 2014-2018 (schválený rozpočet)	63
Graf 14 Schválené a skutečné příjmy v městyse Cerhenice v letech 2014-2018	65
Graf 15 Vývoj skutečných příjmů v městyse Cerhenice v letech 2014-2018	66
Graf 16 Podíl skupin přijatých příjmů v městyse Cerhenice v letech 2014-2018	66
Graf 17 Příjmy v městyse Cerhenice v letech 2014-2018.....	67
Graf 18 Vývoj nedaňových a kapitálových P v městyse Cerhenice v letech 2014-2018.....	69
Graf 19 Schválené a skutečné výdaje v městyse Cerhenice v letech 2014-2018.....	71
Graf 20 Vývoj skutečných výdajů v městyse Cerhenice v letech 2014-2018.....	72
Graf 21 Podíl skupin výdajů v městyse Cerhenice v letech 2014-2018.....	73
Graf 22 Vývoj běžných a kapitálových výdajů v městyse Cerhenice v letech 2014-2018 ..	73
Graf 23 Vývoj celkové likvidity v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018.....	76
Graf 24 Vývoj celkové likvidity v městyse Cerhenice v letech 2014-2018.....	78

Seznam použitých zkratk

Czech POINT – Český podací ověřovací informační národní terminál;

ČR – Česká republika;

ČSÚ – Český statistický úřad;

DSO – Dobrovolný svazek obcí;

ESIF – Evropské strukturální a investiční fondy;

EU – Evropská Unie;

GDPR – Obecné nařízení o ochraně osobních údajů;

IROP – Integrovaný regionální operační program;

MAS – Místní akční skupina;

MF – Ministerstvo financí;

MŠ – mateřská škola;

MV – Ministerstvo vnitra;

SDH – sbor dobrovolných hasičů;

SFDI – Státní fond dopravní infrastruktury;

SFRB – Státní fond rozvoje bydlení;

SFŽP – Státní fond životního prostředí;

RUD – rozpočtové určení daní;

OSN – Organizace spojených národů;

ORP – obec s rozšířenou působností;

OÚ – obecní úřad;

PO – právnická osoba;

POÚ – pověřený obecní úřad;

ÚSC – územně samosprávný celek;

VPS – Všeobecná pokladní správa;

ZŠ – základní škola;

ŽP – životní prostředí.

1 Úvod

Diplomová práce je zaměřena na posouzení hospodaření obce Jestřabí Lhota a městyse Cerhenice, nacházejících se v okrese Kolín v letech 2014-2018. Téma práce bylo zvoleno na základě blízkého vztahu autorky k tématu hospodaření územně samosprávných celků a dále na základě pracovních zkušeností v oblasti dotačních možností pro municipality. Volba okresu pro zpracování praktické části diplomové práce byla determinována osobní vazbou autorky k dané lokalitě.

V České republice se nachází vysoká rozdrobenost obcí. Tato okolnost ovlivňuje správu věci veřejných. Velká míra decentralizace správy věci veřejných vede k volnosti rozhodování, jak s finančními prostředky naložit. Tato roztržitost může následně vést k problému, kterým je nedostatek vlastních příjmů a s tím související nízká finanční soběstačnost.

Obce jsou označovány jako základní jednotky státu. Jejich hospodaření a finanční zdraví je základ pro ekonomicky stabilní funkčnost celého státu. Každá obec hospodaří s jinou výší finančních prostředků. Příjmová stránka je však z větší části omezená. Finanční prostředky obcí většinou představují finance, které občané odvádějí státu na daních a dalších jiných poplatcích. Na druhou stranu obce mají pravomoc, např. k rozhodování o prodeji majetku či přijímání dluhů. Tyto kroky jsou charakteristické svojí nenávratností a častokrát mohou budoucí hospodaření obce zkomplikovat. Oprávnění hospodařit s vlastním majetkem, rozpočtem a pokračovat v udržitelném rozvoji s péčí o občany má v kompetenci vrcholný orgán – zastupitelstvo obce. Na základě omezení rozpočtové stránky a stále přibývajících agendy, je v mnoha obcích v současné době nejen nedostatek financí, ale i nedostatek kapacity pro administrativu. Pokud vedení obce chce dále budovat a pokračovat v udržitelném rozvoji území obce, musí vyhledávat externí zdroje, nejlépe ve formě dotací. Zdlouhavý proces získávání těchto prostředků a jejich složitá administrativa nutí vedení obce převést tuto agendu na externí zprostředkovatele za další finanční plnění. Hospodaření obcí kromě ekonomických podmínek ovlivňují dále i politické a společenské faktory. Bez ohledu na všechny uvedené okolnosti je však obcím ukládána povinnost hospodařit efektivně, hospodárně a účelně. Následující práce se zabývá právě naplněním těchto principů.

2 Cíl práce a metodika

Cílem práce je v souladu se zadáním a na základě výběru vhodných metodik posoudit finanční zdraví šetřených municipalit.

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je rozbor a posouzení hospodaření vybraných obcí v okrese Kolín ve zvoleném sledovaném období v letech 2014-2018. Konkrétně se jedná o městys Cerhenice a obec Jestřabí Lhota. Splnění hlavního cíle bude dosaženo na základě provedení dílčích cílů. Jedná se o podrobnou analýzu příjmů, výdajů a jejich jednotlivých složek rozpočtu. Následně jsou hodnoceny vybrané finanční ukazatelé. Další dílčí cíl sleduje celkový pohled na hospodaření, rozpočtový proces a udržitelný rozvoj obcí pomocí techniky dotazování zástupců šetřených obcí. Po zhodnocení výsledků jsou výstupy práce strukturovány jako možné návrhy na zlepšení a efektivnější hospodaření dotčených subjektů územně samosprávných celků.

2.2 Metodika

V diplomové práci je využito hned několik následujících metodik pro nalezení poznatků a vyvození daných výsledků. První, teoretická část práce představuje podklad pro zpracování praktické části práce. Teoretická východiska jsou zpracována na základě sběru a studia sekundárních dat, kdy je využita odborná literatura, zákony, vyhlášky a další dostupné relevantní zdroje. Vysvětleny jsou zde základní pojmy týkající se problematiky územně samosprávných celků.

Vlastní práce je složena z několika dílčích celků. Nejprve je v práci uvedena charakteristika šetřených municipalit. Následuje podrobná finanční analýza, která komplexně zpracovává získaná sekundární data z účetních výkazů obcí a informačního portálu ministerstva financí za sledované období. Další část práce představuje kvalitativní výzkum, v konkrétní formě polostrukturovaného rozhovoru se zástupci šetřených obcí. Výzkum se uskutečnil v přímé interakci. Primární data jsou následně zpracována za pomoci evaluace a komparace, kde jsou sledovány stejné, nebo odlišné názory dotazovaných.

V závěru práce je na základě metody syntézy provedena sumarizace a pochopení souvislostí mezi šetřenými municipalitami. Jsou zde využity vybrané ukazatele, které jsou přepočteny na jednoho obyvatele. Následně probíhá celkové zhodnocení vyvozených výsledků a případné doporučení na zlepšení hospodaření vybraných obcí.

2.2.1 Použité ukazatele

1) příjmy na jednoho obyvatele obce

Hodnota je vypočtena jako podíl mezi celkovými příjmy obce a počtem obyvatel v daném roce.

$$\text{příjmy na obyvatele} = \frac{\text{celkové příjmy obce v daném roce}}{\text{celkový počet obyvatel v daném roce}} \quad (1)$$

2) výdaje na jednoho obyvatele obce

Hodnota je vypočtena jako podíl mezi celkovými výdaji obce a počtem obyvatel v daném roce.

$$\text{výdaje na obyvatele} = \frac{\text{celkové výdaje obce v daném roce}}{\text{celkový počet obyvatel v daném roce}} \quad (2)$$

3) saldo na jednoho obyvatele obce

Hodnota je vypočtena jako podíl mezi skutečným rozpočtovým saldem obce a počtem obyvatel v daném roce.

$$\text{rozpočtové saldo na obyvatele} = \frac{\text{celkové rozpočtové saldo obce v daném roce}}{\text{celkový počet obyvatel v daném roce}} \quad (3)$$

4) zadluženost na jednoho obyvatele obce

Hodnota je vypočtena jako podíl mezi zadlužeností obce a počtem obyvatel v daném roce. Zadluženost obce představují úvěry a přijaté finanční výpomoci.

$$\text{zadluženost na obyvatele} = \frac{\text{celková zadluženost obce v daném roce}}{\text{celkový počet obyvatel v daném roce}} \quad (4)$$

3 Teoretická východiska

V teoretické části práce jsou charakterizovány základní pojmy týkající se územně samosprávných celků. V každé kapitole jsou představeny pojmy, s kterými je následně pracováno i v praktické části této diplomové práce.

3.1 Základní charakteristika obcí

Obec je veřejnoprávní korporace, se statutem právnické osoby. Je pokládána za základní administrativní územní jednotku státu (Ministerstvo vnitra, 2018, s. 8).

Veškeré procesy v obci se řídí základním předpisem Zákonem o obcích č. 128/2000 Sb. V zákoně je obec definována jako základní územní samosprávné společenství občanů, které vystupuje v právních vztazích pod svým jménem, nese svoji odpovědnost a vlastní svůj majetek. Obec chrání veřejný zájem, stará se o potřeby svých občanů a pečuje o všestranný rozvoj svého území (Hruška a kol., 2015, s. 13).

„Charakteristické znaky obce:

1. **vlastní území** (tzv. územní základ obce) a možnosti jeho změn, obec může mít jedno nebo více katastrálních území;
2. **občané obce** – každá obec musí být trvale obývaná lidmi. Právní řád vyčleňuje kvalifikovanou skupinu obyvatel, s nimiž spojuje určitá subjektivní práva – tzv. občany obce. Občanem obce je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a má v obci hlášen trvalý pobyt a dosáhla věku 18 let (tzv. personální základ obce);
3. **spravování svých záležitostí samostatně** – tzv. samostatná působnost;
4. **vystupování v právních vztazích svým jménem** a odpovědnost z těchto vztahů vyplývající (tzv. právní základ obce);
5. **péče o všestranný rozvoj území, při plnění svých úkolů též ochrana veřejného zájmu;**
6. **hospodaření podle vlastního rozpočtu a vlastní majetek obce (ekonomický základ obce)**“ (Kadeřábková, Peková, 2012, s. 19).

Tyto samosprávné celky pečují o svůj obvod v souladu s místními předpoklady a zvyklostmi. Pokud činnost určitých oblastí přesahuje možnosti územního celku, lze navázat účelovou spoluprací s dalšími obcemi v dané problematice (Ministerstvo vnitra, 2018, s. 8).

3.1.1 Počet, členění a typy obcí v ČR

Pro ČR je typická rozdrobenost obcí. V rámci Evropské Unie patří Česká republika k zemím s nejvyšším počtem obcí na počet obyvatel. Dále se zde nachází ukazatel velmi husté struktury osídlení. Na základě těchto jevů lze zkonstatovat, že zmíněné parametry ovlivňují způsob řízení a výkon správy věci veřejných. Počet obcí v České republice činí 6258 obcí. Téměř 90 % obcí má menší počet obyvatel než 2000 trvale žijících občanů na daném území obce. V celkovém souhrnu však zde žije pouze čtvrtina obyvatel (Ministerstvo vnitra, 2018, s. 8).

V České republice se počet obcí mění. Nové obce mohou vznikat sloučením dvou nebo více obcí, oddělením části obce od obce a zrušením či změnou vojenského újezdu. Tyto změny a následné rozhodnutí má v kompetenci zastupitelstvo obcí na základě dohody a kladného stanoviska občanů vyjádřeného v místním referendu. V České republice došlo v posledních letech k navýšení počtu nových samosprávných obcí, převážně na základě zrušení vojenských újezdů či jejich částí (Kukalová, Pfeiferová, 2018, s. 16).

Tabulka 1 Vývoj počtu obcí v ČR

Rok	Počet obcí v ČR
2005	6248
2009	6249
2013	6253
2017	6258
* včetně vojenských újezdů	

Zdroj: CZSO.CZ, 2020, vlastní zpracování

Na základě vysoce rozdrobené sídelní struktury nelze výrazně zvýšit alokační efektivnost v lokálním veřejném sektoru díky omezeným rozpočtovým příjmům (zdroje financování). Vzhledem k tomuto jevu lze dále konstatovat, že ve většině malých obcí nedochází při zabezpečení lokálních veřejných statků k tzv. úsporám v rozsahu. Na základě výše uvedeného se stát snaží o omezení dalšího rozdělování malých obcí na ještě menší

sídelní útvary. Dle Zákona o obcích č. 128/2000 sb., lze obec rozdělit, pouze pokud každá nová obec bude mít alespoň 1000 obyvatel a zároveň bude vlastnit katastrální hranice svého území nejméně se dvěma různými obcemi. Stát se dále snaží dobrovolnou cestou obce motivovat k jejich slučování (Peková, 2011, s. 345).

Demografické (tradiční členění) obcí

Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. rozlišuje obce v základu na **obce, městyse a města**. Tato označení, však nezakládají rozdílné právní postavení (Peková, 2011, s. 342).

Městys zaujímá zvláštní postavení. Pro pravidla hospodaření a rozsah působnosti obce však nemá význam. Jedná se převážně o navrácení titulu z historického principu. Jestliže obec užívala toto označení před dnem 17. května 1954 a požádá předsedu Poslanecké sněmovny, je obec městysem. Obec může být rovněž městysem na základě návrhu obce, který stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Předseda Poslanecké sněmovny stanoví den, kdy se obec stává městysem (Balík, 2009, s. 20-21).

Městem se obec může stát, pokud má alespoň 3000 obyvatel a zároveň pokud předseda Poslanecké sněmovny tak stanoví po vyjádření vlády na základě návrhu obce. Obec se rovněž může stát městem na základě historického principu (pokud obec byla městem před dnem 17. května 1954), kde neplatí podmínka výše počtu obyvatel obce. Předseda Poslanecké sněmovny stanoví den, kdy se obec stává městem (Kukalová, Pfeiferová, 2018, s. 17).

Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. však dále vymezuje **statutární města**, která mají specifické postavení. V České republice se v současné době nachází 25 těchto územních celků. Hlavní rozdílnost statutárních měst je definována možností rozčlenit území města na městské obvody a městské části s vlastními orgány samosprávy pomocí obecně závazných vyhlášek. Postavení **hlavního města** Prahy i jejích městských částí upravuje zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze (Peková, 2011, s. 342).

Dělení podle rozsahu výkonu státní správy v přenesené působnosti

V samostatné působnosti jsou si v právním smyslu všechny obce rovny. Rozdíl se však nachází v míře přenesení výkonu státní správy, kde se rozlišuje třístupňová kategorizace členění obcí (Kadeřábková, Peková, 2012, s. 19).

Obce I. typu (se základním výkonem státní správy)

Výkon státní správy v základním rozsahu je přenesen na všechny obce v České republice. Mezi obcemi I. a II. typu se dále nachází dva specifické mezistupně. Jedná se o obce se základním rozsahem přenesené působnosti a s **matričním úřadem** a dále se jedná o obce se základním rozsahem přenesené působnosti a s **matričním a stavebním úřadem** (Sedláček, 2015).

Obce II. typu (s pověřeným obecním úřadem – POÚ) a obce III. typu (s rozšířenou působností – ORP)

Obce II. a III. typu jsou vymezeny zákonem č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností. Tyto obce zabezpečují výkon státní správy podle zákona nad rámec přenesené působnosti ve svém správním obvodu pro jiné obce. Obecní úřad vykonává činnost pro svoji obec, pro obce ve svém spádovém území, případně pro obec jiného územního obvodu (Peková, 2011, s. 342).

Rozdíl mezi obcemi II. a III. typu tvoří oblasti přenesené působnosti. Obce II. typu plní řadu úkolů například v oblasti volebních záležitostí, ochrany krajiny a přírody, krizového řízení. Obce III. typu mají například svěřenou působnost živnostenských úřadů nebo úkoly dle školského zákona. (Samková, 2008).

Ministerstvo vnitra vydává vyhlášku, kde jsou stanoveny správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí s rozšířenou působností. V České republice se nachází 393 obcí s pověřeným obecním úřadem a 205 obcí s rozšířenou působností (Kukalová, Pfeiferová, 2018, s. 16).

3.1.2 Působnost obce

„Vnitřní organizace úřadů obcí a měst je závislá na rozsahu působnosti obce, je proto členitější u větších měst“ (Peková, 2011, s. 342).

Mnoho kompetencí a řada činností, které obce získaly, jsou stanoveny v odpovídajících zákonech a jiných předpisech. Činnosti lze rozdělit do dvou základních skupin, jedná se o působnost samostatnou a o působnost přenesenou (Kadeřábková, Peková, 2012, s. 19).

Samostatná působnost obce

Každá obec disponuje právem na samosprávu, které je zaručeno Ústavou ČR. Orgány státu a krajů zasahují pouze, pokud je jednání orgánů obce v rozporu se zákonem. Samosprávná funkce představuje pravomoci ve věcech územní samosprávy, které jsou v zájmu obce a jejich občanů (Peková, 2011, s. 346). Jedná se o vytváření podmínek pro udržitelný rozvoj a pro uspokojování potřeb občanů v souladu s místními předpoklady a zvyklostmi. Hlavní oblasti představuje doprava, bydlení, výchova a vzdělávání, veřejný pořádek, kultura, informace, ochrana a zdraví. Obec není při výkonu veřejnosprávních vztahů podřízena jinému orgánu, pro fyzické a právnické osoby vystupuje v roli vykonavatele. Ukládá příkazy, zákazy a povinnosti, které vynucuje sankcemi. Její nástroje tvoří správní rozhodnutí, usnesení a *obecně závazné vyhlášky*. V soukromoprávních vztazích je její postavení rovnocenné s ostatními subjekty, např.: smluvní vztahy (Hruška a kol., 2015, s. 17).

Do samostatné působnosti obce se dle zákona o obcích řadí:

- hospodaření obce, rozpočet a závěrečný účet obce, peněžní fondy obce,
- PO obce, organizační složky obce, účast obce v PO,
- výdaje na činnost OÚ, hospodaření s majetkem,
- vydávání obecně závazných vyhlášek, ukládání pokut,
- místní referendum, územní změny a spolupráce s jinými subjekty,
- obecní policie,
- program rozvoje územního obvodu obce, územní a regulační plán obce (Provažníková, 2015, s. 29).

Samostatná působnost na základě zvláštních zákonů:

- místní poplatky,
- zřízení SDH, požární ochrana,
- zajištění připravenosti na mimořádné události, záchranné a likvidační práce,
- výchovná a vzdělávací zařízení,
- zdravotnická zařízení, ochrana před návykovými látky (Provazníková, 2015, s. 29).

Přenesená působnost obce

Přenesenou funkci vykonávají výkonné orgány všech obcí. Tato činnost je kontrolována krajskými úřady, které rovněž poskytují metodickou a odbornou pomoc. Rozsah přenesené působnosti se vždy řídí zákony či jinými právními předpisy, dále se liší na základě typu obce (úrovně přenesení působnosti). Je vykonávána na území obce či ve stanoveném správním obvodu. Na výkon přenesené působnosti obce získávají finanční příspěvek od státu. Oblasti působnosti stanovují zvláštní zákony. Obce vydávají *nařízení obce* a správní rozhodnutí (Peková, 2011, s. 346–349).

Tabulka 2 Kategorie obcí

Úroveň přenesené působnosti	Počet obcí
Obce se základní působností	6254
Obce s matričním úřadem	1230
Obce se stavebním úřadem	618
Obce s pracovištěm vidimace a legalizace	4047
Obce s pracovištěm Czech POINT	5742
Obce s pověřeným obecním úřadem	388
Obce s rozšířenou působností	205

Zdroj: MVČR, 2016, vlastní zpracování

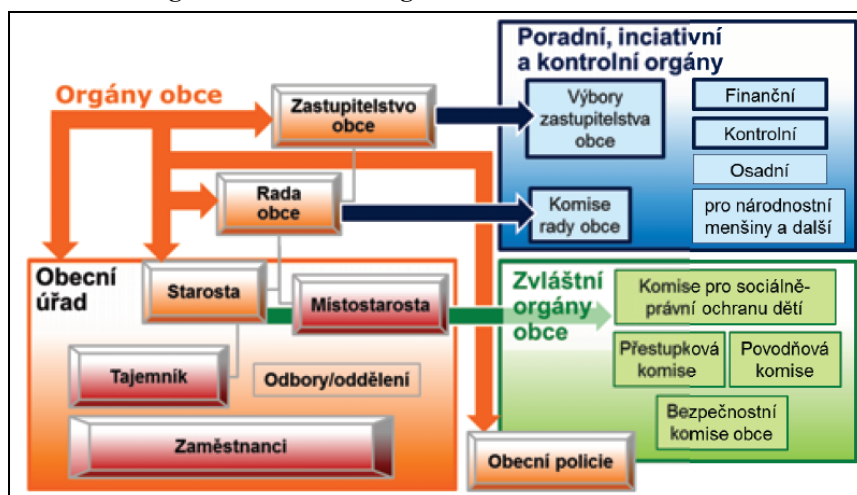
Na základě výše uvedené tabulky lze konstatovat, že rozšířený rozsah přenesené působnosti mají dále obce, které vydávají ověřené výstupy z informačních systémů (Czech POINT, vidimace a legalizace), tyto služby však nejsou poskytovány pouze pro občany ze správního obvodu obce (mvcr.cz, 2016).

Do základního rozsahu přenesené působnosti patří například evidence obyvatel a rozhodování o místních a účelových komunikacích. Obce s pověřeným obecním úřadem zajišťují např. volební záležitosti, stavební řízení a jsou orgánem ochrany přírody a zemědělského půdního fondu. U obcí s rozšířenou působností se jedná o např. o tyto kompetence: vydávání občanských průkazů a cestovních dokladů, řidičské průkazy, silniční hospodářství, živnostenský úřad, vodoprávní řízení, státní správa lesů, myslivost a rybářství, péče o staré, zdravotně postižené a nepřízpůsobivé občany (Provazníková, 2015, s. 30).

3.1.3 Orgány obcí

Územně samosprávné celky vystupují navenek prostřednictvím svých orgánů, které jsou tvořeny fyzickými osobami. Za prvotní, základní orgány se považují: zastupitelstvo obce, rada obce, starosta a obecní úřad. Jako poradní a iniciativní orgány jsou určeny komise a výbory. Dalším orgánem obce může být zřízená obecní či městská policie. Zákonem o obcích jsou rovněž definované zvláštní orgány, pro speciální výkon státní správy (Hruška a kol., 2015, s. 19).

Obrázek 1 Organizační schéma orgánů obce

Zdroj: Hruška a kol., 2015 s. 19

Zastupitelstvo obce je povinným a **vrcholným** orgánem. Je složeno ze členů a rozhoduje zejména ve věcech samostatné působnosti obce na základě **usnesení a obecně závazných vyhlášek** (rozvoj a rozpočet obce, příspěvkové organizace, PO, místní referendum, katastrální změny, obecně závazné vyhlášky, obecní policie, výbory...). Jedná se o kolektivní orgán, který je zvolen v komunálních volbách na základě preference voličů. Členové zastupitelstva vykonávají funkci uvolněného či neuvolněného zastupitele. Počet členů zastupitelstva, viz tabulka č. 3, závisí na počtu obyvatel a velikosti územního obvodu k 1.1. roku, v němž se konají volby. **Veřejné** zasedání zastupitelstva se uskutečňuje dle potřeby, nejméně však 1x za 3 měsíce. Pro platné usnesení je třeba nadpoloviční většiny platných hlasů. Zápis ze zasedání zastupitelstva musí být do 10 dnů přístupný k nahlédnutí veřejnosti (Balík, 2009, s. 67-72).

Tabulka 3 Počet členů zastupitelstva v obcích

počet obyvatel	počet členů zastupitelstva
do 500	5-15
500 - 3 000	7-15
3 000 - 10 000	11-25
10 000 - 50 000	15-35
50 000 - 150 000	25-45
nad 150 000	35-55

Zdroj: Kukulová, Pfeiferová, 2018, vlastní zpracování

Rada obce je **výkonným** orgánem obce. Je volena nepřímou a složena ze členů zastupitelstva, starosty a místostarosty, a to v lichém počtu. Rada obce se volí v obcích, ve kterých je 15 a více členů zastupitelstva. Orgán je sestaven z minimálně 5 a maximálně 11 členů, kdy celkový počet členů nesmí přesáhnout jednu třetinu členů zastupitelstva. Jednání rady obce je **neveřejné**, koná se podle potřeby. Rada obce připravuje podklady pro jednání zastupitelstva, rozhoduje ve věcech samostatné a přenesené působnosti (stanoví-li tak zákon), na základě **usnesení a nařízení obce**. Pro platné usnesení je třeba nadpoloviční většiny platných hlasů. Zápis z jednání rady musí být uložen na obecním úřadu k nahlédnutí pro potřeby členů zastupitelstva (Břeň, 2011).

Starosta je zvolen ze členů zastupitelstva formou usnesení, zastupuje obec navenek. Je odpovědný zastupitelstvu a uznávaný jako statutární orgán obce. Starosta odpovídá nad rámec povinností člena zastupitelstva za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok a za informování veřejnosti o činnosti obce. Mezi další pravomoci patří pozastavení výkonu usnesení rady obce (v případě že se domnívá, že je nesprávné), svolávat a řídit zasedání zastupitelstva, spolupracovat s policií ČR, užívat a podepisovat právní předpisy spolu s místostarostou. Pokud v obci není zřízena rada obce, pravomoci vykonává starosta (Tříška, 2016, s. 41).

Obecní úřad není volený, plní organizačně – administrativní funkci, je složen ze starosty, místostarosty, tajemníka a zaměstnanců obecního úřadu. Dle typu obce se jedná o obecní úřad, úřad městyse, městský úřad, magistrát či úřad městské části. Místostarosta, popřípadě místostarostové zastupují starostu v době jeho nepřítomnosti. Na základě usnesení zastupitelstva, lze do funkce místostarosty svěřit plnění úkolů v určité oblasti, např.: školství, životní prostředí. Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích je funkce tajemníka povinně zřízena v obcích II. a III. typu (POÚ, ORP). Pokud tajemník není jmenován, jeho kompetence spadají pod starostu obce. Tajemník obce je odpovědný starostovi a řídí celý administrativní aparát. Zaměstnanci OÚ plní své pracovní povinnosti na odborech a oddělení, které zřizuje rada obce. Jedná se o pracovní náplň v oblasti samostatné i přenesené působnosti (v základním rozsahu) v rámci pokynů zastupitelstva a rady obce, dále administrativní aparát pomáhá výborům a komisím (Balík, 2009, s. 77).

Zastupitelstvo obce zřizuje jako své iniciativní a kontrolní orgány **výbory**. Obligatorně musí být zřízen výbor finanční a kontrolní, minimálně o 3 členech. Předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva. Pokud v obci žije dle posledního sčítání lidu alespoň 10% jiné národnosti než české, je povinnost zřídit výbor pro národnostní menšiny. V částech obce lze zřídit osadní výbory, kde předsedou je občan trvale žijící na daném území a je zvolen zastupitelstvem (Peková, 2011, s. 357).

Rada obce zřizuje jako své iniciativní a kontrolní orgány **komise**. V oblasti samostatné působnosti mohou předkládat návrhy a podněty. V úseku přenesené působnosti se jedná o výkonné orgány, které jsou odpovědný starostovi obce (Peková, 2011, s. 357).

Obecní policii lze zřídit zastupitelstvem na základě obecně závazné vyhlášky. Je řízena starostou, zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku, spolupracuje s Policií České republiky. Na základě veřejnosprávní smlouvy může obecní policie zabezpečovat veřejný pořádek i na území jiných obcí, které jsou smluvními stranami (Hruška a kol., 2015, s. 37).

Zvláštní orgány obce jsou rovněž označovány jako komise a jsou zřízeny starostou pro výkon přenesené působnosti obce. Starosta jmenuje a odvolává členy. V čele může být osoba, která prokazuje v dané oblasti odbornou způsobilost. Jedná se například o povodňovou komisi či o komisi k projednávání přestupků (Sedláček, 2015).

3.2 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces představuje soubor činností, zajišťujících tvorbu rozpočtu. Rozpočtový proces zabírá zpravidla dobu 1,5 až 2 roky, a tak v určitý okamžik probíhá souběžně více rozpočtových cyklů. Základní fáze daného procesu jsou znázorněny v následující tabulce (Sedmíhradská, 2015, s. 37).

Tabulka 4 Fáze rozpočtového cyklu obcí

Rozpočtový cyklus
1. PŘÍPRAVA - návrh rozpočtu, rozpočtový výhled
2. PROJEDNÁVÁNÍ A SCHVALOVÁNÍ - schválený rozpočet
3. HOSPODAŘENÍ - rozpočtová opatření, zprávy o plnění rozpočtu
4. NÁSLEDNÁ KONTROLA - závěrečný účet, účetní závěrka, zpráva o přezkumu hospodaření

Zdroj: Sedmíhradská 2015, vlastní zpracování

3.2.1 Rozpočtový výhled

Střednědobý výhled rozpočtu obce slouží jako pomocný nástroj k sestavování rozpočtů a ke střednědobému finančnímu plánování hospodaření. Je sestavován povinně na základě zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Obsahově je sestavován na budoucí období 2 až 5 let, kde jsou evidovány dlouhodobé pohledávky a závazky. Zákon ponechává volnost při zpracování, není přesně definována forma ani struktura členění (Gregorová, 2015).

3.2.2 Rozpočtové provizorium

Pokud zastupitelstvo obce do konce kalendářního roku neschválí rozpočet na následující rok, musí schválit rozpočtové provizorium, podle kterého v následujícím roce hospodaří, dokud neschválí rozpočet obce. Zajišťuje plynulost hospodaření obcí a jejich zřízených příspěvkových organizací. Přesná forma není zákonem stanovena, pravidla schvaluje zastupitelstvo usnesením. Zpravidla je dodržováno, že měsíční výdaje nepřekročí jednu dvanáctinu celkových výdajů předchozího roku (Jelínek, 2017).

3.2.3 Rozpočtové opatření

V průběhu roku může dojít ke změně rozpočtu na základě rozpočtového opatření, které schvaluje zastupitelstvo obce. Toto rozhodnutí musí být zveřejněno do 30 dnů od schválení. Ke schválení může dojít pouze před realizací dotčené finanční operace. Ke změně může dojít z důvodu organizačních, metodických anebo věcných změn. Rozpočtová opatření jsou evidována dle časové posloupnosti (Hubinková, 2017).

3.2.4 Kontrola hospodaření

Orgány obce jsou odpovědné za plnění rozpočtu. V rozpočtovém procesu probíhají průběžné kontroly v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě. V předběžných kontrolách dochází k šetření situace před schválením závazku, že předpokládané výdaje mají zajištěné finanční krytí. Průběžné kontroly obnáší kontrolu dodržování stanovených podmínek a postupů při uskutečňování, vypořádání a vyúčtování schválených operací (Vojtíšková, 2018, s. 20).

Závěrečná fáze kontroly rozpočtového procesu je upravena zákony a dalšími předpisy velmi podrobně. Dané dokumenty jsou znázorněny v následující tabulce č. 5.

Tabulka 5 Zákony pro kontrolu hospodaření ÚSC

Hlavní legislativa kontroly hospodaření obcí v ČR
Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí
*dále související vyhlášky, předpisy a standardy

Zdroj: Sedmihradská, 2015, vlastní zpracování

Ve stanoveném termínu musí obec sestavit a předat účetní závěrku do Centrálního systému účetních informací. Účetní závěrku tvoří rozvaha, výkaz zisků a ztrát, přílohy a dále může zahrnovat přehled o peněžních tocích či změnách vlastního kapitálu. Dále musí být do 30. června sestaven a schválen závěrečný účet, který musí být zveřejněn veřejnosti patnáct dní před projednáváním zastupitelstva. V závěrečném účtu jsou obsaženy informace o ročním hospodaření, plnění příjmů a výdajů dle rozpočtové skladby, hospodaření majetku a vyúčtování vztahů (Sedmihradská, 2015, s. 142).

V neposlední řadě si obec musí nechat zpracovat přezkum o hospodaření, buď na základě žádosti krajskému úřadu, či auditorskou společností. Za včasné objednání přezkumu hospodaření odpovídá starosta, pokud tak neučiní, kontrolu vykoná krajský úřad (Vojtíšková, 2018, s. 34).

3.3 Rozpočet

Základ finančního hospodaření obce představují územní rozpočty neboli decentralizované peněžní fondy, které jsou sestavovány na dané rozpočtové období, podle kterého obce hospodaří po celý rok. Slouží jako nástroj realizace sociálně-ekonomického rozvoje při prosazování lokálních zájmů a preferencí občanů na daném území (Peková, 2011, s. 229).

Veřejný rozpočet využívá nenávratný, neekvivalentní a nedobrovolný způsob financování. Plní funkci rozhodovací, řídicí a kontrolní. Municipální rozpočet lze chápat jako bilanci příjmů a výdajů, finanční plán a nástroj k prosazování municipální a regionální politiky. Je sestavován v rámci rozpočtového procesu dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (Provazníková, 2015, s. 51-53).

Rozpočet je zpravidla schvalován jako vyrovnaný. Za určitých podmínek může být schválen buď jako přebytkový, pokud jsou příjmy určeny ke splácení jistiny, nebo jako schodkový, jestliže lze tento zápor splatit např. z prostředků z minulých let (Vojtíšková, 2018, s. 9).

3.3.1 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba neboli klasifikace představuje základní jednotný třídící standard pro peněžní operace veřejných rozpočtů. Je upravována Ministerstvem financí, konkrétně vyhláškou č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů. Slouží pro přehled plnění státního rozpočtu, dále je v souladu s mezinárodním standardem a umožňuje tak aplikaci srovnávacích analýz (Hruška a kol., 2015, s. 49-50).

Rozpočtová skladba člení příjmy a výdaje dle 12 druhů třídění, přičemž pro samostatné územní jednotky je závazné třídění: druhové, odvětvové, konsolidační, zdrojové a transferové. **Druhové** třídění představuje základní třídění do tříd, kdy jsou veškeré finanční operace tříděny do tří základních okruhů; příjmy, výdaje a financování. Konkrétně: třída 1 – daňové příjmy, třída 2 – nedaňové příjmy, třída 3 – kapitálové příjmy, třída 4 – přijaté transfery, třída 5 – běžné výdaje, třída 6 – kapitálové výdaje a třída 8 - financování. Je zde uplatňován čtyřmístný, číselný kód pro klasifikaci. Je využíván v podobě rozdělení tříd, seskupení položek, podseskupení položek a jednotlivé položky (Vojtíšková, 2018, s. 11).

Odvětvové třídění rozděluje příjmy a výdaje podle účelu či odvětví, na které jsou finanční prostředky vynaloženy. V druhovém třídění je rovněž využíván čtyřmístný kód v podobě skupin, oddílů, pododdílů a paragrafů. Dle tohoto hlediska lze v ČR třídít všechny výdaje nedaňové a kapitálové příjmy do 6 následujících skupin: zemědělství a lesní hospodářství, průmyslové a ostatní odvětví hospodářství, služby pro obyvatelstvo, sociální věci a politika zaměstnanosti, bezpečnost státu a právní ochrana a všeobecná veřejná správa a služby (Provazníková, 2015, s. 102).

Konsolidační třídění zamezuje vzniku duplicit mezi interními převody finančních prostředků mezi zřizovatelem, organizační složkou a mezi jinými veřejnými rozpočty. Poskytuje korektní obraz o celkových peněžních operacích, a ne pouze informaci o pohybu na účtech. **Zdrojové** třídění rozděluje na jednotky podkladové, prostorové a nástrojové. **Transferové** členění umožňuje charakteristiku transferů na základě pětímístných účelových znaků. První dvě místa označují poskytovatele, poslední tři místa pak dotační titul (Gregorová, 2015).

3.4 Příjmy rozpočtu obce

Příjmové položky, které popisují příjmy obce do místního rozpočtu, jsou různorodé. V ČR jsou závazně tříděny dle platné rozpočtové skladby, kterou stanovuje Ministerstvo financí vyhláškou č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. Dle druhového třídění se jedná o dělení příjmů na daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté dotace. Příjmy se však dále dají rozdělit z různých hledisek. Například na příjmy běžné a kapitálové, nenávratné a návratné, plánované a neplánované. Položky **běžných** příjmů se každý rok opakují, jsou určeny na financování provozních, neinvestičních účelů. Zabezpečují lokální, veřejné statky a služby. Položky **kapitálových** příjmů mají v územním rozpočtu charakteristiku jednorázových příjmů. Tyto příjmy jsou účelové a jsou určeny pro pořízení investic. Rozšiřují nabídku místních, lokálních, veřejných statků a služeb. Příjmy **nenávratné** obcím zůstávají, představují nejdůležitější zdroj financování. Zatímco příjmy **návratné**, jsou obce povinné za určitých podmínek splatit. Příjmy **plánované** jsou rozhodující z pohledu rozpočtové prognózy. Většina veřejných statků a služeb jsou dlouhodobého charakteru, jejich financování musí být zajištěno dlouhodobě a nenávratnými příjmy. **Neplánované** příjmy jsou většinou považovány za nahodilé, nelze na ně spoléhat. Slouží jako nástroj ke zlepšení skutečného hospodaření, neplánovaně však může nastat situace překročení plnění rozpočtových příjmů (Peková, 2011, s. 239-241).

3.4.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy jsou charakterizovány jako položka běžných příjmů. Každoročně se opakují v jiné výši, představují však největší skupinu příjmů. Jsou považovány za nejvýznamnější položku příjmů územního rozpočtu. První skupinu daňových příjmů a jejich přerozdělování, výši daně z přidané hodnoty, daně z příjmů a daně z nemovitých věcí upravuje zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, tzv. RUD. Daně jsou vybírány státem a následně na základě koeficientů přerozděleny a poslány obcím (Peková, 2011, s. 241-242).

„Rozlišujeme zde daně výlučné a sdílené, kdy v prvním případě náleží místním rozpočtům celý výnos daně daně a v druhém pouze určitá procentuální část“ (Císařová, Pavel, 2008, s. 34).

Mezi **výlučné**, nebo tzv. svěřené daňové příjmy patří daň z nemovitých věcí; které se nachází na území dané obce a daň z příjmu PO; kde je poplatníkem obec. **Sdílené** daňové příjmy pro obce představuje podíl 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně, který je následně rozdělen mezi obce na základě upraveného počtu obyvatel. Zvláštní úpravu má daň z hazardu, kdy profitují pouze obce, kde je provoz technických zařízení povolen. Obce rovněž získávají 1,5 % výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, který je mezi obce přerozdělen dle počtu zaměstnanců obce, jako příspěvek na zaměstnance. Mezi sdílené daně patří:

- daň z příjmu FO ze závislé činnosti;
- daň z příjmu FO vybíraná srážkou;
- daň z příjmů ze samostatně výdělečné činnosti;
- daň z příjmů PO, kde není poplatníkem obec;
- daň z přidané hodnoty;
- daň z hazardu (Matěj, 2019).

Druhou část daňových příjmů představují **místní daně**, tzv. municipální. Tyto daně představují poplatky, které obec může a nemusí vybírat. Jsou regulovány zastupitelstvem, na základě vydaných obecně závazných vyhlášek. Legislativně jsou určeny pouze základní parametry a nejvyšší možné sazby (Kukalová, Pfeiferová, 2018, s. 56).

V platnosti je nyní zákon č. 278/2019 Sb., který mění zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Obce mohou vybírat následující poplatky dle § 1 zákona o místních poplatcích:

- *„poplatek ze psů;*
- *poplatek z pobytu;*
- *poplatek za užívání veřejného prostranství;*
- *poplatek ze vstupného;*
- *poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst;*

- *poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů;*
- *poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.*“

Poslední část daňových příjmů představují **správní poplatky**, které jsou legislativně upravovány zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Správní poplatky plní funkci úhradovou, jsou vybírány povinně, výši stanovuje sazebník pevnou částkou nebo procentní sazbou. Jedná se například o následující poplatky: ohlášení změny trvalého bydliště, vydání občanského průkazu, vydání tabulky registrační značky, vydání stavebního povolení. Mezi ostatní daňové příjmy obcí dále patří poplatky a odvody v oblasti životního prostředí. Jedná se o poplatky z oblastí nakládání s odpady, znečišťování ovzduší, znečišťování vod, management přírodních zdrojů a půdní management (Kukalová, Pfeiferová, 2018, s. 61–63).

3.4.2 Nedaňové příjmy

Tyto položky mají neinvestiční charakter, lze mezi ně zařadit opakující se příjmy z pronájmu majetku, ze zisku z vlastního podnikání, z podílu na zisku podniků s majetkovým vkladem, z příjmů finančního investování. Rovněž jsou do této skupiny zahrnuty uživatelské poplatky za vodné a stočné, hřbitovní služby, rekreační služby, divadla, knihovny, užívání hromadné dopravy atd (Provazníková, 2015, s. 89-91).

3.4.3 Kapitálové příjmy

Mezi kapitálové položky lze zahrnout neopakující se příjmy, se specifickým, investičním charakterem. Do této skupiny jsou zahrnuty příjmy z prodeje majetku, pozemků, budov a dalších veřejných statků. V tomto kroku je třeba zvážit potřebnost či nepotřebnost majetku pro plnění úkolů obce v samosprávné a přenesené funkci. V tomto kroku je nutné provést důkladnou ekonomickou analýzu výhodnosti (Peková, 2011, s. 259).

3.4.4 Dotace a transfery

Územní rozpočty jsou z velké části závislé na poskytnutých dotacích a transferech, tyto příjmy se považují za druhou nejvýznamnější položku rozpočtu, v ČR zaujímají více než jednu čtvrtinu příjmů obcí (Maaytová a kol., 2015, s. 146-147).

Dotace lze dělit na **běžné**, kdy příspěvek je pravidelný a jedná se o financování běžných provozních potřeb a dále na **kapitálové**, kdy je příspěvek naopak nepravidelný, sloužící k zajištění investičních akcí. Dále lze charakterizovat dotace účelové a neúčelové, nárokové a nenárokové. **Neúčelové** dotace nemají vymezené konkrétní podmínky užití, zatímco **účelové** jsou svázány s konkrétní aktivitou. O **nárokové** dotace obce nemusí žádat, jsou poskytovány automaticky, o **nenárokové** se obce musí aktivně ucházet. Finanční příspěvky lze dále taky dělit na ty se **spoluúčastí** nebo bez **spoluúčasti** žadatele (rozvojobci.cz, 2012).

Tabulka 6 Typy dotací z veřejných rozpočtů v ČR

typy a poskytovatelé dotací
ze zákona o státním rozpočtu
kapitola VPS státního rozpočtu
ministerstva
státní mimorozpočtové fondy
kraje
Evropská unie

Zdroj: Kukulová, Pfeiferová, 2018, s. 75, vlastní zpracování

Dotace vyplývající ze zákona o státním rozpočtu jsou obcím v příslušném roce vypláceny i v případě neplnění státního rozpočtu. Jedná se o příspěvek na výkon státní správy v přenesené působnosti obce. Ministerstvo financí spravuje kapitolu VPS, z které jsou poskytovány nárokové i nenárokové dotace. Jedná se například o příspěvek na konání voleb či podporu regionálního školství. Dotace pro obce z rozpočtových kapitol ministerstev představují národní dotace. Jedná se o nenárokové finanční příspěvky, o kterých rozhoduje příslušné ministerstvo, jsou to jak dotace běžné, tak i kapitálové. Státní mimorozpočtové fondy, např. SFDI, SFŽP, SFRB, poskytují kapitálové, účelové dotace. Krajské dotace jsou vypisovány na základě samostatných grantů či přerozdělení finančních prostředků ze státního rozpočtu. Dotace z Evropské unie jsou přísně účelové, jsou poskytovány z evropských strukturálních a investičních fondů, které představují celou škálu nástrojů finanční výpomoci. V programovacím období 2014-2020 byly usnesením

vlády ČR ze dne 28. listopadu 2012 vymezeny Národní operační programy, Programy přeshraniční spolupráce, Programy nadnárodní a meziregionální spolupráce a Program rozvoje venkova, díky kterým jsou naplňovány rozvojové priority a skrze které se čerpají prostředky z ESI fondů. Rozvojové priority jsou stanoveny v Dohodě o partnerství 2014–2020, která byla tvořena s ohledem na základní strategický dokument Evropa 2020 (Kukalová, Pfeiferová, 2018, s. 75-82).

3.5 Výdaje rozpočtu obce

Vlivem decentralizace veřejného sektoru a posilování vlastní role, se obce stále více podílejí na zabezpečování a financování veřejných statků pro občany. Tento proces je propojen i s fiskální decentralizací, s cílem vyrovnat sociálně-ekonomický rozvoj regionů. Nástrojem v tomto ohledu jsou transfery, které mají dopad na objem a změnu struktury výdajů územních rozpočtů. Celková výše závisí však na rozsahu odpovědnosti a pravomocí obcí. Výdaje územních rozpočtů rovněž závazně třídí rozpočtová skladba a stejně jako u příjmů lze i výdaje dělit z několika dalších hledisek (Peková, 2011, s. 278).

Z hlediska rozpočtového plánování se jedná o výdaje **plánované**, které lze považovat za mandatorní, lze odhadnout jejich výši, neboť musí být z druhé strany bilancovány zdroji krytí. **Neplánované** výdaje, tzv. nahodilé souvisí se situací překročení plánovaných výdajů. Výdaje nelze předem odhadnout, souvisí s živelnými pohromami a se sankčními postihy. Pro tento typ výdajů je nutné vytvářet rozpočtové rezervy. Podle charakteru infrastruktury lze výdaje dělit na **ekonomickou infrastrukturu** (technickou), zahrnující výdaje na výstavbu a provoz komunikací, veřejných prostranství, veřejného osvětlení, vodovodů, kanalizací apod. a na **sociální infrastrukturu** zahrnující výdaje na výstavbu a provoz komunálního bydlení, dětských útluků, kultury a sportu apod. (Peková, 2011, s. 288). Z ekonomického hlediska a zároveň nejvýznamnější je dělení dle závazné rozpočtové skladby, které rozlišuje výdaje na běžné a kapitálové. Opakující se výdaje, **běžné**, tzv. provozní zajišťují chod obce během rozpočtového roku, např.: energie, mzdy, materiál. **Kapitálové** výdaje se neopakují, slouží pro financování dlouhodobých investičních akcí přesahujících více než jedno období rozpočtového roku. Skladba rovněž umožňuje třídít výdaje na **nenávratné** (rozhodující) a **návratné** (půjčky finančních prostředků). Členění dle rozpočtové skladby je postupně mezinárodně sjednocováno, aby bylo umožněno zpracování statistik (Provazníková, 2015, s. 194-196).

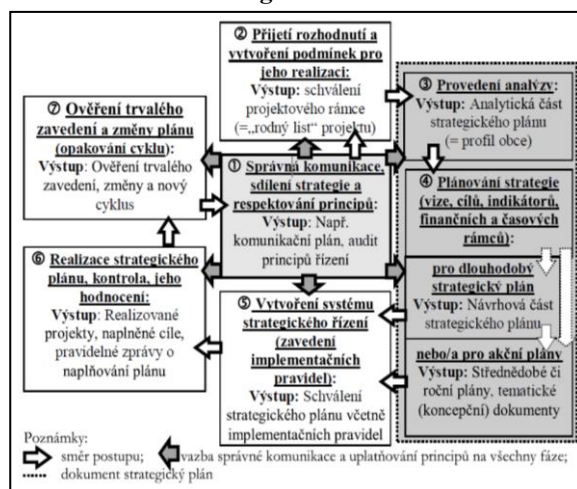
3.6 Strategické řízení ÚSC

V současné době se strategické řízení dotýká i veřejného sektoru. Rozvojové aktivity jednotlivých samospráv jsou ovlivňovány vnějším sociopolitickým a ekonomickým prostředím, které se neustále mění. Dle zákona č. 128/2000 sb., o obcích není strategické řízení pro obce povinné, nicméně dle zákona 320/2001 Sb., o finanční kontrole je uložena povinnost hospodařit účelně, efektivně a hospodárně. Dané principy lze splnit na základě dopředu stanovených vizí a cílů, které v tomto ohledu charakterizují strategické řízení (Půček, Koppitz, 2012, s. 9).

„Mezi základní pilíře strategického řízení patří důraz na zapojení aktérů soukromého sektoru i občanské sféry do rozhodování a na realizaci rozvojových aktivit, komplexnost pojetí programů rozvoje, transparentnost rozhodování, význam zodpovědnosti za vykonávané služby a vysokou profesionalitu a odbornost lokálních vlád při řízení rozvoje svého území“ (Kadeřábková, Peková, 2012, s. 123).

Pro efektivní řízení je nezbytné vytvořit dlouhodobé vize, perspektivy a priority rozvoje území. Hlavní význam tkví ve zřízení dlouhodobého stabilního prostředí pro všechny aktéry dané lokality a v přispůsobení konkrétním místním potřebám s ohledem na zásady udržitelného rozvoje. V tomto ohledu pak vznikají strategické koncepce, plány a další dokumenty pro střednědobé a dlouhodobé plánování (Kadeřábková, Peková, 2012, s. 125). V následujícím obrázku jsou zobrazeny jednotlivé kroky složitého procesu, představující moderní plánování rozvoje obcí.

Obrázek 2 fáze strategického řízení v obcích

Zdroj: Půček, Koppitz, 2012, s. 51

Pro tvorbu těchto dokumentů je důležitá správná komunikace a sdílení dílčích výstupů, které umožňuje širší zapojení regionálních aktérů „klíčových hráčů“, jedná se o tzv. komunitní způsob zpracování, jehož cílem je vytvořit strategický plán jako dohodu všech dotčených na daném území, tak aby vycházel ze skutečných potřeb občanů. Další fáze představuje vypracování a schválení projektového rámce, kde se stanoví typ dokumentu, časové období, rozsah, rozpočet a termín. V analytické části jsou shromážděny všechny platné strategické dokumenty podobné povahy (obecní, regionální, státní) a dochází k nalezení potřebných informací, omezení, souvislostí, zákonných limitů, trendů. Dojde k hodnocení situace, někdy samostatně označovanou SWOT analýza. Následuje plánování strategie, kde jsou stanoveny vize, cíle, aktivity a indikátory. Návrhová část plánu spolu s analytickou částí tvoří dokument strategický plán. Pátá fáze zahrnuje vytvoření implementačních pravidel pro naplnění stanovených vizí a cílů. Následně pokračuje samotná realizace cílů, monitoring, hodnocení úspěšnosti realizace a případně zavedení potřebných opatření (Půček, Koppitz, 2012, s. 53-55).

3.7 Trvale udržitelný rozvoj

Dle zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí je trvale udržitelný rozvoj definován jako rozvoj, který neomezí současné ani budoucí generace v uspokojování základních životních potřeb a rovněž nebude mít negativní vliv na životní prostředí. Cílem je zmírnit či odstranit stávající negativní jevy společenské činnosti (mzp.cz, 2020). Principy udržitelného rozvoje jsou naplňovány pomocí strategií. V ČR se aktuálně jedná o dokument Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR (2010), který byl schválen usnesením vlády č. 37 ze dne 11. ledna 2010. Doba platnosti dokumentu je stanovena na roky 2010-2030 (databaze-strategie.cz, 2020). Pro státní správu a územní veřejnou správu slouží dokument jako podklad pro tvorbu koncepčních materiálů, strategické rozhodování a spolupráci se zájmovými skupinami. Konkrétně na místní a regionální úrovni zajišťuje principy udržitelného rozvoje program Místní agenda 21, vycházející z mezinárodního dokumentu Agenda 21, který byl schválen na summitu OSN v roce 1992 (mzp.cz, 2020). Program zavádí principy trvale udržitelného rozvoje na základě zohledňování místních problémů. Cílem je zajistit dlouhodobou kvalitu života a životního prostředí na daném místě, za aktivní účasti občanů a organizací. Program v ČR zastřešuje Rada vlády pro udržitelný rozvoj (Vojtíšková, 2018, s.44).

3.7.1 Meziobecní spolupráce

Jedná se o účinný nástroj, jak zefektivnit hospodaření, provoz a rozvoj obcí. Cílem je zúročit potenciál obcí na základě společného sdílení a realizace aktivit. Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, ČR je stát s vysokým počtem obcí s roztržitou sídelní strukturou, což ovlivňuje výkon veřejné správy a nemožnost efektivně zvládat velké množství agend v požadované kvalitě. Meziobecní spolupráce na dobrovolném přístupu umožňuje finanční úsporu, zkvalitnění výkonu veřejné správy a zkvalitnění poskytovaných veřejných služeb. V následující tabulce jsou znázorněny možné typy meziobecní spolupráce (Vojtíšková, 2018, s. 45–47).

Tabulka 7 Typy meziobecní spolupráce

Možnosti meziobecní spolupráce
Dobrovolný svazek obcí
Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, rozhoduje zastupitelstvo, jedná se o nejčastější formu spolupráce. Obce mohou být členy více DSO. Vzniká na základě smlouvy, stává se právnickou osobou, která může zajišťovat zájmy obcí v rámci své samostatné působnosti.
Založení právnické osoby
Dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník - např. ústavy a dle zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích - např. společnosti s ručením omezeným, družstva.
Smlouva o společném postupu zadavatelů
Dle zákona č. 134/2016 Sb., o veřejných zakázkách. Jedná se o typ spolupráce, kdy obce chtějí společně zadat konkrétní veřejnou zakázku.
Smlouva o sloučení obcí
Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Výsledkem je vznik nové obce.
Smlouva o připojení obce
Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Připojovaná obec po připojení zaniká, stávající obec rozšíří své území o připojenou obec.
Dohoda o změně hranic
Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Při změně hranic obcí nedochází k zániku dosavadní obce, ani ke vzniku nové obce. Dojde na úpravu hranic sousedících obcí.
Veřejnoprávní smlouva
Tento typ spolupráce na základě veřejnoprávní smlouvy umožňuje zajistit výkon samostatné, nebo přenesené působnosti obcí.

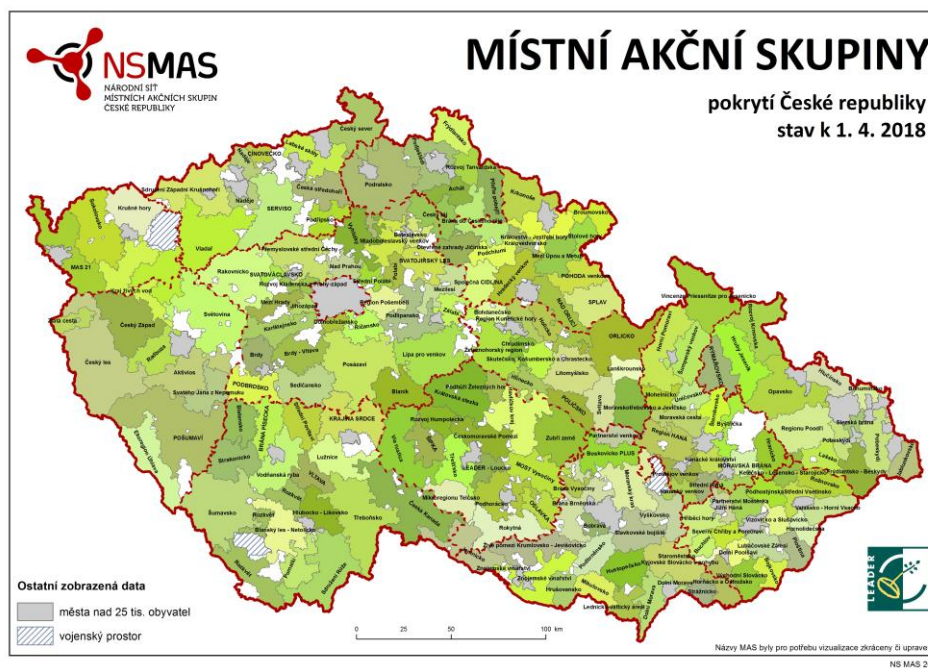
Zdroj: Vojtíšková, 2018, vlastní zpracování

3.7.2 Místní akční skupiny

MAS jsou subjekty místního společenství, které jsou na politickém rozhodování nezávislým celkem. Představují formu partnerství buď bez právní subjektivity na základě smlouvy, nebo s právní subjektivitou. Dotyčnou skupinu tvoří místní občané, soukromá podnikatelská sféra, neziskové organizace a veřejná správa. MAS spolupracují pro svůj region jednak na rozvoji venkova a jednak na získávání a přerozdělování dotačních prostředků finančních podpor z EU a národních programů na základě metody LEADER s endogenním přístupem. V České republice MAS sdružuje Národní síť Místních akčních skupin České republiky, o. s., která představuje spolupracujícího partnera s dalšími subjekty na národní úrovni v oblasti rozvoje venkova (nsmascr.cz, 2020).

„MAS navrhuje a provádí strategii místního rozvoje v souladu s čl. 32- 35 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006“ (dotaceeu.cz, 2020).

Obrázek 3 Místní akční skupiny v České republice k 1.4. 2018

Zdroj: nsmascr.cz, 2020

3.8 Participace občanů

Participaci lze definovat jako činnosti, jednání jedince zaměřené na prosperitu celku, s kterým dotyčný sdílí každodenní život. Ve veřejné správě tak lze chápat přímou aktivitu občanů na správě lokálních samospráv. Přímé zapojení občanů o rozhodování představuje podstatný prvek vyspělé demokracie. V rámci zapojení občanů do regionálních komunit je rozlišována reprezentativní a participační aktivita. Reprezentativní aktivita představuje možnost se pravidelně účastnit voleb – aktivní volební právo. Participační aktivita zahrnuje řadu oprávnění občana, kterými lze ovlivnit rozhodovací procesy v obci (Kadeřábková, Peková, 2012, s. 156). Právo občana obce podílet se na správě věcí veřejných přímo nebo volbou svých zástupců je daná legislativně zákonem o obcích č. 128/2000 Sb., § 16:

„Občan obce, který dosáhl věku 18 let, má právo

- a) volit a být volen do zastupitelstva obce za podmínek stanovených zvláštním zákonem,*
- b) hlasovat v místním referendu za podmínek stanovených zvláštním zákonem,*
- c) vyjadřovat na zasedání zastupitelstva obce v souladu s jednacím řádem svá stanoviska k projednávaným věcem,*
- d) vyjadřovat se k návrhu rozpočtu obce a k závěrečnému účtu obce za uplynulý kalendářní rok, a to buď písemně ve stanovené lhůtě, nebo ústně na zasedání zastupitelstva obce,*
- e) nahlížet do rozpočtu obce a do závěrečného účtu obce za uplynulý kalendářní rok, do usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva obce, do usnesení rady obce, výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce a pořizovat si z nich výpisy,*
- f) požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstvem obce; je-li žádost podepsána nejméně 0,5 % občanů obce, musí být projednána na jejich zasedání nejpozději do 60 dnů, jde-li o působnost zastupitelstva obce, nejpozději do 90 dnů,*
- g) podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty; orgány obce je vyřizují bezodkladně, nejdéle však do 60 dnů, jde-li o působnost zastupitelstva obce, nejpozději do 90 dnů.“*

3.9 Monitoring hospodaření ÚSC

Monitoring hospodaření obcí provádí Ministerstvo financí každoročně od roku 2009 na základě usnesení vlády ČR ze dne 12. listopadu 2008 č. 1395. V roce 2017 došlo ke změně a k přijetí nového usnesení vlády ČR ze dne 23. října 2017 č. 742 o monitoringu hospodaření územních samosprávných celků. Důvodem změny bylo uvedení procesu monitoringu do souladu se zákonem č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Nové pravidlo rozpočtové odpovědnosti je považováno za primární ukazatel, ostatní ukazatele byly přizpůsobeny. Do monitoringu byly nově zahrnuty kraje (MFCR.CZ, 2018).

Původní monitoring sledoval 17 informativních ukazatelů a 2 monitorující ukazatele (podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům, celková likvidita). Nový proces monitoringu představuje sledování soustavy 18 ukazatelů, které vycházejí z finančních a účetních výkazů. Stěžejní ukazatele, pravidlo rozpočtové odpovědnosti, celková likvidita a podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům, jsou označovány jako monitorující ukazatele, viz tabulka níže. „*Překročení hraničních hodnot u všech tří ukazatelů současně pouze indikuje možné riziko hospodářských problémů, ale nutně neznamená, že je obec v tíživé finanční situaci. Monitoring nepředstavuje žádné administrativní ani finanční nároky na rozpočty a chod územních samosprávných celků*“ (MFCR.CZ, 2018).

Tabulka 8 Monitorující ukazatele

NÁZEV UKAZATELE		KRITÉRIUM UKAZATELE
1.	pravidlo rozpočtové odpovědnosti (v%)	Ukazatel určuje podíl dluhu k průměru příjmů za poslední 4 roky. Hodnota ukazatele by neměla překročit 60%.
2.	podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům	Ukazatel zachycuje míru zadlužení majetku ÚSC. Určuje, jaký podíl aktiv je kryt cizími zdroji. Hodnota by neměla být vyšší než 25%.
3.	celková likvidita	Ukazatel vyjadřuje podíl oběžných aktiv a krátkodobých závazků. Hodnota by neměla být nižší než 1.

Zdroj: MFCR.CZ, 2018, vlastní zpracování

Ministerstvo financí na základě monitoringu vyhodnotí obce, které mají nebo v budoucnu můžou mít problém s platební schopností. Cílem je ve spolupráci s Ministerstvem vnitra obcím pomoci a doporučit řešení (Sedmihradská, 2015, s. 148).

Tabulka 9 Soustava 18 ukazatelů SIMU

NÁZEV UKAZATELE	
1.	počet obyvatel
2.	příjem celkem (po konsolidaci)
3.	úroky
4.	uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků
5.	dluhová služba celkem
6.	ukazatel Dluhové služby (v %)
7.	průměr příjmů za poslední 4 roky
8.	zadluženost
9.	pravidlo rozpočtové odpovědnosti (v %)
10.	aktiva celkem
11.	cizí zdroje
12.	podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)
13.	oběžná aktiva
14.	krátkodobé závazky
15.	celková likvidita
16.	stav na bankovních účtech
17.	stav na bankovních účtech zřízených příspěvkových organizací
18.	zadluženost zřízených příspěvkových organizací

Zdroj: MFCR.CZ, 2018, vlastní zpracování

4 Vlastní práce

Praktická část práce představuje rozbor a posouzení hospodaření obce Jestřabí Lhota a městyse Cerhenice v pěti rozpočtových obdobích, konkrétně v letech 2014-2018. Jmenované obce se nachází v Polabské nížině ve východní části Středočeského kraje v okrese Kolín. Obě obce rovněž spadají pod správní obvod města Kolín, který pro obě municipalita představuje obci s rozšířenou působností. Obce jsou od sebe vzdálené 26,5 km. Jejich poloha je znázorněna v následujícím obrázku č. 4.

Obrázek 4 Umístění šetřených obcí v okrese Kolín

Zdroj: CZSO.CZ, 2020

4.1 Charakteristika obce Jestřabí Lhota

Jestřabí Lhota je samostatná obec I. typu, pro samosprávný celek je město Kolín jak POÚ, tak ORP, který je vzdálen 9 km od obce. Jestřabí Lhota leží v nadmořské výšce 211 m n. m. a rozkládá se na katastrální výměře 5,47 km². Je zde evidováno přes 500 trvale žijících obyvatel (místopisy.cz, 2020).

Obrázek 5 Znak obce Jestřabí Lhota

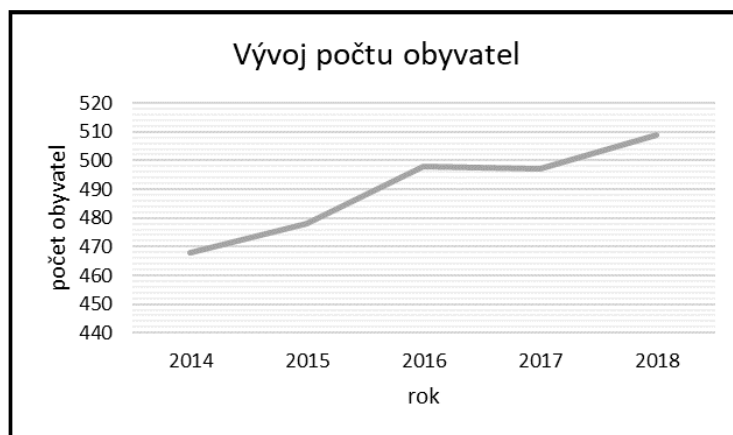

Zdroj: jestrabi-lhota.cz, 2020

4.1.1 Demografické údaje

Za posledních 10 let v obci vzrostl počet obyvatel o více než 100 občanů. V následujícím grafu je znázorněn vývoj v letech 2014-2018, kde lze stále sledovat postupný rostoucí trend (CZSO.CZ, 2020).

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel v obci Jestřabí Lhota

Zdroj: CZSO.CZ, 2020, vlastní zpracování

V obci bylo k 31.12.2018 evidováno 520 občanů, s průměrným věkem 36,8 let, z toho 258 mužů s průměrným věkem 35,2 let a 262 žen s průměrným věkem 38,3 let. V následující tabulce je znázorněno věkové složení obyvatelstva obce Jestřabí Lhota (CZSO.CZ, 2020).

Tabulka 10 Věkové složení obyvatelstva v obci Jestřabí Lhota

Věkové složení obyvatelstva k 31.12.2018					
0-19 let	20-49 let	50-64 let	65-84 let	85+ let	Celkem
137	236	83	57	7	520

Zdroj: CZSO.CZ, 2020, vlastní zpracování

4.1.2 Historie

První zmínka o obci pochází z roku 1273, kdy existovala pod jménem Heinrichov. V 15. století se již vyskytuje název Jestřabí Lhota. Název se pravděpodobně pojí, buď s velkým množstvím jestřábů v okolních lesích, nebo s postavou hlavního sedláka Jestřába. Historie a vývoj obce se pojí stejně jako u okolních vesnic k historii města Kolína. Kolínské panství bylo zpustošeno třicetiletou válkou a následně morovou epidemií. V roce 1618 byla obec vypálena. Byla to jedna z obcí nejhůře postižených válkou.

Při sestavování berní ruly, byly zde zaznamenáni pouze 4 sedláci, 65 % pozemků bylo pustých a zarostlých. V letech 1776–1777 probíhala raabizace a k obci byla připojena nová obec Volárna až do roku 1927. Před rokem 1914 bylo v obci zřízeno veřejné osvětlení. Během první světové války odsud narukovalo 94 mužů, na práci zde byli přiřazeni zajatí ruští a italští vojáci. Po první světové válce bylo zrušeno kolínské panství na základě pozemkové reformy. V předválečném období II. světové války se zde konaly cvičné nálety, protiletcké a protiplynové kurzy. Za války v okolí obce, když zde německé vojsko konalo různá cvičení, zemřeli 3 zdejší muži. V květnu 1945 vznikl v obci revoluční národní výbor. V letech 1949-1951 byla vystavena budova obecního úřadu (jestrabi-lhota.cz, 2020).

4.1.3 Veřejná infrastruktura

Obec Jestřabí Lhota je situována u silnice II. třídy, 7 km od dálnice D11 ve směru Praha – Hradec Králové. Dopravní obslužnost je zajištěna pravidelnou okresní autobusovou dopravou, která zajišťuje důležité spoje do následujících obcí a měst: Kolín, Městec Králové, Ovčáry, Žehuň, Choťovice, Tři Dvory, Konárovice, Býchory, Dománovice, Opolany, Sány, Volárna, Velký Osek, Veltruby. Četnost linek činí téměř 20 spojů denně. Nejbližší železniční zastávky jsou vzdálené 6 km (Velký Osek) a 9 km (Kolín). V obci je dostupná běžná technická infrastruktura, plynofikace byla realizována ve 2 etapách, dokončena v roce 2015 a vodovod s vlastním vodojemem již v roce 1973. V současné době probíhá výstavba splaškové kanalizace včetně ČOV. Obec disponuje občanskou vybaveností v podobě obecního úřadu s obecní knihovnou a čítárnou. Dále je zde sběrné místo, hřbitov, kulturní dům s pohostinstvím a mateřská škola s vlastní kuchyní s kapacitou 42 dětí. K volnočasové infrastruktuře patří i dvě dětská hřiště a jedno fotbalové hřiště. V obci je rovněž k dispozici obchod se smíšeným zbožím, penzion a kadeřnictví (jestrabi-lhota.cz, 2020).

4.1.4 Komunální volby

Zpravidla každé čtyři roky jsou vyhlášeny komunální volby do zastupitelstva obcí, kdy mají občané možnost ovlivnit výsledky na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajného hlasování. Na základě zvoleného šetřeného časového období, jsou zmapovány výsledky komunálních voleb v obci v letech 2014 a 2018. V obci se jedná o jeden volební obvod, do zastupitelstva se volí 7 členů. V roce 2014 bylo 370 oprávněných voličů, odevzdáno bylo 210 obálek s 970 platnými hlasy. Volební účast tak činila 57,03 %. Z následující tabulky je patrné, že v obci nejsou voleny klasické politické strany, ale jsou preferovány místní nezávislé sdružení kandidátů „Rozvoj Lhoty“ a „Spokojená Jestřábka“. V roce 2018 bylo 381 oprávněných voličů, odevzdáno bylo 198 obálek se 735 platnými hlasy. Volební účast tak byla nižší než v předchozím období a byla vyčíslena na 51,97 %. Lze vidět, že sympatie nezávislého sdružení Rozvoj Lhoty stále rostla, a tak ve volbách v roce 2018 zvítězila absolutně (volby.cz, 2020).

Tabulka 11 Výsledky komunálních voleb v Jestřabí Lhotě 2014, 2018

Kandidátní listina Název	Hlasy		Počet mandátů
	Absolutně	v %	
2014			
Rozvoj Lhoty	825	84,88	6
Spokojená Jestřábka	147	15,12	1
2018			
Rozvoj Lhoty	735	100	7

Zdroj: volby.cz, 2020, vlastní zpracování

4.1.5 Orgány obce

V čele obce je uvolněný starosta, který svou funkci plní již 2 volební období. Spolu s neuvolněným místostarostou představují výkonný orgán obce. Zastupitelstvo obce se skládá ze 7 členů. Dle zákona je povinně zřízen kontrolní a finanční výbor. Dále je v obci zřízen kulturní výbor, výbor životního prostředí obce a výbor pro správu obecního majetku. Pod obecním úřadem jsou zaměstnání 2 zaměstnanci na pozici účetní, asistentka starosty a údržbář veřejného prostranství. Obec má ve své působnosti příspěvkovou organizaci mateřskou školu, která hospodaří se svým vlastním rozpočtem.

4.1.6 Komunitní život v obci a meziobecní spolupráce

Obec Jestřábí Lhota ve spolupráci s místními aktéry, pořádá v průběhu roku řadu různorodých kulturních, sportovních a jiných tradičních akcí. Jedná se například o dětské maškarní, Drakiádu, Rozsvícení stromečku, Staročeské máje, Čarodějnické odpoledne, plesy atd. Mezi místní spolky patří TJ sokol Jestřábí Lhota a Myslivecký spolek Jestřábí Lhota.

Obec Jestřábí Lhota je členem u dobrovolného svazku obcí, a to konkrétně v Mikroregionu Kolínské Zálabí, který vznikl v roce 2002 a jehož účelem je vzájemná pomoc a spolupráce při řešení otázek společného zájmu. V mikroregionu je dalších 11 obcí. Obec je dále od roku 2012 členem v MAS Zálabí.

4.2 Charakteristika městyse Cerhenice

Cerhenice je obec I. typu se statusem městyse, který získala 23. ledna 2007. Pro samosprávný celek je POÚ město Pečky, vzdálené 5 km a ORP město Kolín, které je od dotčené municipality vzdálené 14 km. Městys Cerhenice leží v nadmořské výšce 209 m n. m. a rozkládá se na katastrální výměře 10,63 km². Pod městys spadají i obce Cerhýnky a Radimek. Je zde evidováno téměř 1700 trvale žijících obyvatel (místopisy.cz, 2020).

Obrázek 6 Znak městyse Cerhenice

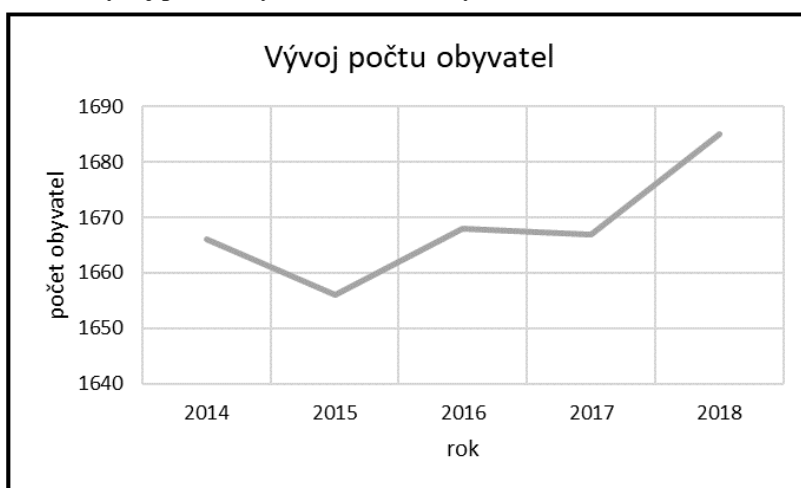

Zdroj: cerhenice.cz, 2020

4.2.1 Demografické údaje

Za posledních 10 let se počet obyvatel zvýšil o více než 70 občanů. V následující tabulce je znázorněn vývoj počtu obyvatel v letech 2014-2018. Lze konstatovat, že vývoj je lehce kolísavý, avšak z dlouhodobého hlediska stále rostoucí (CZSO.CZ, 2020).

Graf 2 Vývoj počtu obyvatel v obci městyse Cerhenice

Zdroj: CZSO.CZ, 2020, vlastní zpracování

V obci bylo k 31.12. 2018 evidováno 1700 občanů, s průměrným věkem 41,1 let, z toho 847 mužů s průměrným věkem 39,8 let a 853 žen s průměrným věkem 42,3 let. V následující tabulce je znázorněno věkové složení obyvatelstva městyse Cerhenice (CZSO.CZ,2020).

Tabulka 12 Věkové složení obyvatelstva v městyse Cerhenice

Věkové složení obyvatelstva k 31.12.2018					
0-19 let	20-49 let	50-64 let	65-84 let	85+ let	Celkem
380	694	301	285	40	1700

Zdroj: CZSO.CZ, 2020, vlastní zpracování

4.2.2 Historie

První písemné zmínky o území obce se datují k roku 1295, představující sídlo vladky Oldřicha z Cerhenic. Původní jméno znělo však Crhynice, podle vsi lidí Crhyňových. V období 13.-15. století byla obec v držení drobné šlechty. Byly zde tři statky a později i tvrz. Ve 14. století byla v obci pěstována vinná réva. Po roce 1500 byla obec povýšena na městečko. Ke konci 16. století zde měla sídlo Jednota českých bratří a byla

založena první škola. Třicetiletá válka postihla i Cerhenice, které byly nepřátelským vojskem několikrát vypleněny, požár zničil většinu stavení. V roce 1734 byl v obci vystaven kostelík sv. Jana Nepomuckého. Obec byla v roce 1758 prodána císařovně Marii Terezii pro nadaci. Z výtěžku hospodaření byl zřízen Ústav šlechtičen. Koncem 18. století začala v obci výstavba nového zámku. V roce 1877 vypukl v obci velký požár, který přispěl k ustavení Sboru dobrovolných hasičů. V roce 1880 při sčítání lidu bylo v obci Cerhenice evidováno 1295 obyvatel, v Cerhýnkách 419 a v Radimku 71. Za I. světové války bylo v obecním domě ubytováno 28 uprchlíků z frontových oblastí. V místní sokolovně byla zřízena nemocnice pro raněné a nemocné vojáky. Ke konci války byly zabaveny kostelní zvony na výrobu zbraní. Při II. světové válce byla obec v roce 1944 bombardována americkými letadly (Cerhenice.cz, 2020).

4.2.3 Veřejná infrastruktura

Městys Cerhenice je situován 3 km od silnice I/12 ve směru Kolín – Praha a dále pak 9 km od dálnice D11 ve směru Praha – Hradec Králové. Dopravní obslužnost je zde zajištěna autobusovou a vlakovou dopravou. Autobusy zabezpečují spoje do okolních měst a obcí, např.: Poděbrady, Oseček, Pňov-Předhrádí, Sokoleč, Dobříchov, Pečky, Velim, Nová Ves, Kolín. Četnost linek činí téměř 20 spojů denně. Cerhenice dále leží na frekventované železniční trati Kolín – Praha. V obci je dostupná veškerá technická infrastruktura. Plynofikace byla dokončena v roce 2005 a je dostupná i v obcích Cerhýnky a Radimek, které pod městys spadají. V roce 2016 byl dokončen vodovod s vodojemem a v roce 2018 byl vodovod dokončen i v Cerhýnkách. Splašková kanalizace je dostupná jak pro Cerhenice, tak i Cerhýnky. Městys Cerhenice disponuje bohatou občanskou vybaveností, jedná se o úřad městyse, základní úplnou školu s kapacitou 200 dětí, mateřskou školu s kapacitou 72 dětí, environmentální centrum, hřbitov, knihovnu, spolkový dům, denní stacionář (centrum sociálních služeb) a dům s pečovatelskou službou. V určité dny je pro občany k dispozici i praktický lékař pro dospělé i děti. Mezi volnočasovou infrastrukturu patří 2 dětská hřiště, keltské hřiště, naučná stezka, víceúčelové hřiště a fotbalový stadion. Dále městys nabízí poštu, 2 obchody a pohostinství.

4.2.4 Komunální volby

Ve sledovaném období jsou rovněž v městysi Cerhenice zmapovány výsledky komunálních voleb v letech 2014 a 2018. Obec představuje jeden volební obvod, do zastupitelstva se volilo 9 členů. V roce 2014 bylo 1338 oprávněných voličů, odevzdáno bylo 690 obálek s 5623 platnými hlasy. Volební účast tak činila 51,57 %. Dle následující tabulky lze vidět, že v obci jsou voleny jednak klasické politické strany, ale i místní sdružení „SNK Cerhenice 2014“. V roce 2018 došlo z politických důvodů k navýšení voleného počtu zastupitelů na 11 členů. Počet oprávněných voličů byl rovněž 1338, odevzdáno bylo 885 obálek s 9131 platnými hlasy. Volební účast tak byla výrazně vyšší než předchozí období a byla vyčíslena na 66,14 %. Oproti minulému volebnímu období došlo k velkým změnám. Bylo opuštěno od klasické politické strany ČSSD a bylo vytvořeno nové místní sdružení „Máme rádi Cerhenice 2018“, které ve volbách zvítězilo. Nově se do zastupitelstva obce dostala politická strana ODS ve spojení se STAN. Politická strana KSČM se sdružila s místními nezávislými kandidáty, avšak spolu s Národní demokracií ve volbách úspěšné nebyly (volby.cz, 2020).

Tabulka 13 Výsledky komunálních voleb v Cerhenicích 2014, 2018

Kandidátní listina Název	Hlasy		Počet mandátů
	Absolutně	v %	
2014			
Komunistická strana Čech a Moravy	671	11,93	1
Česká strana sociálně demokratická	3 021	53,73	5
SNK Cerhenice 2014	1 931	34,34	3
2018			
ODS a STAN	2 399	26,27	3
Máme rádi Cerhenice 2018	6 061	66,38	8
Sdružení KSČM, NK	640	7,01	0
Národní demokracie	31	0,34	0

Zdroj: volby.cz, 2020, vlastní zpracování

4.2.5 Orgány obce

V čele městyse je uvolněný starosta, který svou funkci zastává již šest volebních období. Po boku starosty jsou ve funkci dva místostarostové, jeden uvolněný a druhý neuvolněný. Zastupitelstvo městyse se do roku 2017 skládalo z 9 členů, od roku 2018 je v zastupitelstvu 11 členů. Rada městyse není zřízena. Dle zákona je povinně zřízen kontrolní a finanční výbor. V městyse je dále zřízena komise ŽP a environmentální činnost, osadní výbor Cerhýnky, sociální komise, komise pro spolupráci s Osadním výborem Cerhýnky a komise pro spolupráci se spolky a IZS. Pod úřadem městyse je zaměstnáno čtrnáct zaměstnanců na pozicích účetní, dvě administrativní pracovnice, uklízečka, čtyři údržbáři, tři pracovníci v pečovatelských službách a tři další správci ve veřejných budovách městyse. Městys ve své působnosti zřídil příspěvkové organizace Základní školu Cerhenice, Mateřskou školu Cerhenice a Školní jídelnu Cerhenice. Městys je dále vlastníkem Technických služeb Cerhenice s.r.o.

4.2.6 Komunitní život v obci a meziobecní spolupráce

V průběhu roku městys Cerhenice spolu s místními aktéry pořádá řadu různorodých akcí. Jedná se například o pouťovou zábavu, Cerhenický večer, lampiónový průvod, rozsvícení vánočního stromu, adventní koncert, odemykání a zamykání prázdnin, maškarní, Fit cup, dětský den a MDŽ. Mezi místní spolky patří SDH Cerhenice, TJ Sokol Cerhenice, Myslivecký spolek Cerhenice a spolek Vulnus Curare, která má za cíl podporovat vzdělání dětí s autismem. Městys je od roku 2014 členem MAS Mezilesí. V jiném typu meziobecní spolupráce členem v současné době není.

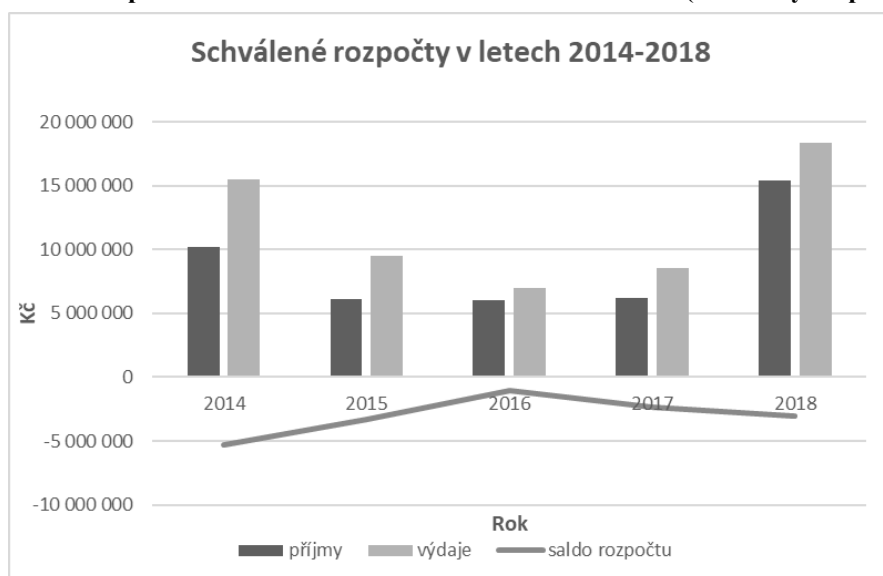
4.3 Analýza hospodaření vybraných obcí

V této části práce je zpracované období časových řad 2014-2018. Pro veškerou analýzu a vývoj finančních ukazatelů je čerpáno ze závěrečných účtů a výkazů FIN2-12M šetřených obcí.

4.3.1 Obec Jestřabí Lhota

Při sestavování rozpočtu je vycházeno z předešlého rozpočtového roku, schváleného rozpočtového výhledu a plánovaných akcí na rozpočtový rok. V obci Jestřabí Lhota je každoročně schvalován rozpočet jako schodkový. K dofinancování jsou využívány finanční prostředky z minulých let, konkrétně položka 8115, kde se eviduje výsledek hospodaření z minulých let. V následujícím grafu jsou vidět v roce 2014 a 2018 výrazné výkyvy ve schváleném rozpočtu oproti ostatním sledovaným rozpočtovým obdobím. V roce 2014 měla být příjmová stránka navýšena z důvodu prodeje dlouhodobého hmotného majetku, kdy se jednalo o prodej plynovodu, který byl nakonec prodán jen částečně. Na straně výdajové se jednalo o modernizaci silnic ve správě obce. V roce 2018 obec očekávala příjem státní dotace v hodnotě 8,2 mil. Kč na přístavbu mateřské školy, čímž vzrostla i strana kapitálových výdajů.

Graf 3 Hospodaření obce Jestřabí Lhota v letech 2014-2018 (schválený rozpočet)

Zdroj: evidence obecního úřadu, vlastní zpracování

Konkrétní hodnoty příjmové, výdajové stránky a jejich salda schváleného rozpočtu jsou znázorněny v následující tabulce. Průměrné příjmy za sledované období činí 8,8 mil. Kč, průměrné výdaje 11,8 mil. Kč a průměrné záporné saldo rozpočtu 3 mil. Kč.

Tabulka 14 Hospodaření obce Jestřabí Lhota v letech 2014-2018 (schválený rozpočet)

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo rozpočtu
2014	10 163 733 Kč	15 466 368 Kč	-5 302 635 Kč
2015	6 144 333 Kč	9 484 253 Kč	-3 339 920 Kč
2016	5 995 083 Kč	7 006 183 Kč	-1 011 100 Kč
2017	6 201 153 Kč	8 559 260 Kč	-2 358 107 Kč
2018	15 379 078 Kč	18 379 290 Kč	-3 000 212 Kč
Průměr	8 776 676 Kč	11 779 071 Kč	-3 002 395 Kč

Zdroj: evidence obecního úřadu, vlastní zpracování

Pro porovnání jsou následně v tabulce zpracována data se skutečnými příjmy a výdaji. V obci záporné saldo hospodaření vyšlo pouze v letech 2014, kdy se nepovedlo uskutečnit prodej dlouhodobého majetku, a 2018, kdy nebyla získána investiční dotační podpora z důvodu časového nesouladu. Schodek v roce 2014 pokryl finanční zůstatek z minulých let. V roce 2018 bylo záporné saldo zafinancováno krátkodobým překlenovacím finančním úvěrem. Jinak lze říci, že každoročně byly skutečné příjmy vyšší než odhadované a zároveň výdaje byly nižší než odhadované. Na základě tohoto jevu se obci dařilo tvořit rezervu. Ve sledovaném období se jednalo o částku téměř 4 mil. Kč.

Tabulka 15 Hospodaření obce Jestřabí Lhota v letech 2014-2018 (skut. příjmy a výdaje)

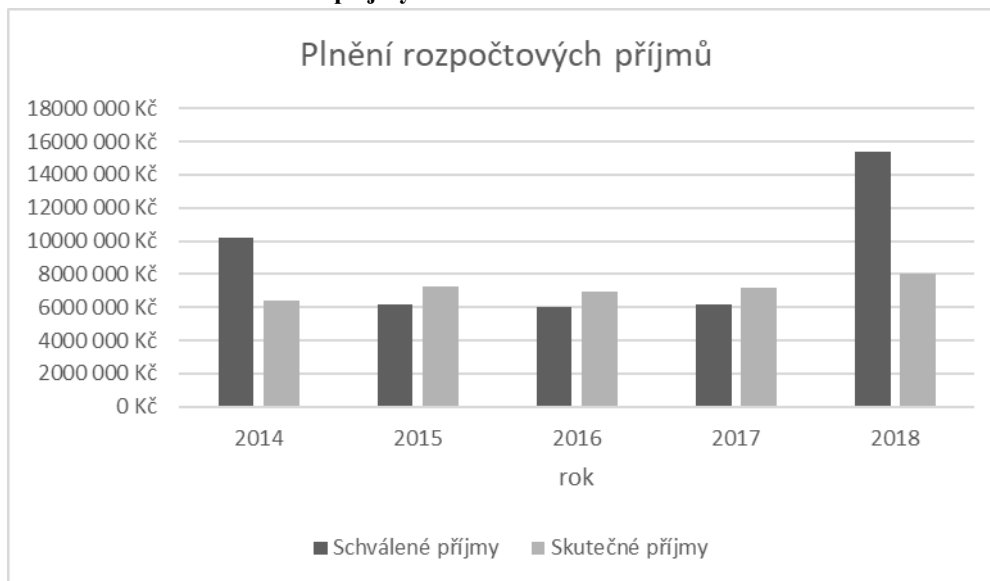
Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo
2014	6 411 517 Kč	9 656 750 Kč	-3 245 233 Kč
2015	7 262 080 Kč	5 338 541 Kč	1 923 539 Kč
2016	6 975 607 Kč	6 572 319 Kč	403 288 Kč
2017	7 209 508 Kč	5 538 322 Kč	1 671 186 Kč
2018	8 059 425 Kč	21 935 866 Kč	-13 876 441 Kč
průměr	7 183 627 Kč	9 808 360 Kč	-2 624 732 Kč

Zdroj: evidence obecního úřadu, vlastní zpracování

Analýza příjmů

Graf č. 4 znázorňuje schválené a skutečné přijaté příjmy obce ve vybraném časovém období. V roce 2014 a 2018 obec získala méně finančních prostředků, než bylo rozpočtováno. Naopak v letech 2015 až 2017 došlo ke zvýšení skutečných příjmů a hranice schválených příjmů byla překročena.

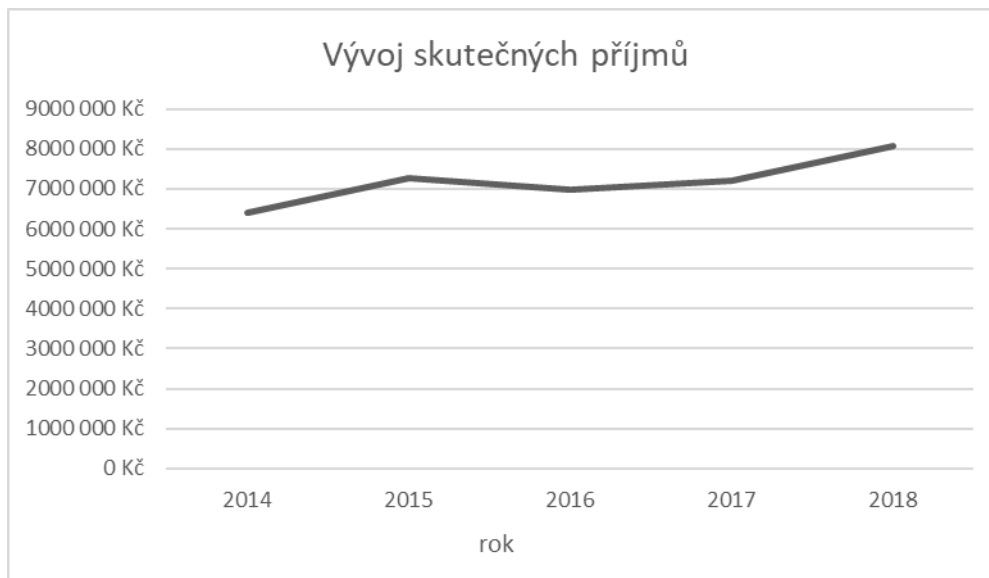
Graf 4 Schválené a skutečné příjmy v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018

Zdroj: evidence obecního úřadu, vlastní zpracování

Položky přesahující schválený rozpočet v letech 2015–2017 byly do výše rozpočtu zahrnuty v průběhu roku na základě rozpočtových opatření. Převážně se jednalo o získání drobných neinvestičních dotací a dále pak o výrazný nárůst položek RUD, které byly o 7 % vyšší než bylo celkově rozpočtováno. Naopak v roce 2014 obec nezískala příjmy z prodeje hmotného majetku ve výši přes 3 mil. Kč a v roce 2018 neobdržela očekávanou investiční dotaci ze státního rozpočtu ve výši přes 8 mil. Kč. Po sečtení rozdílů schválených a skutečných příjmů ve sledovaném období 5 let, vychází záporná suma téměř 8 mil. Kč, kterou obec nezískala.

Graf 5 Vývoj skutečných příjmů v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018

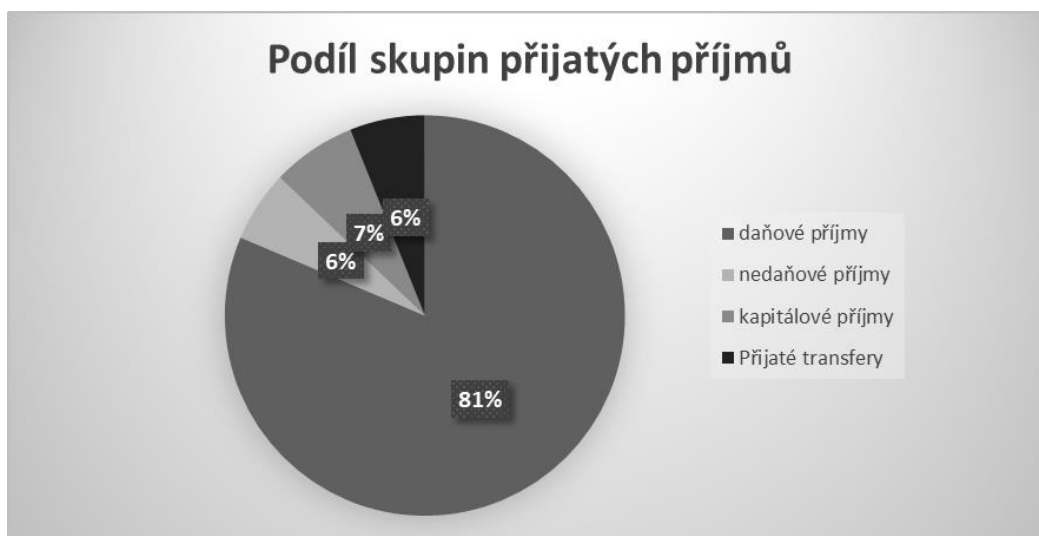
Zdroj: evidence obecního úřadu, vlastní zpracování

V grafu č. 5 je znázorněn vývoj skutečně získaných příjmů obce. Lze konstatovat, že příjmy obce každoročně vykazují mírně rostoucí trend. Jedna z pravděpodobných příčin je i rostoucí počet obyvatel obce. Největší částku obec získala v roce 2018, kdy do rozpočtu bylo přijato přes 8 mil. Kč. Naopak nejméně finančních prostředků obec přijala v roce 2014 v hodnotě 6,4 mil. Kč. Ve sledovaném období obec průměrně ročně hospodaří s příjmem v hodnotě 7,2 mil. Kč.

Pokud se v analýze příjmů soustředíme na strukturu příjmů a jednotlivé podíly zastoupení skupin příjmů, je zde potvrzena charakteristika z teoretické části práce, a to že daňové příjmy představují největší a nejvýznamnější skupinu.

V obci Jestřabí Lhota daňové příjmy za sledované období představují 81 % všech celkových příjmů. V období pěti let obec hospodařila s konečnou sumou 29 227 093 Kč. Přijaté dotace a transfery v obci zaujímají pouze 6 % veškerých získaných finančních prostředků v hodnotě 2 185 760 Kč. Nedaňové příjmy v hodnotě 2 057 567 Kč zastupující 6 %, spolu s kapitálovými příjmy v hodnotě 2 447 899 Kč zastupující 7 %, představují pro obec nejmenší získané skupiny finančních prostředků na celkových příjmech obce. Jednotlivé podíly jsou pro přehlednost znázorněny v grafu č. 6.

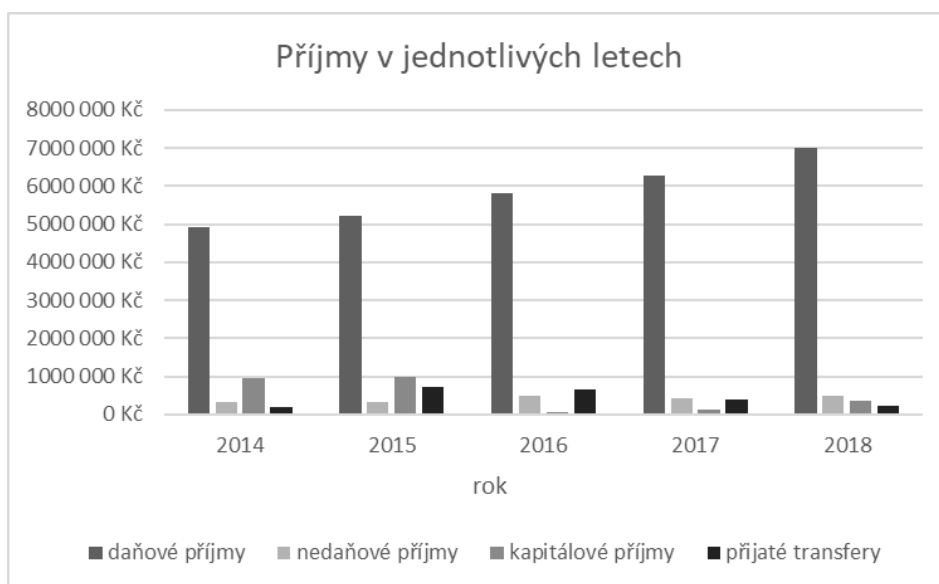
Graf 6 Podíl skupin přijatých příjmů v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018

Zdroj: evidence obecního úřadu, vlastní zpracování

V grafu č. 7 lze pozorovat vývoj skupin příjmů v jednotlivých letech. Největší, daňové příjmy vykazují každoročně rostoucí trend. Nedaňové příjmy udržují svou výši ve stejné linii. Kolísavý trend je zaznamenán u přijatých transferů a kapitálových příjmů. Jejich výše je závislá na uskutečněných operacích v jednotlivých rozpočtových obdobích. Kapitálové příjmy jsou vázány k prodeji pozemků a jiného majetku, přijaté transfery jsou závislé převážně na aktivním vyhledávání externích zdrojů na realizaci většinově účelových akcí.

Graf 7 Příjmy v obci Jestřabí Lhota v jednotlivých letech 2014-2018

Zdroj: evidence obecního úřadu, vlastní zpracování

Analýza je dále zaměřena na daňové příjmy obce. V následující tabulce jsou znázorněny výše výlučných a sdílených daní, místních a správních poplatků.

Tabulka 16 Daňové příjmy obce Jestřabí Lhota v letech 2014-2018

Daně	rok				
	2014	2015	2016	2017	2018
výlučné daně	619 140 Kč	739 037 Kč	787 393 Kč	574 748 Kč	614 913 Kč
sdílené daně	4 009 915 Kč	4 220 211 Kč	4 773 094 Kč	5 440 987 Kč	6 149 920 Kč
místní poplatky	285 931 Kč	245 871 Kč	246 873 Kč	239 802 Kč	247 157 Kč
správní poplatky	7 840 Kč	9 040 Kč	4 460 Kč	5 220 Kč	7 540 Kč

Zdroj: evidence obecního úřadu, vlastní zpracování

Pravidelný rostoucí trend lze spatřit u sdílených daní. Jejich výše závisí na celostátním výběru daní, ve vybraném časovém období lze tento jev komentovat na základě stále probíhající expanzi České republiky. Mezi výlučné daně patří hlavně daň z nemovitosti, hodnoty vykazují lehce kolísavý trend, avšak jedná se o stálý a stabilní příjem do obecního rozpočtu v průměrné hodnotě 503 968 Kč. Ve sledovaném období nedošlo ke zvýšení místního koeficientu na základě obecně závazné vyhlášky.

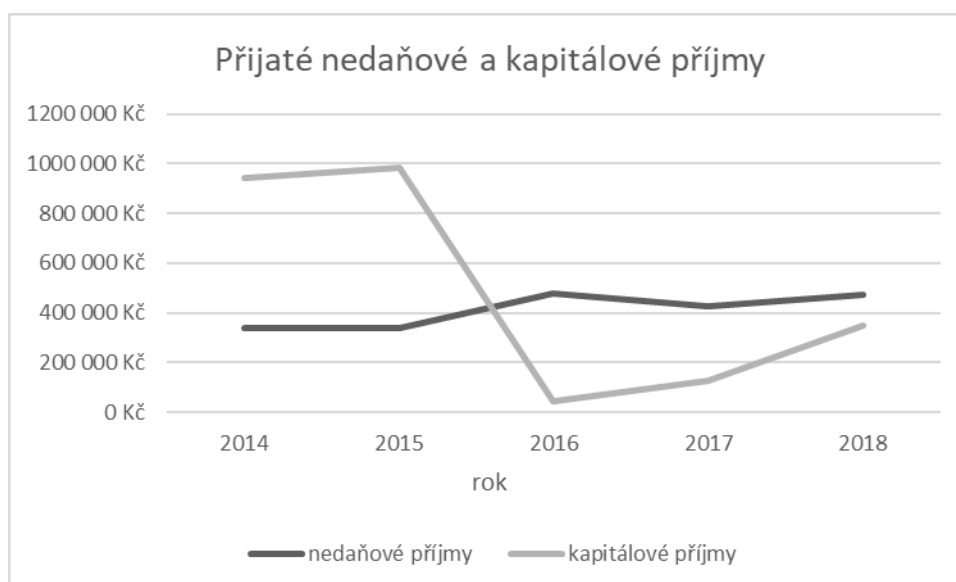
Obec Jestřabí Lhota vybírá následující místní poplatky:

- poplatek za likvidaci komunálního odpadu, ve výši 550 Kč za osobu s trvalým pobytem;
- poplatek ze psů, ve výši 100 Kč za psa;
- poplatek za užívání veřejného prostranství; ve výši 10 Kč za den 1 m²,
- poplatek z ubytovací kapacity.

Největší položku z příjmů municipálních poplatků tvoří poplatek za likvidaci komunálního odpadu, který za sledované období je v průměru vyčíslen na 237 926 Kč. V roce 2016 byl zrušený poplatek z ubytovací kapacity a od roku 2017 tento poplatek není vybírán. Penzion je již provozován jako soukromý subjekt. V letech 2014-2016 bylo na poplatku vybráno 20 456 Kč. Poplatek za užívání veřejného prostranství nikdy nebyl naplněn dle schváleného rozpočtu. Stabilní příjem představuje poplatek ze psů v průměrné částce 11 110 Kč.

Nedaňové a kapitálové příjmy tvoří v obci za sledované období 13 % celkových příjmů. V grafu č. 8 lze vidět jejich vývoj. Nedaňové příjmy představují pro obec stálý příjem bez výrazného kolísání v průměrné hodnotě 411 513 Kč. Dané položky zahrnují příjmy např. za pronájem pozemků a ostatních nemovitostí, příjmy z poskytování služeb a výrobků. Obec Jestřabí Lhota pronajímá 48 ha půdy určené k zemědělské výrobě zemědělskému družstvu. Mezi vlastní příjmy lze uvést služby občanům, např.: prodej popelnic, pytlů, pronájem zasedací místnosti, zapůjčení elektrocentrály, pódia. Kapitálové příjmy potvrzují charakteristiku nahodilých a nepravidelných příjmů. Největší částka byla získána v roce 2015 za prodej pozemků v hodnotě 986 523 Kč do soukromého vlastnictví.

Graf 8 Vývoj nedaňových a kapitálových P v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018

Zdroj: evidence obecního úřadu, vlastní zpracování

Poslední skupinu příjmů představují přijaté transfery. Za sledované období tato skupina představuje pouze 6 % celkových příjmů. Neznamená to však, že by obec v získávání externích zdrojů byla pasivní. Vybrané roky představují přípravné období na velké investiční akce obce – přístavba MŠ a výstavba splaškové kanalizace a ČOV. V následující tabulce č. 17 jsou znázorněny přijaté transfery ve sledovaném období.

Tabulka 17 Přijaté dotace v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018

Rok	Neinvestiční transfery	Investiční transfery
2014	207 413 Kč	0 Kč
2015	723 583 Kč	0 Kč
2016	603 979 Kč	39 000 Kč
2017	394 952 Kč	0 Kč
2018	216 833 Kč	0 Kč
celkem	2 146 760 Kč	39 000 Kč

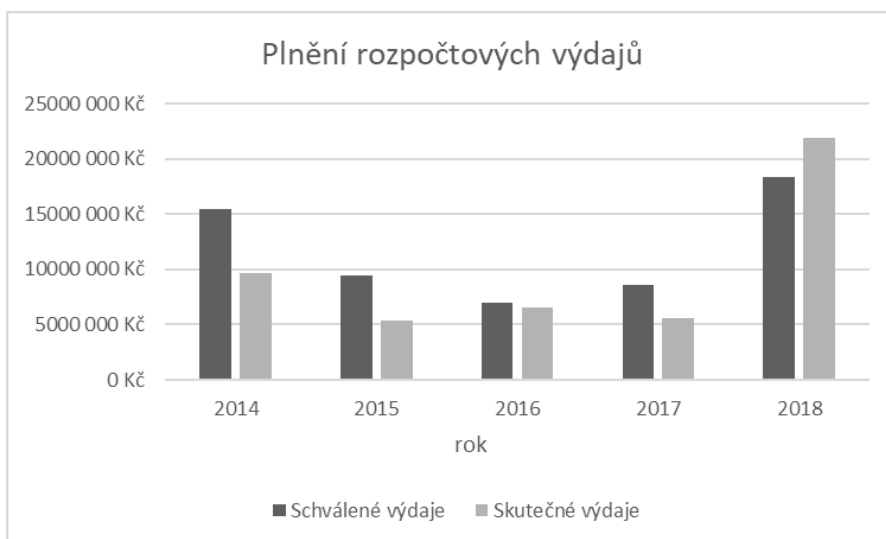
Zdroj: evidence obecního úřadu, vlastní zpracování

Ve sledovaném období obec získávala kromě finančních příspěvků ze státního rozpočtu, drobné neinvestiční transfery. V roce 2015 obec získala dotaci na opravu hřbitova v hodnotě 300 000 Kč od Ministerstva pro místní rozvoj, konkrétně se jednalo o akci: Márnice – hřbitov Jestřabí Lhota – oprava sakrální stavby. Celkové náklady akce činily 430 000 Kč. Dále byl získán finanční příspěvek na vytvoření pracovních příležitostí v rámci veřejně prospěšných prací v hodnotě 355 883 Kč. V roce 2016 získala obec dotaci od Středočeského kraje na opravu plotu MŠ Jestřabí Lhota v hodnotě 360 718 Kč, kdy celkové náklady byly stanoveny na částku 480 000 Kč. Ve stejném roce obec obdržela od Ministerstva kultury finanční příspěvek v hodnotě 39 000 Kč na audiovizuální techniku. V roce 2019 obec obdržela dotaci na rozšíření mateřské školy. V roce 2020 bude obec realizovat projekt Jestřabí Lhota ČOV a splašková komunikace, kdy získá dotaci v hodnotě 42,7 mil. Kč od Ministerstva životního prostředí v rámci OP Životní prostředí. Celkové náklady akce jsou stanoveny na 76 mil. Kč.

Analýza výdajů

Graf č. 9 znázorňuje schválené a skutečně realizované výdaje obce Jestřabí Lhota ve vybraném časovém období. Je patrné a zároveň pozitivní, že ke skutečně vyšším výdajům, než ke schváleným došlo pouze v roce 2018. Dané okolnosti pro obec znamenají úspory. Situace v roce 2018 je způsobena tím, že obec v daném roce neobdržela investiční dotaci na přístavbu mateřské školy. V tomto ohledu obec zajistila financování krátkodobým finančním úvěrem pro překlenutí časového nesouladu. Dotaci obec obdržela v roce 2019.

Graf 9 Schválené a skutečné výdaje v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018

Zdroj: evidence obecního úřadu, vlastní zpracování

Z níže uvedené tabulky č. 18 je patrné, že průměrné schválené výdaje dosahují výše 11,8 mil. Kč a skutečné průměrné výdaje 9,8 mil. Kč. Za sledované období obec evidovala o 9 853 556 Kč skutečných výdajů méně, než bylo rozpočtováno.

Tabulka 18 Schválené a skutečné výdaje v Jestřabí Lhotě v letech 2014-2018

Rok	Schválené výdaje	Skutečné výdaje
2014	15 466 368 Kč	9 656 750 Kč
2015	9 484 253 Kč	5 338 541 Kč
2016	7 006 183 Kč	6 572 319 Kč
2017	8 559 260 Kč	5 538 322 Kč
2018	18 379 290 Kč	21 935 866 Kč
Průměr	11 779 071 Kč	9 808 360 Kč

Zdroj: evidence obecního úřadu, vlastní zpracování

V roce 2014 byla odmítnuta realizace akce zateplení budovy MŠ ve výši 4,9 mil. Kč. Výše dotace byla dle vedení obce nakonec nedostačující, a tak projektový záměr byl realizován až v roce 2018 spolu s přístavbou MŠ. V roce 2014 probíhala modernizace silnic ve správě obce v hodnotě téměř 3 mil. Kč. V roce 2018 byla realizována rozsáhlá investiční akce na přístavbu mateřské školy v hodnotě 16,5 mil. Kč.

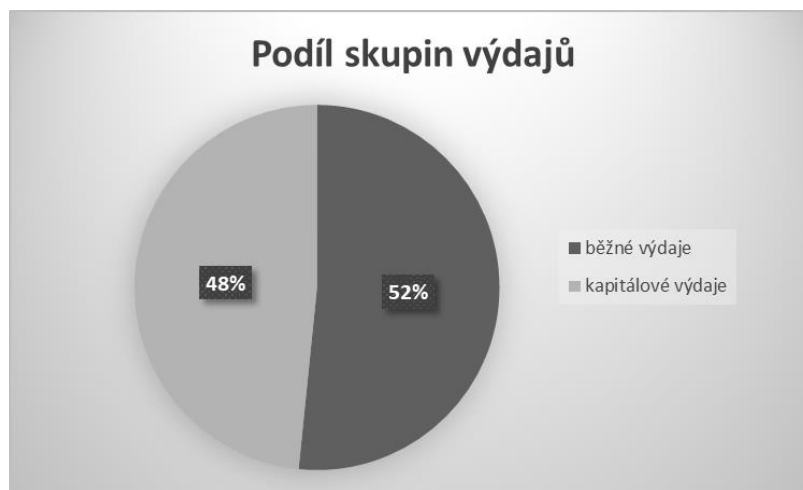
Graf 10 Vývoj skutečných výdajů obce Jestřabí Lhota v letech 2014-2018

Zdroj: evidence obecního úřadu, vlastní zpracování

Graf č. 10 mapuje vývoj skutečných výdajů v jednotlivých letech. Hlavní nárůst lze pozorovat v roce 2014, kdy obec za hospodaření vydala částku 9 656 750 Kč. Enormní skok je zaznamenán v roce 2018 ve výši 21 935 866 Kč. Naopak nejnižší uskutečněné výdaje byly v roce 2015 v hodnotě 5 338 541 Kč. V letech 2015-2017 jsou výše výdajů ustálené.

Graf 11 Podíl skupin výdajů v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018

Zdroj: evidence obecního úřadu, vlastní zpracování

Co se týče zastoupení jednotlivých skupin výdajů obce, které znázorňuje graf č. 11 výše, tak běžné (provozní) výdaje obce představují 52 % celkových výdajů ve sledovaném období. Celková hodnota běžných výdajů činí 25 308 421 Kč, roční průměrná hodnota je stanovena částkou 5 061 684 Kč. Kapitálové (investiční) výdaje pak tvoří 48 % celkových výdajů obce. Ve sledovaném období bylo celkově zainvestováno 23 733 379 Kč. Roční průměrná hodnota investičních výdajů představuje částku 4 746 676 Kč.

Graf 12 Vývoj běžných a kapitálových výdajů v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018

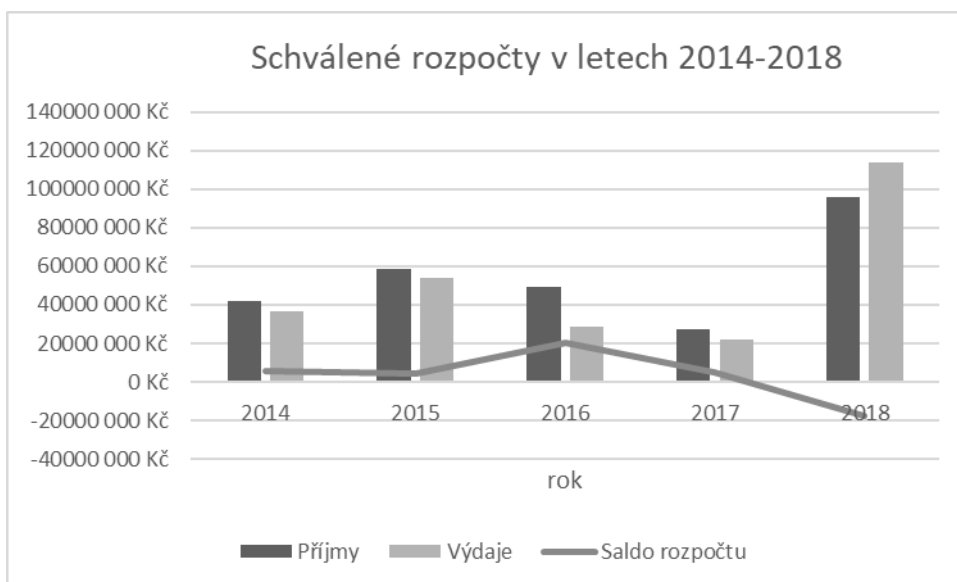
Zdroj: evidence obecního úřadu, vlastní zpracování

Křivka provozních výdajů vykazuje ustálený trend. Výdaje jsou každoročně opakovány např. na provoz místní správy, činnost knihovny, ochranu obyvatelstva, péči o veřejnou zeleň, veřejné osvětlení, odvod a čištění odpadních vod, pitnou vodu, sběr a svoz komunálních odpadů. Obec také každoročně poskytuje příspěvek na provoz MŠ v průměrné roční výši 295 200 Kč. Dále poskytuje finanční podporu neziskovým organizacím – TJ Sokol Jestřabí Lhota a Myslivecké sdružení Jestřabí Lhota v průměrné roční výši 200 368 Kč. Naopak křivka kapitálových výdajů vykazuje každoročně rozdílné hodnoty. Dotčené výdaje jsou přímo vázány k určitým projektům a převážná většina navíc s čerpáním dotací. Jak již bylo několikrát zmíněno, v roce 2014 se jednalo o modernizaci silnic, kterou si obec sama financovala a v roce 2018 byla realizována přístavba MŠ, na kterou obec obdržela dotaci až v roce 2019, pro časový nesoulad si zajistila krátkodobý finanční úvěr.

4.3.2 Městys Cerhenice

Při sestavování rozpočtu je rovněž vycházeno z předešlého rozpočtového roku, schváleného rozpočtového výhledu a plánovaných akcí na rozpočtový rok. V městysi Cerhenice byl rozpočet schválen jako schodkový pouze v roce 2018. V letech 2014-2017 byl schvalován jako přebytkový. Účelově schválené přebytky by sloužili jako splátky jistin a úroků cizích zdrojů. V následujícím grafu č. 13 je pozorovatelný výrazný rostoucí výkyv ve výši schváleného rozpočtu. Jedná se o rok 2018, kdy byla realizována rozsáhlá investiční akce, a to novostavba mateřské školy pro 72 dětí v hodnotě 55 mil. Kč.

Graf 13 Hospodaření městyse Cerhenice v letech 2014-2018 (schválený rozpočet)

Zdroj: evidence úřadu městyse, vlastní zpracování

Konkrétní hodnoty příjmové, výdajové stránky a jejich salda schváleného rozpočtu jsou znázorněny v následující tabulce č. 19. Průměrné příjmy za vybraný časový úsek pak představují částku 54,5 mil. Kč, průměrné výdaje 51 mil. Kč a průměrné saldo rozpočtu vychází přebytkově ve výši 3,5 mil. Kč.

Tabulka 19 Hospodaření městyse Cerhenice v letech 2014-2018 (schválený rozpočet)

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo rozpočtu
2014	41 841 500 Kč	36 337 500 Kč	5 504 000 Kč
2015	58 652 031 Kč	54 156 031 Kč	4 496 000 Kč
2016	49 077 736 Kč	28 665 736 Kč	20 412 000 Kč
2017	26 989 492 Kč	22 104 492 Kč	4 885 000 Kč
2018	95 964 563 Kč	113 501 563 Kč	-17 537 000 Kč
Průměr	54 505 064 Kč	50 953 064 Kč	3 552 000 Kč

Zdroj: evidence úřadu městyse, vlastní zpracování

Pro porovnání jsou následně v tabulce č. 20 zobrazena data se skutečnými příjmy a výdaji městyse, kdy záporné saldo rozpočtu vychází v letech 2014, 2015 a 2017. Největší skok představuje rok 2014, kdy příjmová stránka byla navýšena téměř o 51 mil. Kč. Městys v té době přijal investiční transfer v hodnotě 50 mil. Kč od Ministerstva životního prostředí na realizaci výstavby vodovodu, přivaděče a vodojemu.

Tabulka 20 Hospodaření městyse Cerhenice v letech 2014-2018 (skut. příjmy a výdaje)

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo
2014	92 674 046 Kč	93 023 437 Kč	-349 391 Kč
2015	70 237 055 Kč	92 338 102 Kč	-22 101 047 Kč
2016	60 212 085 Kč	38 607 917 Kč	21 604 168 Kč
2017	36 360 341 Kč	47 028 860 Kč	-10 668 519 Kč
2018	97 564 244 Kč	92 716 572 Kč	4 847 672 Kč
průměr	71 409 554 Kč	72 742 978 Kč	-1 333 423 Kč

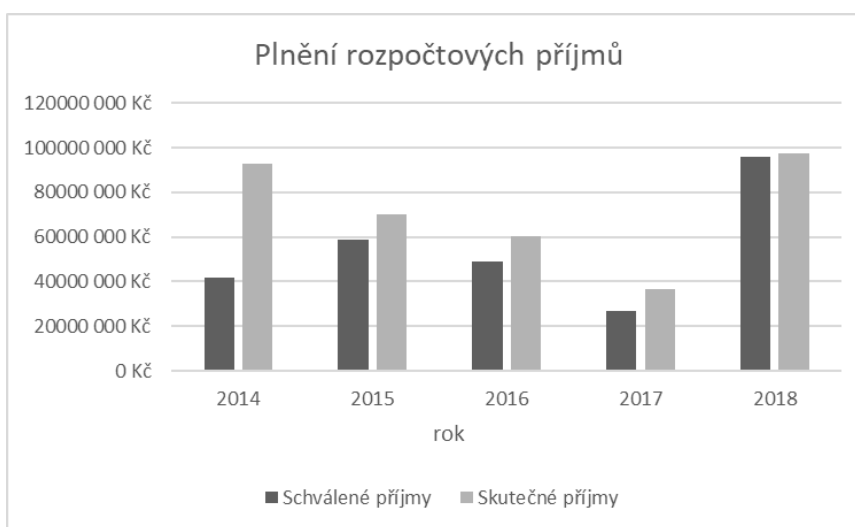
Zdroj: evidence úřadu městyse, vlastní zpracování

Nejhlubší deficit obec zaznamenala v roce 2015, kdy saldo dosáhlo záporných hodnot 22,1 mil. Kč. Tato hodnota je způsobená překlenovacím úvěrem pro časový nesoulad získané dotace na spolkový dům v Cerhýnkách, tato byla obdržena až v roce 2016. V roce 2017 záporné saldo představovalo částku 10,7 mil. Kč. V tomto období probíhala rekonstrukce školní družiny a hřiště. Daný schodek je rovněž financován překlenovacím úvěrem pro časový nesoulad získaných transferů.

Analýza příjmů

Při tvorbě rozpočtu se městys snaží zohledňovat reálně předpokládané příjmy, avšak jak z následující analýzy vyplyne, obecní příjmy z velké části zaujímají přijaté transfery, které do rozpočtu vstupují v průběhu roku na základě rozpočtových opatření. Jejich předpoklad a konkrétní výši je těžké dopředu stanovit. Ve sledovaném období dochází každoročně k převýšení skutečně získaných příjmů nad schválenými příjmy. Následující graf č. 14 tuto skutečnost zobrazuje v jednotlivých letech.

Graf 14 Schválené a skutečné příjmy v městyse Cerhenice v letech 2014-2018

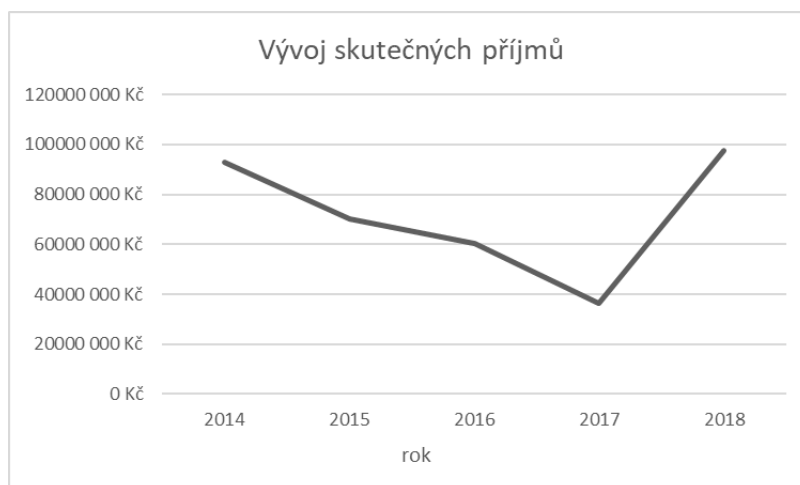

Zdroj: evidence úřadu městyse, vlastní zpracování

Městys Cerhenice ve sledovaném období reálně obdržel vysoký přebytek, konkrétně o 84,5 mil. Kč více než bylo původně rozpočtováno. Největší rozdíl je patrný v roce 2014, kdy městys získal do obecní kasy příjem vyšší o více než 50 mil. Kč oproti schváleným příjmům. Jedná se o více jak dvojnásobek plánované příjmové stránky rozpočtu. Důvodem byl již zmíněný získaný investiční transfer na výstavbu vodovodu, s kterým vedení městyse do poslední chvíle nemohlo počítat.

V následujícím grafu č. 15 je znázorněn vývoj skutečně získaných příjmů obce. Křivka vykazuje klesající trend, až do roku 2018, kdy městys obdržel další investiční dotaci na již zmiňovanou novostavbu mateřské školy. V tomto roce městys získal největší příjmovou částku v hodnotě 97 564 244 Kč. Naopak nejméně finančních prostředků bylo získáno v roce 2017 v hodnotě 36 360 341 Kč. Ve sledovaném období městys průměrně ročně hospodář s příjmem v hodnotě 71,4 mil. Kč.

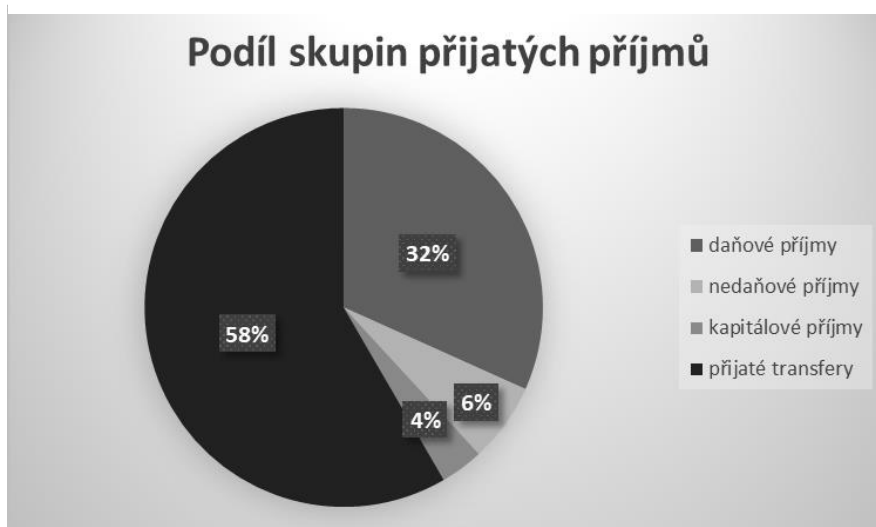
Graf 15 Vývoj skutečných příjmů v městysi Cerhenice v letech 2014-2018

Zdroj: evidence úřadu městyse, vlastní zpracování

Pokračující analýza příjmové stránky se následně soustředí na jednotlivé skupiny příjmů a jejich podíl na celkových příjmech. Městys Cerhenice nepotvrzuje charakteristiku z teoretické části. Nejvýznamnější skupinu příjmu zde tvoří přijaté transfery a poté až skupina daňových příjmů. Ve sledovaném období v městysi Cerhenice dosahují přijaté transfery až 58 % všech celkových příjmů. Tato hodnota představuje celkovou sumu 208 418 077 Kč. Daňové příjmy vykazují 32 % veškerých finančních prostředků v hodnotě 113 222 667 Kč. Nedaňové a kapitálové příjmy představují pro městys nejmenší skupiny příjmů. Nedaňové příjmy zastupují 6 % s vyčíslením na 22 934 187 Kč a kapitálové příjmy tvoří pouze 4 % s hodnotou 12 472 841 Kč. Jednotlivé podíly jsou znázorněny v následujícím grafu č. 16.

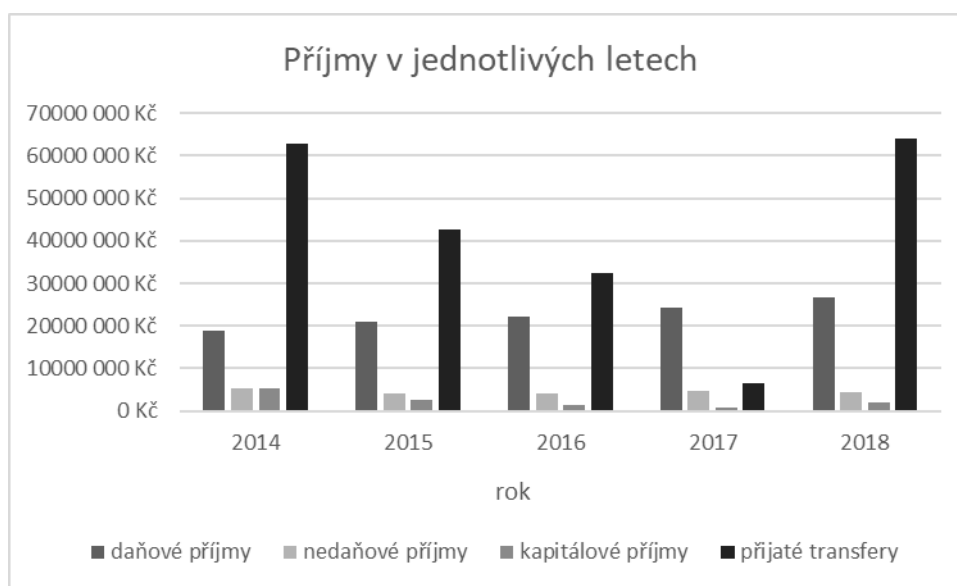
Graf 16 Podíl skupin přijatých příjmů v městysi Cerhenice v letech 2014-2018

Zdroj: evidence úřadu městyse, vlastní zpracování

V grafu č. 17 je znázorněn vývoj skupin příjmů v jednotlivých letech. Daňové příjmy vykazují každoročně mírně rostoucí trend. V roce 2014 byla přijata částka 18 959 802 Kč, každoročně bylo vybráno v průměru o téměř 2 mil. Kč více než v předchozím rozpočtovém období. V roce 2018 tato částka dosáhla hodnoty již 26 783 227 Kč. Nedaňové příjmy z vlastního hospodaření každoročně vykazují svoji hodnotu v obdobné linii. Kolísavé hodnoty jsou charakteristické pro kapitálové příjmy a přijaté transfery. Tato definice je potvrzena i u městyse Cerhenice.

Graf 17 Příjmy v městyse Cerhenice v letech 2014-2018

Zdroj: evidence úřadu městyse, vlastní zpracování

Další rozbor je zaměřen na daňové příjmy městyse. V následující tabulce č. 21 jsou znázorněny výše výlučných a sdílených daní, místních a správních poplatků.

Tabulka 21 Daňové příjmy městyse Cerhenice v letech 2014-2018

Daně	rok				
	2014	2015	2016	2017	2018
výlučné daně	3 227 623 Kč	4 331 797 Kč	3 898 631 Kč	4 032 773 Kč	3 766 552 Kč
sdílené daně	14 917 228 Kč	15 492 126 Kč	17 163 232 Kč	19 167 917 Kč	21 808 522 Kč
místní poplatky	798 321 Kč	1 074 956 Kč	1 103 987 Kč	1 154 869 Kč	1 185 873 Kč
správní poplatky	16 630 Kč	20 870 Kč	19 300 Kč	19 180 Kč	22 280 Kč

Zdroj: evidence úřadu městyse, vlastní zpracování

Hlavní část daňových příjmů představují sdílené daně. Tato část náleží do RUD a jejich výše závisí na počtu obyvatel a na celostátním výběru daní. Jejich pravidelně rostoucí hodnota souvisí s rostoucím počtem obyvatel a dále pokračujícím ekonomickým růstem České republiky. Největší položku zde představuje daň z přidané hodnoty, která ve sledovaném období představuje průměrnou hodnotu 8 434 769 Kč. Mezi svěřené daně patří daň z příjmů právnických osob za obce a daň z nemovitých věcí. Daň z příjmů právnických osob za obce vykazuje průměrnou hodnotu 738 388 Kč. Ve sledovaných letech došlo v roce 2015 u daně z nemovitých věcí na základě obecně závazné vyhlášky k navýšení místního koeficientu na 3. Tento krok zvýšil obecní rozpočet v průměru o více než 0,5 mil. Kč. Průměrně městys za rok vybere 3 087 561 Kč. Celková suma za sledované období činí 15 437 806 Kč.

Průměrná výše vybraných místních poplatků představuje sumu 1 063 601 Kč. Nejméně bylo vybráno v roce 2014 ve výši 798 321 Kč, následující roky bylo vždy vybráno nad 1 mil. Kč. Důvodem byl zvýšený poplatek za likvidaci komunálního odpadu.

Městys Cerhenice vybírá následující místní poplatky:

- poplatek za likvidaci komunálního odpadu, ve výši 900 Kč za osobu s trvalým pobytem;
- poplatek ze psů, ve výši 200 Kč za psa;
- poplatek za užívání veřejného prostranství; ve výši 10 Kč za den 1 m²,

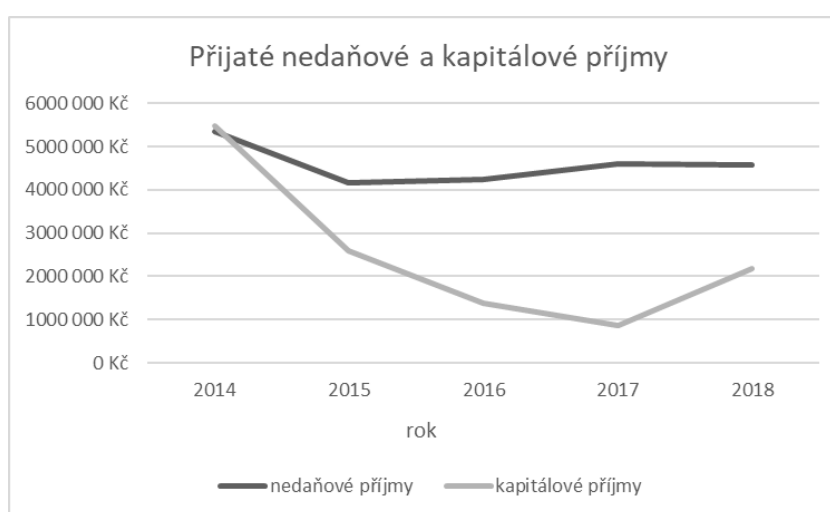
Na poplatku ze psů městys průměrně ročně vybere částku 61 754 Kč, poplatek za užívání veřejného prostranství představuje průměrnou hodnotu 5 052 Kč. Ve sledovaném období bylo na správních poplatcích vybráno 98 260 Kč.

Nedaňové a kapitálové příjmy představují 10 % celkových příjmů. Nedaňové příjmy vykazují pro městys průměrné roční příjmy v hodnotě 4 586 837 Kč. Jednu z největších položek v nedaňových příjmech tvoří příjmy z vlastní činnosti představující drobné služby pro obyvatelstvo. Průměrný roční příjem této položky představuje částku 1 369 696 Kč. Nejvýznamnější hodnotu však představuje položka za pronájem ostatních nemovitostí a jejich částí. Městys Cerhenice pronajímá 56 bytů pro mladé rodiny a důchodce. Průměrný roční příjem této položky představuje částku 2 504 370 Kč. Mezi nedaňové příjmy lze dále zahrnout dary. V roce 2014 městys Cerhenice obdržel

neinvestiční dar od firmy jako příspěvek na investiční akci v částce 1 502 395 Kč. Kapitálové příjmy potvrzují charakteristiku nahodilých a nepravidelných příjmů i v městysi Cerhenice. Nejvyšší částka zde byla získána v roce 2014 v hodnotě 5 475 473 Kč, kdy se uskutečnil prodej nemovitosti – bytového domu o 11 garsonkách za téměř 3,7 mil. Kč. Naopak nejméně bylo získáno v roce 2017 ve výši 865 280 Kč. Průměrně však kapitálové příjmy ve sledovaném období tvoří částku 2 494 568 Kč. V následujícím grafu č. 18 je znázorněn vývoj nedaňových i kapitálových příjmů ve sledovaném období.

Graf 18 Vývoj nedaňových a kapitálových P v městysi Cerhenice v letech 2014-2018

Zdroj: evidence úřadu městyse, vlastní zpracování

Poslední skupinu příjmů tvoří přijaté transfery. Již z předcházející analýzy je patrné, že městys Cerhenice je hodně aktivní v získávání externích zdrojů financování. Daná skupina tvoří největší zastoupení v 58 % na celkových příjmech. Ve sledovaném období bylo v rozpočtu schváleno 145,2 mil. Kč. Ve skutečnosti však městys obdržel 208,4 mil. Kč. Přijaté transfery tak celkově naplnily schválené rozpočty na 143,53 %. V následující tabulce č. 22 jsou zobrazeny přijaté transfery v jednotlivých letech.

Tabulka 22 Přijaté dotace v městysi Cerhenice v letech 2014-2018

Rok	Neinvestiční transfery	Investiční transfery
2014	1 427 090 Kč	61 456 326 Kč
2015	1 035 954 Kč	41 540 176 Kč
2016	1 982 168 Kč	30 417 816 Kč
2017	2 186 079 Kč	4 333 231 Kč
2018	2 744 651 Kč	61 294 585 Kč
celkem	9 375 942 Kč	199 042 134 Kč

Zdroj: evidence úřadu městyse, vlastní zpracování

Neinvestiční dotace jsou poskytovány ze státního rozpočtu, státních fondů, všeobecné pokladní správy či od jiných územně samosprávných celků. V tomto ohledu městys pobírá příspěvky na místní samosprávu, volby, činnost mateřské a základní školy. Průměrná roční částka je vyčíslena na 1 875 188 Kč.

Ve sledovaném období městys Cerhenice realizoval mnoho významných investičních projektů majících vliv na pokračující rozvoj dané municipality. V roce 2014 se jednalo zejména o výstavbu vodovodu, přivaděče a vodojemu v části Cerhenice. Celkové náklady akce činily 60 mil. Kč. Náklady pokryla dotace od Ministerstva pro životní prostředí ve výši téměř 47 mil. Kč a dále dotace od SFŽP ve výši 4,8 mil. Kč. Zbytek nákladů obce financovala ze svého. V tomto roce byla dále získána dotace od Středočeského kraje ve výši 9,7 mil. Kč na samostatnou akci výstavby vodovodu v místní části Cerhýnky. Akce byla dokončena v roce 2018.

V roce 2015 městys získal dotaci od ROP Střední Čechy a Středočeského kraje na rozsáhlou rekonstrukci místních komunikací přes 30 mil. Kč. Dále byla uskutečněna rekonstrukce fotbalového hřiště, která byla podpořena Integrovaným regionálním operačním programem ve výši 9,7 mil. Kč.

V roce 2016 byla získána podpora na rekonstrukci Spolkového domu v Cerhýnkách ve výši 6 mil. Kč, celkové náklady činily částku přes 9 mil. Kč. Současně probíhala rekonstrukce chodníků podpořená z SFDI a výstavba Enviromentálního centra podpořená ze SFŽP.

Mezi největší akce v roce 2017 patří rekonstrukce školní družiny, celkové náklady dosahovaly výše přes 6 mil Kč, akce byla podpořena Středočeským krajem ve výši 50 % uznatelných nákladů. Druhou významnou akci představovala rekonstrukce školního hřiště, která byla podpořena dotací ve výši 1,3 mil. Kč, celkové náklady byly ve výši 2 mil. Kč.

V roce 2018 byla realizována novostavba mateřské školy pro 72 dětí. Dotace byla získána z integrovaného regionálního operačního programu ve výši 53,6 mil. Kč. Dále byla na přelomu roku 2018/2019 realizována výstavba Centra pro celoživotní vzdělávání (školní dílny). Celkové náklady akce vyšly na 24 mil. Kč. Dotace byla získána ve výši 20 mil. Kč od Integrovaného regionálního operačního programu.

Analýza výdajů

V grafu č. 19 jsou zobrazeny schválené a skutečně realizované výdaje v městysi Cerhenice. V letech 2014-2017 docházelo vždy k převýšení skutečných výdajů nad výdaji plánovanými. Pouze v roce 2018 byly skutečné výdaje nižší než v rozpočtovém plánu daného roku. Nejčastějším důvodem je vstup investičních transferů do rozpočtu a tím následná realizace účelových akcí městyse.

Graf 19 Schválené a skutečné výdaje v městysi Cerhenice v letech 2014-2018

Zdroj: evidence úřadu městyse, vlastní zpracování

V níže uvedené tabulce č. 23 jsou zobrazena konkrétní čísla výdajové stránky. Průměrné roční schválené výdaje dosahují výše 70,9 mil. Kč a skutečné výdaje 72,7 mil. Kč. Za sledované období městys evidoval téměř o 109 mil. Kč skutečných výdajů více, než bylo rozpočtováno.

Tabulka 23 Schválené a skutečné výdaje v městysi Cerhenice v letech 2014-2018

Rok	Schválené výdaje	Skutečné výdaje
2014	36 337 500 Kč	93 023 437 Kč
2015	54 156 031 Kč	92 338 102 Kč
2016	28 665 736 Kč	38 607 917 Kč
2017	22 104 492 Kč	47 028 860 Kč
2018	113 501 563 Kč	92 716 572 Kč
Průměr	70 919 118 Kč	72 742 978 Kč

Zdroj: evidence úřadu městyse, vlastní zpracování

V následujícím grafu č. 20 je znázorněn vývoj skutečných výdajů ve sledovaném období. Křivka vykazuje kolísavý trend, který způsobují většinou kapitálové výdaje. V roce 2014 probíhala již několikrát zmiňovaná výstavba vodovodu, přivaděče a vodojemu. Dále byla investována velká položka do oblasti vzdělávání v hodnotě 21 mil. Kč, kdy byla provedena rekonstrukce ZŠ. V roce 2015 probíhaly rekonstrukce silnic ve správě obce. V rozmezí roku 2015-2016 byly použity výdaje v oblasti kultura na Spolkový dům Cerhýnky a v regionální místní správě na Enviromentální centrum v celkové hodnotě přes 70 mil. Kč. V roce 2016-2017 probíhaly pouze menší akce typu rekonstrukce školní družiny, školního hřiště a městys se připravoval na realizaci akce novostavby MŠ. V hospodaření bylo nejvíce investováno v roce 2014, kdy skutečné výdaje dosáhly výše 93 023 437 Kč. Naopak nejnižší uskutečněné výdaje byly v roce 2016 v hodnotě 38 607 917 Kč.

Graf 20 Vývoj skutečných výdajů v městysi Cerhenice v letech 2014-2018

Zdroj: evidence úřadu městyse, vlastní zpracování

Graf 21 Podíl skupin výdajů v městysi Cerhenice v letech 2014-2018

Zdroj: evidence úřadu městyse, vlastní zpracování

V záležitosti jednotlivých skupin výdajů obce, které zobrazuje graf č. 21, běžné (provozní) výdaje obce představují 28 % celkových výdajů ve sledovaném období. Celková hodnota běžných výdajů činí 102 945 047 Kč, roční průměrná hodnota je stanovena částkou 20 589 009 Kč. Kapitálové (investiční) výdaje tvoří zbylých 72 % celkových výdajů obce. Ve sledovaném období bylo celkově zainvestováno 260 769 839 Kč. Roční průměrná hodnota investičních výdajů představuje částku 52 153 968 Kč. V následujícím grafu č. 22 je zobrazen vývoj provozních a investičních výdajů městyse v jednotlivých letech.

Graf 22 Vývoj běžných a kapitálových výdajů v městysi Cerhenice v letech 2014-2018

Zdroj: evidence úřadu městyse, vlastní zpracování

Křivka provozních výdajů je ustálená, avšak vykazuje pozvolný rostoucí trend. Dané výdaje jsou každoročně uplatňovány na provoz místní správy, nákup služeb a materiálu, péči o veřejnou zeleň, údržbu veřejné infrastruktury, služby obyvatelstvu. Městys každoročně přispívá příspěvkovým organizacím v průměrné roční výši 1 753 153 Kč. Drobné neinvestiční transfery v řádu desetitisíců přispívá ročně i neziskovým organizacím (TJ Sokol Cerhenice, SDH Cerhenice). Kapitálové výdaje jsou v každém rozpočtovém období rozdílné. Jsou vázané k určitým akcím a v případě městyse Cerhenice i k čerpání dotací. Za sledované období patří k největším investičním výdajům městyse realizace výstavby vodovodu a vodojemu v roce 2014, výstavba enviromentálního centra v roce 2016 a novostavba mateřské školy v roce 2018.

4.4 Monitorující a informativní ukazatele SIMU

Monitorující a informativní ukazatele SIMU byly představeny v teoretické části práce. V následující kapitole budou ve sledovaném období zmapovány tyto ukazatele u obce Jestřabí Lhota a městyse Cerhenice, které spravuje Ministerstvo financí ČR. V období 2014-2016 se jedná o dva ukazatele; podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %) a celková (běžná) likvidita. V roce 2017 došlo k navýšení monitorujících ukazatelů o další ukazatel, pravidlo rozpočtové odpovědnosti. Pro doplnění celkového pohledu na toto hledisko budou dále zanalyzovány i vybrané informativní ukazatele. Z provedené analýzy vyplyne celková zadluženost sledovaných municipalit a jejich schopnost splácet dluhy.

4.4.1 Monitorující ukazatele

Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům vyjadřuje zadlužení k celkovému majetku obce. Čím je hodnota vyšší, tím je obec zadluženější. Obec je považována za rizikovou, pokud hodnota přesáhne hranici 25 %. **Celková likvidita** vyjadřuje platební schopnost obce splácet své dluhy. Pokud poměr krátkodobého majetku vůči krátkodobým cizím zdrojům vyjadřuje hodnotu v intervalu $<0;1>$, je obec považována za rizikovou. Dochází k situaci, ve které obec disponuje více krátkodobými závazky než krátkodobým majetkem. **Pravidlo rozpočtové odpovědnosti** vypovídá o podílu dluhu k průměrným příjmům za poslední 4 roky. Ukazatel by měl zabránit dluhové pasti. Hodnota ukazatele by neměla přesáhnout hranici 60 % (mfcz.cz, 2018).

obec Jestřabí Lhota

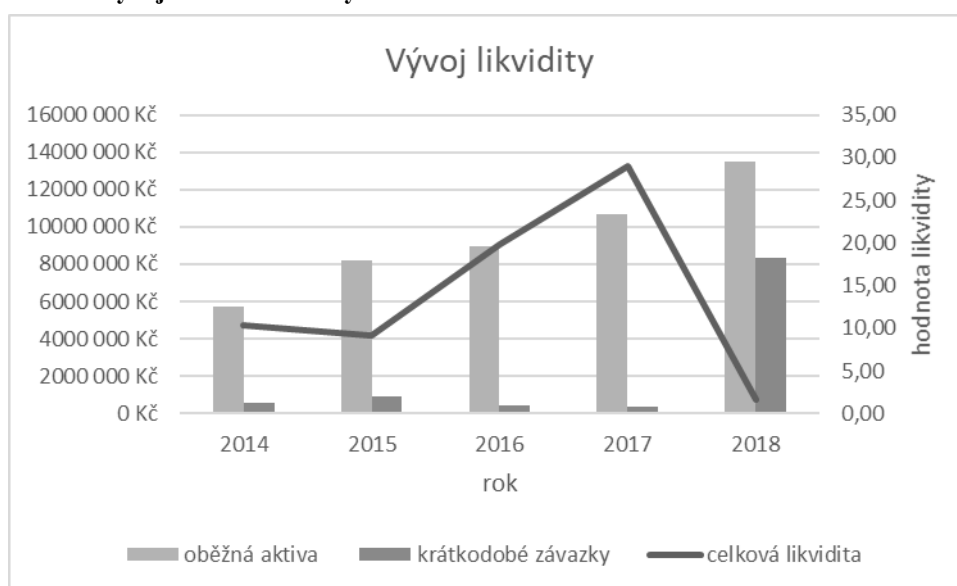
Tabulka 24 Monitorující ukazatele obce Jestřabí Lhota v letech 2014-2018

Ukazatel	Rok				
	2014	2015	2016	2017	2018
podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům	1,24%	1,72%	0,84%	0,67%	11,21%
celková likvidita	10,31	9,16	19,83	29,07	1,62
pravidlo rozpočtové odpovědnosti	-	-	-	0%	108,45%

Zdroj: monitor.statnipokladna.cz, 2020, vlastní zpracování

V tabulce č. 24 jsou zaznamenány jednotlivé hodnoty daných ukazatelů v jednotlivých letech. Pro obec je velmi pozitivní, že v daném období téměř žádné ukazatele nespady do nežádoucích hodnot a tak neodpovídají definici rizikových obcí. V letech 2014-2017 obec nemá žádné dlouhodobé závazky, cizí zdroje představují pouze běžné krátkodobé závazky, které je obec na základě ukazatelů likvidity schopna splatit. Rizikovou oblast představuje pouze ukazatel – pravidlo rozpočtové odpovědnosti v roce 2018, kdy obec přijala krátkodobý překlenovací úvěr ve výši 8 mil. Kč, pro časový nesoulad získání investiční dotace na přístavbu mateřské školy. Pro přehlednost je v následujícím grafu č. 23 znázorněn vývoj ukazatele celkové likvidity, kde lze spatřit výrazný pokles likvidity v důsledku přijatého krátkodobého překlenovacího úvěru v roce 2018.

Graf 23 Vývoj celkové likvidity v obci Jestřabí Lhota v letech 2014-2018

Zdroj: monitor.statnipokladna.cz, 2020, vlastní zpracování

městys Cerhenice

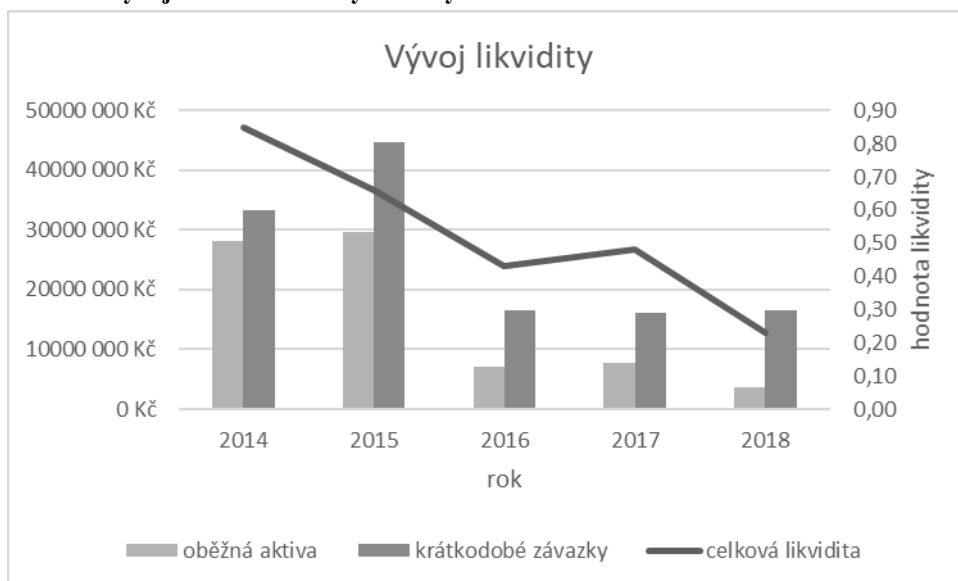
Tabulka 25 Monitorující ukazatele městyse Cerhenice v letech 2014-2018

Ukazatel	Rok				
	2014	2015	2016	2017	2018
podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům	15,58%	15,95%	9,18%	10,94%	8,69%
celková likvidita	0,85	0,66	0,43	0,48	0,23
pravidlo rozpočtové odpovědnosti	-	-	-	71,57%	60,08%

Zdroj: monitor.statnipokladna.cz, 2020, vlastní zpracování

V tabulce č. 25 jsou rovněž zaznamenány jednotlivé hodnoty ukazatelů ve vybraném období. Vzhledem k situaci, že městys čerpá mnohem více externích zdrojů, výsledky jsou více alarmující a ve všech vybraných letech městys spadá dle vyhodnocení Ministerstva financí mezi rizikové obce. Neznamena to však, že se nachází v tíživé finanční situaci. Ve sledovaném období je městys vázaný k dlouhodobým závazkům. Jedná se o dlouhodobé úvěry u FIO banky. Je však pozitivní, že dané závazky se daří splácet. Hodnota podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům nikdy nepřesáhla hranici 25 %, nejvíce vykazovala v roce 2014 - 15,58 %, nejnižší hodnota představuje rok 2018 - 8,69 %. Negativní jev však představuje ukazatel celkové likvidity, kdy každoročně v městysi převyšují krátkodobé závazky nad oběžnými aktivy. Nejvíce znepokojivá hodnota byla zaznamenána v roce 2018, kdy krátkodobé závazky dosáhly výše 16,5 mil. Kč a oběžná aktiva pouze 3,7 mil. Kč. Městys by se tak dal označit za platebně neschopný územní celek. Pravidlo rozpočtové odpovědnosti vykazuje rovněž negativní hodnoty. V roce 2017 byl průměrný příjem obce za 4 roky ve výši 64,9 mil. Kč, dluh z dlouhodobých úvěrů činí částku 46,4 mil. Kč, podíl dluhu k průměru příjmů pak představuje dle pravidla rozpočtové odpovědnosti hodnotu 71,57 %. V roce 2018 dosahují průměrné příjmy obce za 4 roky výše 66,1 mil. Kč, dlouhodobý úvěr se povedlo snížit na dlužnou částku 38,8 mil. Kč, dále byl přijat krátkodobý úvěr ve výši 926 573 Kč na spolufinancování investiční akce MŠ Cerhenice. Pravidlo rozpočtové odpovědnosti vykazuje hodnotu 60,08 %, která je těsně za přijatelnou hranicí. Pro přehlednost je v následujícím grafu č. 24 znázorněn vývoj ukazatele celkové likvidity, lze v něm spatřit dlouhodobě nízkou hodnotu likvidity v důsledku vysokých krátkodobých závazků.

Graf 24 Vývoj celkové likvidity v městysi Cerhenice v letech 2014-2018

Zdroj: monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

4.4.2 Informativní ukazatele

Následně jsou zpracovány vybrané informativní ukazatele šetřených obcí, z nich je možné vytvořit obraz vypovídající o případné zadluženosti a schopnosti obcí splácet své závazky. Jedná se o ukazatele: aktiva celkem, stav na bankovních účtech, cizí zdroje, zadluženost a dluhová služba celkem.

Jestřabí Lhota

Tabulka 26 Informativní ukazatele obce Jestřabí Lhota v letech 2014-2018

Ukazatel	Rok				
	2014	2015	2016	2017	2018
aktiva celkem	44 883 797 Kč	52 042 547 Kč	53 804 336 Kč	54 956 293 Kč	74 592 420 Kč
stav na bankovních účtech	5 660 130 Kč	7 709 529 Kč	8 821 659 Kč	10 417 104 Kč	5 027 132 Kč
cizí zdroje	555 561 Kč	893 358 Kč	452 918 Kč	367 468 Kč	8 361 552 Kč
zadluženost	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	8 000 000 Kč
dluhová služba	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	96 691 Kč

Zdroj: monitor.statnipokladna.cz, 2020, vlastní zpracování

Z tabulky č. 26 vyplývají pozitivní informace. Aktiva charakterizující majetek obce vykazují každoročně rostoucí hodnotu. Stav na bankovních účtech vykazuje rovněž rostoucí tendenci, dané prostředky jsou připravené pro případné pokrytí nečekaných výdajů či na spolufinancování plánovaných investičních akcí. Toto hledisko bylo využito v roce 2018 při přístavbě MŠ. Cizí zdroje ve sledovaném období představují v každém případě pouze krátkodobé závazky. Obec není zatížena dlouhodobým úvěrem. Navíc ve sledovaném období nejsou u obce evidována žádná porušení při realizaci přezkumu hodnocení Krajským úřadem Středočeského kraje.

Cerhenice

Rovněž pro městyse Cerhenice jsou v následující tabulce č. 27 zobrazeny vybrané informativní ukazatele. Aktiva ve sledovaném období vykazují rostoucí trend, od výchozího roku je jejich výše o 158,9 mil. Kč vyšší. Výše stavu na bankovních účtech spadá pod oběžná aktiva, která v předchozí kapitole byla vyhodnocena jako slabá stránka hospodaření městyse. V roce 2018 krátkodobé závazky převyšují oběžná aktiva o více jak čtyřnásobek. Cizí zdroje představují veškeré nezaplacené dluhy obce. V roce 2018 se jedná o dlouhodobý úvěr ve výši 38 783 978 Kč a o krátkodobý úvěr ve výši 926 573 Kč, v obou případech na kofinancování investičních akcí. Dohromady tyto položky tvoří celkovou zadluženost městyse v hodnotě 39 710 551 Kč. Do cizích zdrojů dále patří krátkodobé závazky ve výši 16 502 358 Kč. Ukazatel dluhové služby zobrazuje, kolik každý rok městys splatil na úrocích a dlužných jistinách. Předpokládá se, že dlouhodobý úvěr by měl být kompletně splacen v roce 2040.

Tabulka 27 Informativní ukazatele městyse Cerhenice v letech 2014-2018

Ukazatel	Rok				
	2014	2015	2016	2017	2018
aktiva celkem	485 232 785 Kč	555 781 743 Kč	549 577 674 Kč	576 098 458 Kč	641 137 967 Kč
stav na bankovních účtech	3 211 372 Kč	2 755 446 Kč	1 188 760 Kč	2 253 141 Kč	386 655 Kč
cizí zdroje	75 597 424 Kč	88 647 939 Kč	50 440 625 Kč	63 040 579 Kč	55 729 851 Kč
zadluženost	33 581 488 Kč	55 086 344 Kč	33 293 722 Kč	46 426 558 Kč	39 710 551 Kč
dluhová služba	13 503 120 Kč	7 285 421 Kč	24 152 251 Kč	7 059 634 Kč	53 820 382 Kč

Zdroj: monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

4.5 Rozhovory

Tento úsek praktické části práce představuje formu kvalitativního výzkumu, konkrétně se jedná o polostrukturovaný rozhovor. Rozhovory byly uskutečněny dva, a to jednotlivě se starosty šetřených municipalit. Stanoveno bylo 10 otevřených základních otázek. V průběhu výzkumu byly konkrétní otázky v případě potřeby doplňovány. Otázky byly zaměřeny na hospodaření, rozpočtový proces a udržitelný rozvoj konkrétní obce. Výsledky rozhovorů jsou mezi sebou porovnány a na základě evaluace jsou v následujícím textu zmapovány.

1) Jaký je styl místního politického jednání v obci (koalice, opozice, dohoda, konflikt, soutěživost)? Čím je to eventuálně dáno?

Starosta obce Jestřabí Lhota popisuje v současném volebním období politické jednání jako konsenzus. V zastupitelstvu není opozice, sedmičlenný tým označuje jako radu, kdy každý člen má právo na své názory, rady a připomínky. Opačný názor zastává starosta městyse Cerhenice, který konstatuje, že je zdravé mít v poli jednání opozici, v současnosti se jedná o tři členy zastupitelstva. Jejich připomínky bývají začleněny do jednání a nadále využívány k racionální činnosti zastupitelstva.

2) Je pro obec finanční příspěvek od státu na přenesenou působnost dostačující?

V této problematice se dotazovaní zástupci municipalit shodli na tom, že finanční příspěvek, v obou případech na základní přenesenou působnost, dostatečný není. Povinná agenda stále přibývá, ale počet zaměstnanců na úřadech je stejný. Finanční příspěvek pokryje odhadem do 10 % celkových nákladů.

3) Hospodařila obec v letech 2014-2018 vždy podle schváleného rozpočtu, nebo někdy podle rozpočtového provizoria? Jaký byl důvod? Jaké podmínky jsou uplatňovány?

V obci Jestřabí Lhota se hospodaří vždy podle schváleného rozpočtu, který je schválen na posledním zasedání zastupitelstva předchozího roku. Naopak v městysi Cerhenice je každoročně a záměrně využíván nástroj rozpočtového provizoria. Dle slov pana starosty se jedná o osvědčenou metodu, vedení obce čeká na uzávěrku předchozího roku. Rozpočet obce je využíván jako finanční rámec, který se v průběhu roku mění.

Výdaje dle rozpočtového provizoria jsou uplatňovány pouze na běžné činnosti, pokud by výdaj překročil jednu dvanáctinu výdajů předchozího roku, musí být nejprve schválen zastupitelstvem.

4) Rozpočtová opatření – jak často k nim dochází a jaký je jejich nejčastější důvod? Přezkum hospodaření je prováděn krajským úřadem, nebo auditorskou společností?

V dané oblasti se starostové rovněž shodli. Rozpočtová opatření vstupují do rozpočtového období často. Zpravidla na každém zasedání zastupitelstva, které se v obou případech koná 1x za měsíc. Důvodem je nastavení co nejvíce reálného obrazu o hospodaření. Nejčastější příčiny tvoří vstup externích zdrojů, zákonné změny či mimořádné výdaje. Přezkum hospodaření provádí na žádost v obou obcích Krajský úřad Středočeského kraje. Starosta městyse Cerhenice dále uvádí, že do budoucna uvažují o přezkumu hospodaření auditorskou společností. Konstatuje, že současný přezkum je prováděn formálně, bez nových rad. Očekává, že nový model by mohl do obce přinést nové efektivní připomínky a řešení problematických úseků hospodaření.

5) Jak se snaží obec navýšit své příjmy? Má obec k dispozici volné pozemky?

Jak obec Jestřabí Lhota, tak městys Cerhenice v současné době nedisponují volnými pozemky. V Jestřabí Lhotě aktuálně probíhá územní studie a změna územního plánu, kde by na pozemcích o rozloze 2 ha mohla vzniknout nová obytná zóna, která by poté byla prodána developerské společnosti. Majetkové daně nemá obec v úmyslu měnit. Z hospodářské činnosti obec nemá žádné příjmy. Městys Cerhenice volné pozemky prodal a žádné jiné k dispozici již nebudou. Pro navýšení příjmové rozpočtové stránky byl v roce 2015 zvýšen u daně z nemovitých věcí místní koeficient na 3, který byl po dofinancování vodovodu s vodojemem snížen v roce 2019 na 2. Do budoucna je uvažováno o zvýšení koeficientu selektivní daně u průmyslových objektů a garáží. Další realizovaný krok vedoucí k úsporám, je svoz odpadu ne firmou, ale vlastními zdroji Cerhenic.

6) Má obec k dispozici strategický dokument, či jiný obdobný dokument (seznam priorit)? Na jaký časový rámec je sestaven a jak často je aktualizován? Kdy obec poprvé disponovala dokumentem na této úrovni? Byly dokumenty zpracovány interně, externě? Byli zapojeni místní aktéři při stanovení rozvojových priorit obce? Plní strategický dokument svoji úlohu?

Stávající strategický dokument v městysi Cerhenice je více než 8 let starý a jeho cíle jsou v současné době již naplněny. Obsah dokumentu je pouze seznam priorit, který si pan starosta sestavil sám, hlavní prioritou byla obnova místního brownfieldu. Do komunálních voleb 2022 je v plánu vytvořit nový dokument, který bude zpracován externí firmou. Nové priority obce budou představovat převod elektřiny a datového kabelu do země a údržbu současné veřejné infrastruktury. Cílem by měla být příprava městyse na získání statutu města. Strategický rozvojový plán obce Jestřabí Lhota 2020-2030 je nově k dispozici odsouhlasený zastupitelstvem obce ze dne 29.1.2020. V minulých letech obec měla k dispozici pouze seznam priorit, které si tehdejší vedení obce samo sestavilo. Nový dokument byl zpracován externí firmou. Pro efektivnost a stanovení potřebných cílů byl proveden průzkum veřejného mínění formou ankety. V koncepčním dokumentu jsou stanoveny priority – kanalizace a ČOV, bezpečnost v obci, veřejné osvětlení, občanská vybavenost a vodní hospodářství.

7) Jak vnímáte zájem místních aktérů o hospodaření, rozvoj obce? Jak se projevuje participace občanů?

Oba starostové šetřených obcí shodně uvádí, že by si představovali větší zájem veřejnosti o hospodaření obcí. Není obvyklá situace, že by občan přišel sám od sebe na veřejné zasedání a vyjadřoval svá stanoviska k projednávaným věcem. Starosta městyse Cerhenice uvádí, že pokud obdrží věcný příspěvek, hledá v něm inspiraci.

8) Jakým způsobem jsou občani informováni o dění v obci? Pořádáte pravidelně veřejnou besedu, či jinou formu podobného charakteru? Pokud ano, jakou?

V obou obcích jsou dostupné informační kanály typu: čtvrtletní místní zpravodaj, webové stránky, facebookové stránky, obecní rozhlas a úřední desky. Starosta z obce Jestřabí Lhota hodnotí za nejefektivnější komunikační kanály facebookové stránky a obecní rozhlas. Pokud se v obci jedná o zásadních otázkách do budoucna, jsou pořádány veřejné besedy. Na informativní schůzku o výstavbě splaškové kanalizace

přišlo do kulturního domu přes 400 lidí. Vedení obce vyzývá občany ke zpětné vazbě pomocí anketního šetření k různým záležitostem obce. Starosta obce Cerhenice rovněž shledává za nejefektivnější facebookové stránky a dále pro registrované uživatele newsletter a možnost zasílání mobilních zpráv.

9) Je obec členem v některé z forem meziobecní spolupráce? V čem spatřujete výhody?

Městys Cerhenice je pouze členem v MAS Mezilesí. Obec Jestřabí Lhota v MAS Zálabí a v DSO Mikroregion Zálabí. Oba starostové se shodují v názoru, že obecní spolupráce prozatím přináší výhodu převážně pouze v předávání zkušeností a informací s kolegy. Starosta z obce Jestřabí Lhota konstatuje, že svazek mu přivedl nové úzké kontakty s jinými starosty a například bylo uskutečněno souhrnné školení GDPR. Na otázku, zda forma meziobecní spolupráce již někdy v minulosti přivedla šetřeným obcím finanční úspory, odpověděli záporně.

10) Kdo v obci vyhledává dotační možnosti? Žádosti o dotaci si zpracovává obec sama, nebo spolupracuje s externí firmou (cena cca)?

Pokud se jedná o menší projekty, obě obce se snaží si zpracovávat žádosti o dotaci samy. Ve většině případů se jedná o dotace krajské a národní. V případě složitějších projektů, zejména u evropských dotací, obce spolupracují s externími firmami. Cena za zpracování žádosti se pohybuje v rozmezí 30–60 tis. Kč. Podáním žádosti, v případě úspěchu, však dlouhý a administrativně náročný proces teprve začíná a obce jsou nuceny na tuto agendu vyčlenit další výdaje, opět v řádu desetitisíců. V obou obcích si dotační možnosti vyhledávají oba dva starostové sami. Starosta městyse Cerhenice odhaduje úspěšnost získaných dotací na 80 %.

5 Výsledky a diskuse

V následující kapitole je na základě syntézy provedena sumarizace a pochopení souvislostí mezi šetřenými municipalitami. Pro lepší uchopení dané problematiky je provedeno porovnání vybraných ukazatelů obcí z předešlé analýzy. Následuje zhodnocení jednotlivých obcí v šetřeném období, a nakonec jsou představeny návrhy a doporučení na zlepšení hospodaření.

5.1 Porovnání vybraných ukazatelů

Pro porovnání možností, určení silných a slabých stránek šetřených obcí je zde porovnán celkový počet obyvatel a následně jsou ve všech vybraných ukazatelích dané hodnoty přepočteny na jednoho obyvatele. Jedná se o ukazatele příjmy, výdaje, saldo skutečného rozpočtu a zadluženost obce.

V tabulce č. 28 jsou vyobrazeny počty obyvatel ve sledovaném období. U obou obcí dochází k tendenci růstu počtu obyvatel. U obce Jestřabí Lhota je to 41 obyvatel více a u městyse Cerhenice 19 obyvatel více za sledované období. Dále lze konstatovat, že městys Cerhenice eviduje v průměru o 1178 občanů více než obec Jestřabí Lhota.

Tabulka 28 Porovnání počtu obyvatel v letech 2014-2018

Srovnání počtu obyvatel					
obec	rok				
	2014	2015	2016	2017	2018
Jestřabí Lhota	468	478	498	497	509
Cerhenice	1666	1656	1668	1667	1685

Zdroj: CZSO. CZ, 2020, vlastní zpracování,

Dále jsou zaznamenány příjmy na jednoho obyvatele, které znázorňuje tabulka č. 29. Nejmenší příjmy obec Jestřabí Lhota vykazovala v roce 2014 ve výši 13 700 Kč. Průměrné příjmy ve sledovaném období dosahují částky 14 648 Kč. Městys Cerhenice získal nejméně příjmů na obyvatele v roce 2017 v částce 21 812 Kč. Průměrné příjmy na obyvatele však dosahují hodnoty 42 770 Kč. Ve sledovaném období byly vždy příjmy na obyvatele městyse Cerhenice větší než příjmy na obyvatele obce Jestřabí Lhota. Dále lze konstatovat, že příjmy obce Jestřabí Lhota vykazují pravidelný trend. Oproti tomu městys Cerhenice eviduje u příjmů každoročně proměnlivý charakter, na základě přijatých

transferů. Průměrně městyse Cerhenice eviduje o 28 123 Kč skutečných příjmů na obyvatele více než obec Jestřabí Lhota.

Tabulka 29 Porovnání příjmů na jednoho obyvatele v letech 2014-2018

Příjmy na jednoho obyvatele					
obec	rok				
	2014	2015	2016	2017	2018
Jestřabí Lhota	13 700 Kč	15 193 Kč	14 007 Kč	14 506 Kč	15 834 Kč
Cerhenice	55 627 Kč	42 414 Kč	36 098 Kč	21 812 Kč	57 902 Kč

Zdroj: evidence úřadů šetřených obcí, vlastní zpracování

Tabulka č. 30 zobrazuje skutečné výdaje šetřených obcí. Nejmenší výdaje obec Jestřabí Lhota evidovala v roce 2017 ve výši 11 144 Kč, a naopak nejvyšší v roce 2018 v částce 43 096 Kč. Průměrné roční výdaje dosahují výše 19 848 Kč. Výdaje v obci Jestřabí Lhota zaznamenávají výrazný růst v roce 2014 a 2018, kdy byla investována větší částka do veřejné infrastruktury obce. Městyse Cerhenice vykazoval nejmenší výdaje v roce 2016 ve výši 23 146 Kč, a naopak nejvyšší v roce 2014 v částce 55 836 Kč. Průměrné roční výdaje dosahují výše 43 596 Kč. Pro městyse Cerhenice jsou charakteristické výrazně vyšší částky v letech 2014-2015 a 2018, kdy probíhalo několik investičních akcí pro rozvoj městyse. Rovněž i zde lze konstatovat, že výdaje městyse Cerhenice jsou každoročně vyšší než v obci Jestřabí Lhota. Průměrné skutečné výdaje na jednoho obyvatele městyse Cerhenice jsou o 23 748 Kč větší než obce Jestřabí Lhota.

Tabulka 30 Porovnání výdajů na jednoho obyvatele v letech 2014-2018

Výdaje na jednoho obyvatele					
obec	rok				
	2014	2015	2016	2017	2018
Jestřabí Lhota	20 634 Kč	11 168 Kč	13 197 Kč	11 144 Kč	43 096 Kč
Cerhenice	55 836 Kč	55 760 Kč	23 146 Kč	28 212 Kč	55 025 Kč

Zdroj: evidence úřadů šetřených obcí, vlastní zpracování

Předposlední ukazatel se věnuje rozpočtovému saldu na jednoho obyvatele dle skutečných rozpočtů. Dané hodnoty jsou zpracovány v následující tabulce č. 31. V obci Jestřabí Lhota bylo nejvyšší přebytkové saldo na jednoho obyvatele dosaženo v roce 2015 ve výši 4 024 Kč. Naopak největší schodkové saldo je evidováno v roce 2018 v částce 27 262 Kč. Pro městys Cerhenice vychází nejvyšší přebytkové saldo na jednoho obyvatele v roce 2016 ve výši 12 952 Kč. Největší schodkové saldo bylo vykázáno v roce 2015 ve výši 13 346 Kč. V těchto hodnotách dochází k rozdílu oproti předchozím ukazatelům. Obec Jestřabí Lhota sice méněkrát hospodařila se záporným schodkem než městys Cerhenice, avšak výše schodku z roku 2018 převýšilo celkové průměrné saldo v městysi Cerhenice, které dosahuje v záporné výši pouze 825 Kč. U obce Jestřabí Lhota se jedná o průměrné saldo v záporné hodnotě 5 200 Kč.

Tabulka 31 Porovnání skutečného rozpočtového salda v letech 2014-2018

Rozpočtové saldo na jednoho obyvatele dle skutečných rozpočtů					
obec	rok				
	2014	2015	2016	2017	2018
Jestřabí Lhota	-6 934 Kč	4 024 Kč	810 Kč	3 363 Kč	-27 262 Kč
Cerhenice	-210 Kč	-13 346 Kč	12 952 Kč	-6 400 Kč	2 877 Kč

Zdroj: evidence úřadu šetřených obcí, vlastní zpracování

Poslední ukazatel zobrazuje výši zadluženosti na jednoho obyvatele v šetřených obcích. Zadluženost představují úvěry a přijaté finanční výpomoci. Ve sledovaném období vedení obce Jestřabí Lhota hospodařilo téměř bez zadluženosti. V roce 2018 byl přijat krátkodobý překlenovací úvěr ve výši 8 mil. Kč, kdy zadluženost na obyvatele vychází 15 717 Kč. Naopak městys Cerhenice dlouhodobě hospodaří s dlouhodobými a krátkodobými úvěry. Největší zadluženost je evidována v roce 2015, kdy zadluženost na jednoho obyvatele dosáhla výše 33 265 Kč. Ve sledovaných letech je průměrná výše zadluženosti stanovena na 24 960 Kč.

Tabulka 32 Porovnání zadluženosti v letech 2014-2018

Zadluženost obce na jednoho obyvatele					
obec	rok				
	2014	2015	2016	2017	2018
Jestřabí Lhota	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	15 717 Kč
Cerhenice	20 157 Kč	33 265 Kč	19 960 Kč	27 850 Kč	23 567 Kč

Zdroj: evidence úřadu šetřených obcí, vlastní zpracování

5.2 Hodnocení výsledků šetření

Na základě provedené finanční analýzy a polostrukturovaného rozhovoru jsou patrné značné rozdíly mezi šetřenými obcemi. První významný faktor je počet obyvatel, který následně ovlivňuje počet členů zastupitelstva, výši sdílených daní v příjmové stránce rozpočtu a tím také úroveň dostupné veřejné infrastruktury v dané obci. V obci Jestřabí Lhota žije přes 500 obyvatel, v zastupitelstvu obce je 7 členů. V obci se nachází převážně základní občanská vybavenost. V městysi Cerhenice žije téměř 1700 lidí, v zastupitelstvu obce je 11 členů. V městysi je dostupná bohatá občanská vybavenost.

Již na první pohled je patrné, že se potvrzuje pravidlo, že větší obec disponuje většími prostředky pro hospodaření a pokračující rozvoj. Ve sledovaném období obec Jestřabí Lhota ročně hospodaří s průměrnými celkovými příjmy ve výši 7,2 mil. Kč, kdy průměrné příjmy na jednoho obyvatele dosahují výše 14,7 tis. Kč. Průměrné roční výdaje představují částku 9,8 mil. Kč a výdaje na jednoho obyvatele 19,9 tis. Kč. Pro městys Cerhenice jsou průměrné roční příjmy stanoveny na částku 71,4 mil. Kč, kdy průměrné příjmy na jednoho obyvatele dosahují výše 42,8 tis. Kč. Výdajová stránka eviduje průměrnou hodnotu 72,7 mil. Kč celkových výdajů a dále 43,6 tis. Kč výdajů na obyvatele. Z výše uvedených hodnot je jednoznačné, že městys Cerhenice každoročně disponuje s větší příjmovou i výdajovou stránkou rozpočtu.

V oblasti hospodaření se skutečnými rozpočty se ani jedné ze šetřených obcí nedaří hospodařit s vyrovnaným rozpočtem. Obec Jestřabí Lhota sice hospodařila méněkrát se skutečným schodkem, avšak průměrná výše rozpočtového salda ve sledovaném období je záporná suma ve výši 5,2 tis. Kč. Tato hodnota přesáhla průměrnou výši rozpočtového salda městyse Cerhenice rovněž v záporné výši 825 Kč. Z výše uvedeného vyplývá, že nečekané, významné změny v rozpočtových položkách mají výraznější dopad na hospodaření menších obcí.

U příjmové stránky rozpočtu je nutné podotknout, že pro městys Cerhenice nejsou nejvýznamnější daňové příjmy, jak uvádí teoretická východiska, nýbrž přijaté transfery, které představují 58 % celkových příjmů za sledované období. Městys v této kategorii obdržel 208,4 mil. Kč, z toho 199 mil. Kč představují investiční transfery. Pro obec Jestřabí Lhota přijaté transfery představují pouze 6 % celkových příjmů. Ve sledovaném období jsou tyto položky převážně neinvestičního charakteru ve výši 2,1 mil. Kč,

investiční transfery dosahují částky pouze 39 tis. Kč. Tato nízká hodnota je především z toho důvodu, že se obec nacházela v přípravném období na investiční akce. Jedná se zejména o přístavbu MŠ a výstavbu splaškové kanalizace, ČOV. Daňové příjmy jsou nejvýznamnější skupinou příjmů pro obec Jestřabí Lhota, kde jejich výše dosahuje až 81 % celkových příjmů. Obec v ročním průměru získá 5,8 mil. Kč, nejvýznamnější jsou zde sdílené daně, které každoročně vykazují rostoucí trend. Rozdíl přijatých sdílených daní v roce 2014 a 2018 vykazuje částku přes 2 mil. Kč. Mezi výlučné daně patří daň z nemovitých věcí, která dosahuje v ročním průměru částku 504 tis. Kč. Obec v daném období neměnila místní koeficient. Pro městys Cerhenice daňové příjmy představují 32 % celkových příjmů v průměrné roční výši 22,6 mil. Kč. Rovněž zde jsou nejvýznamnější sdílené daně, které každoročně vykazují rostoucí trend. Rozdíl přijatých sdílených daní v roce 2014 a 2018 vykazuje částku 6,9 mil. Kč. Tento trend je v obou obcích patrný na základě stále probíhající expanze ČR. Ve sledovaném období byl v roce 2015 v městysi zvýšen místní koeficient z 2 na 3. Tento krok zvýšil příjem obecního rozpočtu v průměru o více než 0,5 mil. Kč. Průměrně městys za rok vybere 3,1 mil. Kč. Nedaňové a kapitálové příjmy v obci Jestřabí Lhota tvoří 13 % celkových příjmů. Nedaňové příjmy představují stabilní příjem obce v průměrné roční hodnotě 412 tis. Kč, největší položku zde tvoří pronájem 48 ha zemědělské půdy. Kapitálové příjmy vykazují kolísavý trend v průměrné roční částce 490 tis. Kč. Pro městys Cerhenice tvoří nedaňové a kapitálové příjmy 10 % celkových příjmů. Nedaňové příjmy rovněž vykazují ustálený trend v průměrné roční hodnotě 4,6 mil. Kč, největší položku zde tvoří pronájem 56 bytů. I zde kapitálové příjmy potvrzují kolísavý trend v průměrné roční hodnotě 2,5 mil. Kč.

Pro obec Jestřabí Lhota jsou ve výdajové stránce převyšující provozní výdaje ve výši 52 % na celkových výdajích. Jejich výše je ustálená a průměrná roční výše vykazuje hodnotu 5,1 mil. Kč. Kapitálové výdaje představují 48 % celkových výdajů a průměrná roční výše dosahuje částky 4,7 mil. Kč. Za sledované období proběhly významné investice v roce 2014 do oblasti silnic a v roce 2018 do předškolního zařízení. Naopak v městysi Cerhenice převyšují právě kapitálové výdaje, které zaobírají 72 % celkových výdajů a průměrná roční výše dosahuje 52, 2 mil. Kč. Za sledované období městys investoval významné částky do vodovodu, vodojemu, silnic, kultury, sportu, předškolního a základního zařízení. Provozní výdaje pak představují pouze 28 % celkových výdajů. Jejich průměrná roční výše činí 20,1 mil. Kč.

Ve sledovaném období monitorující ukazatele obce Jestřabí Lhota vykazují hodnoty v normě. Jediný rizikový faktor představuje pravidlo rozpočtové odpovědnosti v roce 2018, který dosáhl hodnoty 108,45 %. Vysoké procento je způsobeno přijetím krátkodobého překlenovacího úvěru v hodnotě 8 mil. Kč, který byl přijat pro časový nesoulad, kdy dotace na přístavbu MŠ byla získána až v roce 2019. Z informativních ukazatelů bylo zjištěno, že obec není zatížena žádným dlouhodobým úvěrem, cizí zdroje představují pouze krátkodobé závazky. Aktiva vykazují každoročně rostoucí trend. V roce 2014 výše aktiv představovala hodnotu 44,9 mil. Kč a v roce 2018 hodnota vzrostla na 74,6 mil. Kč. Za těchto okolností, lze obec považovat za platebně schopný územní celek.

Městys Cerhenice je naopak vázaný k dlouhodobým závazkům v podobě dlouhodobých úvěrů. Pozitivní je, že se tyto závazky daří splácet. Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům vykazoval v roce 2014 hodnotu 15,58 %, v roce 2018 hodnota klesla na 8,69 %. Pravidlo rozpočtové odpovědnosti se rovněž snižuje a v roce 2018 je stanoveno na 60,08 %. Slabou stránku městyse však představuje ukazatel likvidity, kdy každoročně převyšují krátkodobé závazky nad oběžnými aktivy. Nejvíce alarmující je rok 2018, kdy ukazatel likvidity byl stanoven na 0,23. Krátkodobé závazky byly ve výši 16,5 mil. Kč a oběžná aktiva pouze v hodnotě 3,7 mil. Kč. Městys by se tak dal označit za platebně neschopný celek. Aktiva jsou v roce 2014 ve výši 485,2 mil. Kč, v roce 2018 aktiva vzrostla na hodnotu 641,1 mil. Kč. Cizí zdroje v roce 2014 představují hodnotu 75,6 mil. Kč, do roku 2018 se hodnota podařila snížit na částku 55,7 mil. Kč.

V rozhovorech byly zjištěny rovněž značné rozdíly v procesu hospodaření. V obci Jestřabí Lhota je styl politického jednání bez opozice, označen jako konsenzus. Naopak v městyse Cerhenice je zaznamenána tříčlenná opozice, jejíž připomínky jsou využívány k racionální činnosti zastupitelstva. Zastupitelstvo obce Jestřabí Lhota hospodaří vždy podle schváleného rozpočtu, naopak zastupitelstvo v městyse Cerhenice využívá záměrně nástroj rozpočtového provizoria, kdy se čeká na uzávěrku předchozího roku. V obci Jestřabí Lhota se v současné době připravuje navýšení příjmové stránky rozpočtu na základě změny územního plánu. Cílem je vznik nové obytné zóny o 2 ha, která by byla prodána developerské společnosti. Majetkové daně nemá obec v úmyslu měnit. V městyse Cerhenice je uvažováno o zvýšení selektivní daně u průmyslových objektů a garáží. Úsporný krok představuje zajištění svozu odpadu vlastními zdroji městyse. V obci Jestřabí

Lhota, starý neaktuální seznam priorit, již nahradil nový strategický dokument, který byl zpracován externí firmou na základě podpory místní komunity. V městysi Cerhenice je současný plán priorit naplněn a nový dokument má být externě zpracován do komunálních voleb 2022. Plánovaným cílem je připravit městys na statut města. V obci Jestřabí Lhota je za nejefektivnější komunikační způsob považován obecní rozhlas a facebookové stránky, v městysi Cerhenice rovněž facebookové stránky a dále pro registrované uživatele newsletter a možnost zasílání mobilních zpráv občanům. Obě obce se snaží si v dotačních programech menší projekty administrovat samy. U složitějších projektů obce spolupracují s externími firmami. Cena za zpracování žádosti se pohybuje v rozmezí 30-60 tisíc Kč. Pokud jsou obce v žádosti úspěšné, financování následné administrace představuje další částku v řádu desetitisíců. Starostové obou obcí se shodují, že příspěvek na přenesenou působnost není dostačující, pokryje pouze zlomek reálných nákladů pro danou agendu. Rozpočtová opatření jsou projednávána téměř na každém zasedání zastupitelstva, které se v obou případech koná zpravidla 1x za měsíc. Přezkum hospodaření je prováděn krajským úřadem. Oba starostové rovněž uvádí myšlenku, že by si představovali větší zájem veřejnosti o hospodaření obcí. V oblasti meziobecní spolupráce je v obou případech konstatováno, že výhodu spatřují pouze v předávání zkušeností a informací s dalšími kolegy.

Na základě výše uvedených okolností, lze konstatovat, že hospodaření v obci Jestřabí Lhota představuje spíše konzervativní typ. Vedení obce se řídí převážně tradičními normami a vyhýbá se rychlým nekontrolovatelným změnám. Pokračující rozvoj obce je budován s rozvahou. Rozsáhlé investiční akce jsou realizovány po dlouhém přípravném období. Obec se nezadluhuje, pokud to není nezbytně nutné.

Městys Cerhenice představuje naprostý opak. Jedná se o pokrokovou obec. Hospodaření je charakteristické aktivistickým přístupem. Za sledované období bylo v obci realizováno mnoho projektů, které rychle zvyšují úroveň veřejné infrastruktury s pozitivním dopadem na místní společnost. Vedení městyse se pro realizaci projektů nebojí obecní hospodaření zatížit dluhem.

5.3 Návrh na zlepšení hospodaření

Na základě souhrnu výsledků šetření lze následně doporučit několik návrhů, které by mohly do budoucích let přinést zlepšení v procesu hospodaření u obou šetřených obcí.

Obec Jestřabí Lhota představuje malebnou obec s aktivní dynamikou českého venkova. Pokud obec zrealizuje změnu územního plánu a dojde k prodeji pozemků developerské firmě, vzroste v obci následně počet obyvatel, díky kterému poroste i příjmová stránka rozpočtu. V pokračujícím rozvoji se jako vhodné doporučení jeví být aktivnější ve vyhledávání příležitostí a v realizaci plánovaných projektů a dotačních možností tak, aby dlouhodobě vzrostl podíl přijatých transferů na celkových příjmech. V obci v současné době startuje výstavba splaškové kanalizace a ČOV, která je dlouhodobě očekávána a její realizace pravděpodobně ovlivní vývoj obce do budoucích let. Nicméně, je dále třeba udržovat a rozšiřovat občanskou vybavenost. V obci chybí místa aktivního a pasivního odpočinku, současné chodníky a část místních komunikací jsou v dožitém stavu, dále je potřeba rekonstruovat vodní nádrž na území obce. V případě potřeby je pro spolufinancování investičních akcí možné navýšit místní koeficient u daně z nemovitých věcí. Daný krok by obci mohl přinést značnou částku do rozpočtu. Dále pak je možné navýšení sazby u místních poplatků, tento krok by však zásadní vliv na velikost příjmů neměl.

Městys Cerhenice představuje enormně se rozvíjející obec. Jednou z priorit vedení obce by mělo být soustředění se na hodnotu likvidity a její negativní výši ustálit v nerizikových hodnotách. V budoucnu by totiž tento jev mohl městysi přinést problémy v pokračujícím rozvoji municipality. V šetřeném období městys měnil místní koeficient, pro podporu dofinancování výstavby vodovodu, přivaděče a vodojemu, v roce 2019 byl opět snížen. Městys navyšoval i sazby místních poplatků, odvoz komunálního odpadu si tak realizuje vlastními zdroji. Pro pokračující efektivní hospodaření je doporučeno soustředit se na stávající situaci, jasně si stanovit priority i dílčí cíle. V tomto kroku je nutné vytvořit, za podpory občanů, nový strategický rozvojový dokument, ve kterém budou tyto priority jasně stanoveny. V případě potřeby, lze opět dočasně navýšit u daně z nemovitých věcí místní koeficient, či zřídit zvýšenou selektivní daň u průmyslových objektů a garáží, o které vedení městyse aktuálně přemýšlí.

Na závěr je nutno zdůraznit následující myšlenku. V současné době i do budoucích let bude vždy příjmová stránka obcí značně omezena. Obce budou muset i nadále být aktivní a získávat finanční prostředky formou dotací. Nabízející řešení představuje stanovit v každé obci kompetentní osobu, či zřídit iniciativní a kontrolní orgán obce, který se bude danou problematikou zabývat. Do budoucna je třeba postupně zajistit, aby si administrativu spojenou s realizací projektu za podpory přijatých transferů, obce zvládly vykonat samy. Jedná se i o realizaci výběrových řízení. V tomto ohledu totiž stále dochází k přelivu značné částky veřejných finančních prostředků do soukromého sektoru externím firmám. Využití vlastních zdrojů obce může vést ke snížení nákladů souvisejících s realizací projektů.

6 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo posouzení hospodaření obce Jestřabí Lhota a městyse Cerhenice ve vybraných letech 2014-2018. V praktické části práce byla provedena podrobná finanční analýza, která hodnotila silné a slabé stránky příjmů, výdajů a jejich jednotlivých složek rozpočtu. Dále byly hodnoceny monitorující a vybrané informační ukazatele SIMU, pro doplnění pohledu na celkové zadlužení šetřených municipalit a jejich schopnosti splácet dluhy. Dílčí cíl práce sleduje proces hospodaření a udržitelný rozvoj šetřených obcí na základě polostrukturovaných rozhovorů se zástupci obcí. Následně došlo ke komparaci vybraných ukazatelů a celkové evaluaci zjištěných výsledků. Obě obce se nachází ve Středočeském kraji, v okrese Kolín. Obce jsou od sebe vzdálené 26,5 km. V roce 2018 žije v obci Jestřabí Lhota přes 500 obyvatel a v městyse Cerhenice téměř 1700 obyvatel.

Obec Jestřabí Lhota hospodaří s podstatně menšími finančními prostředky než městys Cerhenice. Za sledované období obec hospodařila dvakrát se skutečným schodkem. V roce 2014 byl schodek ve výši 3,2 mil. Kč, který byl kryt finančním zůstatkem z minulých let. Příjmová stránka nebyla naplněna z důvodu neuskutečnění prodeje dlouhodobého majetku obce a na straně výdajové byla prováděna rekonstrukce silnic ve správě obce. V roce 2018 schodek dosáhl výše 13,9 mil. Kč, který byl kryt jednak finančním zůstatkem z minulých let a jednak krátkodobým překlenovacím úvěrem, který obec obdržela pro časový nesoulad poskytnutí dotace. V tomto roce byla realizována přístavba MŠ. Přislíbenou dotaci obec obdržela až v roce 2019. Za sledované období tvořily přijaté transfery pouze 6 % z celkových příjmů obce. Za dotační podpory byla realizována oprava hřbitova, oprava plotu MŠ a dále byl získán finanční příspěvek na vytvoření pracovních příležitostí v rámci veřejně prospěšných prací. Největší investiční akce představuje přístavba MŠ v celkové hodnotě 16,5 mil. Kč. Na základě analýzy lze obec považovat za finančně zdravou. Obec není zatížena žádným dlouhodobým úvěrem, cizí zdroje představují pouze krátkodobé závazky. Aktiva vykazují každoročně rostoucí trend. Vedení obce pracuje na zvýšení příjmové stránky rozpočtu. Pokračující rozvoj obce je plánován a realizován s rozvahou. Rozsáhlé investiční akce jsou realizovány po dlouhém přípravném období. Obec se nezadlužuje, pokud to není nezbytně nutné. V práci je obci doporučeno být aktivnější

ve vyhledávání příležitostí a v realizaci plánovaných projektů za pomoci dotačních možností tak, aby dlouhodobě vzrostl podíl přijatých transferů na celkových příjmech.

Městys Cerhenice za sledované období hospodařil třikrát se skutečným schodkem. Jedná se o roky 2014, 2015 a 2017. V roce 2014 schodek činil 349 tisíc Kč, v roce 2015 22,1 mil. Kč a v roce 2017 10,7 mil. Kč. Ve všech letech jsou tyto schodky způsobeny realizací mnoha investičních akcí. Dané schodky jsou financovány dlouhodobým úvěrem pro časové nesoulady přijatých transferů. Za sledované období pro městys Cerhenice nejsou největší skupinou daňové příjmy, jak uvádí teoretická východiska, nýbrž přijaté transfery, které představují 58 % celkových příjmů za sledované období. Městys v tomto ohledu obdržel 208,4 mil. Kč, z toho 199 mil. Kč představují investiční transfery. Nejvýznamnější akce v roce 2014 je výstavba vodovodu, přivaděče a vodojemu. V roce 2015 byla uskutečněna rozsáhlá rekonstrukce místních komunikací a rekonstrukce fotbalového hřiště. V roce 2016 probíhala rekonstrukce chodníků, Spolkového domu v Cerhýnkách a výstavba enviromentálního centra. Mezi největší akce v roce 2017 patří rekonstrukce školní družiny a školního hřiště. V roce 2018 byla realizována novostavba mateřské školy pro 72 dětí. Díky projektům je městys vázaný k dlouhodobým závazkům v podobě dlouhodobých úvěrů. Pozitivní je, že se tyto závazky daří splácet. Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům v roce 2018 klesl na hodnotu 8,69 %. Pravidlo rozpočtové odpovědnosti se rovněž snižuje a v roce 2018 je stanoveno na 60,08 %. Cizí zdroje v roce 2014 představují hodnotu 75,6 mil. Kč, do roku 2018 se podařilo snížit cizí zdroje na částku 55,7 mil. Kč. Slabou stránku městyse však představuje ukazatel likvidity. Nejvíce je alarmující rok 2018, kdy ukazatel likvidity byl stanoven na 0,23. Krátkodobé závazky byly ve výši 16,5 mil. Kč a oběžná aktiva pouze v hodnotě 3,7 mil. Kč. Městys by se tak dal označit za platebně neschopný územní celek. Městys Cerhenice představuje pokrokovou obec. Hospodaření je charakteristické aktivistickým přístupem. Za sledované období bylo v obci realizováno mnoho projektů, které rychle zvyšují úroveň veřejné infrastruktury s pozitivním dopadem na místní společnost. Vedení městyse se pro realizaci projektů nebojí obecní hospodaření zatížit dluhem. Pro pokračující efektivní hospodaření je doporučeno soustředit se na stávající situaci, jasně si stanovit priority i dílčí cíle. V tomto kroku je nutné vytvořit, za podpory občanů, nový strategický rozvojový dokument, ve kterém budou tyto priority jasně stanoveny.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Použitá literatura

MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA, Jan PAVEL a kolektiv. *Veřejné finance: v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5561-8.

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

CÍSAŘOVÁ, Eliška a Jan PAVEL. *Průvodce komunálními rozpočty: aneb jak může informovaný občan střežit obecní pokladu*. Praha: Transparency International, 2008. ISBN 978-80-87123-06-5.

HRUŠKA, Lubor a kolektiv. *Rukověť starosty: Práva a povinnosti obcí*. ACCENDO, 2015. ISBN 978-80-87955-01-7.

KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.

KUKALOVÁ, Gabriela a Daniela PFEIFEROVÁ. *Místní finance v ČR*. Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta: Reprografické studio PEF ČZU v Praze, 2018. ISBN 978-80-213-2850-1.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy*. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.

SEDMIHRADSKÁ, Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. ISBN 978-80-7478-967-0.

TŘÍSKA, Tomáš. *METODICKÉ DOPORUČENÍ K ČINNOSTI ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ: Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 1159/4, 149 01, Praha 4, 2016. ISBN 978-80-87544-36-5.

Veřejná správa v České republice v roce 2017: Ministerstvo vnitra Odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy. 2018. ISBN 978-80-87544-80-8.

VOJTÍŠKOVÁ, Miroslava. *Ministerstvo vnitra ČR: Rozpočtové hospodaření pro zastupitele obcí*. Praha, 2018. ISBN 978-80-87544-98-3.

7.2 Internetové zdroje

BŘEŇ, Jan. *MODERNÍ OBEC: Právní postavení rady obce* [online]. 1. 9. 2011 [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/pravni-postaveni-rady-obce/>

CZSO.CZ. *Tab. 02.01 Vývoj počtu obcí v České republice podle krajů (stav k 1.1.)* [online]. In: [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20541931/3201814_0201.pdf/ba2ca6e2-0cdd-41f4-9b95-bc13cc0c151e?version=1.0

GREGOROVÁ, Jiřina. *Zprávy redaktorů: Rozpočtová skladba* [online]. In: 27.10.2015 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/725-rozpocetova-skladba/>

GREGOROVÁ, Jiřina. *Zprávy redaktorů: Rozpočtový výhled* [online]. 30.10.2015 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/600-rozpocetovy-vyhled/>

Historie. *Městys Cerhenice* [online]. [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <http://www.cerhenice.cz/historie/>

Historie naší obce: Historie Jestřabí Lhota. *Obec Jestřabí Lhota: oficiální internetové stránky* [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://www.jestrabilhota.cz/index.php/2014-02-25-11-14-45/2014-02-25-12-12-45>

HUBINKOVÁ, Eva. *Rozpočtový proces: dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění posledních předpisů a jeho novely dané zákonem č. 23/2017 a 24/2017 Sb.* [online]. , 14 [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <https://ma21.msk.cz/assets/kontrola/rozpocetovy-proces-aktualni-k-1--7-2017.pdf>

JELÍNEK, Kamil. *Rozpočtové provizorium obce. Deník Veřejné správy* [online]. 4.1.2017 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6727154>

Jestřabí Lhota: základní informace. *Místopisný průvodce po České Republice* [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/5570/jestrabilhota/>

Krajská správa ČSÚ pro Středočeský kraj: *Věkové složení obyvatelstva. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD* [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/vekove_slozeni_obyvatelstva_stc_kraje

MATĚJ, Miroslav. *Co přinese rok 2019 v rozpočtovém hospodaření obcí. Deník veřejné správy: Veřejná správa online* [online]. 19.3.2019 [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6770365>

MINISTERSTVO VNITRA a Kolektiv autorů. *VEŘEJNÁ SPRÁVA v České republice 2018* [online]. Praha, 2019 [cit. 2020-02-08]. ISBN 978-80-7616-027-9.

Ministerstvo vnitra České republiky. *KATALOG ČINNOSTÍ OBCÍ A KRAJŮ: Katalog činností vykonávaných obcemi v jednotlivých kategoriích* [online]. 22. září 2016 [cit. 2019-11-27]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/katalog-cinnosti-vykonavanych-obcemi-v-jednotlivych-kategoriich.aspx>

Místní agenda 21. *Ministerstvo životního prostředí: Udržitelný rozvoj* [online]. [cit. 2020-02-15]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21

Místní akční skupina (MAS). *DotaceEU.cz: Zastřešující portál Evropských strukturálních a investičních fondů v ČR* [online]. [cit. 2020-02-15]. Dostupné z: [https://dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/m/mistni-akcni-skupina-\(mas\)](https://dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/m/mistni-akcni-skupina-(mas))

Místní akční skupiny. *Národní síť Místních akčních skupin České republiky* [online]. [cit. 2020-02-15]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>

Monitor: kompletní přehled veřejných financí [online]. [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/>

Monitoring hospodaření územních samosprávných celků: oddělení 1202 - Rozpočtové analýzy hospodaření územních rozpočtů. *Ministerstvo financí* [online]. 20.08.2018 [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/hospodareni-obci/monitoring-hospodareni-uzemnich-samospra>

Portál na podporu rozvoje obcí ČR: Klasifikace dotací [online]. 02.10.2012 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <https://www.rozvojobci.cz/news/klasifikace-dotaci1/>

PŮČEK, Milan a David KOPPITZ. *Strategické plánování a řízení: pro města, obce a regiony* [online]. Praha: NSZM, 2012 [cit. 2020-02-20]. ISBN 978-80-260-2789-8. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/f96fc5d7def29509aeffc6784e61f65b/publikace-nszm-el_2.pdf

SAMKOVÁ, Pavla. *MODERNÍ OBEC: Rozdíl mezi tzv. dvojkovými a trojkovými obcemi* [online]. 5.6. 2008 [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/rozdil-mezi-tzv-dvojkovymi-a-trojkovymi-obcemi/>

SEDLÁČEK, Jan. *Zprávy redaktorů: Rozdělení obcí dle rozsahu přenesené působnosti* [online]. 09.10.2015 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/692-rozdeleni-obci-dle-rozsahu-prenesene--pusobnosti/>

SEDLÁČEK, Jan. *Zprávy redaktorů: Zvláštní orgány obce* [online]. 29.11.2015 [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/791-zvlastni-organy-obce/>

Udržitelný rozvoj. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. [cit. 2020-02-15]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj

Úřad vlády ČR: *Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR (2010). Databáze strategií: Portál strategických dokumentů ČR* [online]. 11.1.2010 [cit. 2020-02-15]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/urad-vlady/strategie/strategicky-ramec-udrzitelneho-rozvoje-cr-2010>

Volby do zastupitelstev obcí. *Český statistický úřad: Volby.cz* [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=1&xnumnuts=2104&xobec=533360&xstat=0&xvyber=0>

Volby do zastupitelstev obcí. *Český statistický úřad: Volby.cz* [online]. [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=6&xnumnuts=2104&xobec=533246&xstat=0&xvyber=0>

7.3 Právní předpisy

Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 23/2017 Sb., o monitoringu hospodaření územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 134/2016 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

8 Přílohy

DIPLOMOVÁ PRÁCE – OTÁZKY K ROZHOVORU

- 1) Jaký je **styl místního politického jednání** v obci (koalice, opozice, dohoda, konflikt, soutěživost)? Čím je to eventuálně dáno?
- 2) Je pro obec **finanční příspěvek** od státu **na přenesenou působnost** dostačující?
- 3) Hospodařila obec v letech 2014-2018 vždy podle **schváleného rozpočtu**, nebo někdy podle **rozpočtového provizoria**? Jaký byl důvod? Jaké podmínky jsou uplatňovány?
- 4) **Rozpočtová opatření** – jak často k nim dochází a jaký je jejich nejčastější důvod? Přezkum hospodaření je prováděn krajským úřadem, nebo auditorskou společností?
- 5) Jak se snaží se obec **navýšit své příjmy**? Má obec k dispozici **volné pozemky**?
- 6) Má obec k dispozici **strategický dokument**, či jiný obdobný dokument (seznam priorit)? Na jaký časový rámec je sestaven a jak často je aktualizován? Kdy obec poprvé disponovala dokumentem na této úrovni? Byly dokumenty zpracovány interně, externě? Byli zapojeni místní aktéři při stanovení rozvojových priorit obce? Plní strategický dokument svoji úlohu?
- 7) Jak vnímáte **zájem místních aktérů** o hospodaření, rozvoj obce? Jak se projevuje **participace** občanů?
- 8) Jakým způsobem jsou občani **informováni o dění** v obci? Pořádáte pravidelně veřejnou besedu, či jinou formu podobného charakteru? Pokud ano, jakou?
- 9) Je obec členem v některé z forem **meziobecní spolupráce**? V čem spatřujete výhody?
- 10) Kdo v obci vyhledává **dotační možnosti**? Žádosti o dotaci si zpracovává obec sama, nebo spolupracuje s externí firmou (cena cca)?